

**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΤΗΣ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ:
ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ
ΠΟΛΥΜΕΣΙΚΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ**

**ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ: ΜΑΡΙΑ ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ
ΕΠΟΠΤΕΥΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΖΑΦΕΙΡΑΚΗΣ**

ΠΥΡΓΟΣ 2016

Προσοχή!! Το έκτερο Αυτό Το
Σχεδίο 2
Βεβαιωθείτε ν'ηχογραφήσω
στο βιβλίο της Πτυχικής

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ ΠΕΡΙ ΜΗ ΛΟΓΟΚΛΟΠΗΣ

Βεβαιώνω/ουμε ότι είμαι/είμαστε ο/οι συγγραφείς/εις αυτής της εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα/είχαμε για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία.

Επίσης, έχω/έχουμε αναφέρει τις οποίες πηγές από τις οποίες έκανα /κάναμε χρήση δεδομένων, ιδεών η λέξεων, είτε αυτές αναφέρονται ακριβώς είτε παραφρασμένες.

Ακόμη δηλώνω/ουμε ότι αυτή η γραπτή εργασία προετοιμάστηκε από εμένα/εμάς προσωπικά και αποκλειστικά και ειδικά για την συγκεκριμένη πτυχιακή εργασία ότι θα αναλάβω/ουμε πλήρως τις συνέπειες εάν η εργασία αυτή αποδειχτεί ότι δεν μου/μας ανήκει.

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΣΠΟΥΔΑΣΤΗ 1

Μαρία
Παναχουπού

ΑΡΙΘ.ΜΗΤΡΟΥΧ

134

ΥΠΟΓΡΑΦΗ

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΣΠΟΥΔΑΣΤΗ 2

ΑΡΙΘ.ΜΗΤΡΟΥΧ

ΥΠΟΓΡΑΦΗ

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΣΠΟΥΔΑΣΤΗ 3

ΑΡΙΘ.ΜΗΤΡΟΥΧ

ΥΠΟΓΡΑΦΗ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η παρούσα εργασία έχει ως αντικείμενο την παρουσίαση πολυμεσικής εφαρμογής που κατασκευάστηκε με θέμα τα εκθέματα του νέου Μουσείου της Ακρόπολης. Σε ό,τι αφορά στον στόχο συγγραφής της παρούσας εργασίας, αυτός μπορεί να αναλυθεί σε τρεις επιμέρους πλώνες. Κατ' αρχάς η εργασία στοχεύει στην κατάδειξη του ιστορικού πλαισίου που αφορά στην Ακρόπολη και το Μουσείο της. Η κατάδειξη αυτή θεωρείται απαραίτητη προκειμένου να γίνει πιο κατανοητό το περιεχόμενο της πολυμεσικής εφαρμογής. Επιπλέον, η εργασία στοχεύει στην επεξήγηση και περιγραφή της πολυμεσικής εφαρμογής σε ό,τι αφορά στην ερευνητική της μεθοδολογία και στην τεχνική της κατασκευής της. Τέλος, η εργασία στοχεύει σε μία σύντομη και περιεκτική παρουσίαση των μουσειακών εκθεμάτων, που αποτελούν το περιεχόμενο της πολυμεσικής εφαρμογής. Πέρα από αυτές τις επιμέρους στοχεύσεις, συνολικότερος κι απώτερος σκοπός της εργασίας είναι η ανάδειξη των δυνατοτήτων της τεχνολογίας της Πληροφορικής και της χρησιμότητάς της στην σύγχρονη Μουσειολογία.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η εργασία με τίτλο: «Το Μουσείο της Ακρόπολης: Μελέτη κατασκευής και δημιουργία πολυμεσικής εφαρμογής» έχει ως θέμα της την παρουσίαση κι επεξήγηση του ρόλου και της λειτουργίας μιας εφαρμογής δημιουργήθηκε ως πολυμεσικός οδηγός ξενάγησης στο εν λόγω μουσείο. Στο πρώτο κι εισαγωγικό κεφάλαιο της εργασίας διατυπώνονται οι κύριοι ερευνητικοί προβληματισμοί αναφορικά με τη χρήση των πολυμεσικών εφαρμογών στη χρήση της σύγχρονης Μουσειολογίας. Οι προβληματισμοί αυτοί αποτέλεσαν αφετηρία κατασκευής της πολυμεσικής εφαρμογής και μεταφράστηκαν σε αντίστοιχες μεθοδολογικές κι ερευνητικές στοχεύσεις. Στο δεύτερο κεφάλαιο παρατίθεται μία σύντομη ιστορική επισκόπηση του χώρου της Ακρόπολης από την προϊστορική εποχή έως σήμερα. Στην συνέχεια, παρουσιάζεται η ιστορική πορεία των ανασκαφών και της διαχείρισης των αρχαιολογικών ευρημάτων του χώρου της Ακρόπολης. Κυριότεροι σταθμοί είναι η κατασκευή μουσείου κατά τον 19^ο αιώνα, στο οποίο έγιναν επανειλημμένα επεκτάσεις και προσθήκες και η ανέγερση του νέου Μουσείου Ακρόπολης το 2009, το οποίο αποτελεί και το κύριο θέμα της παρούσας εργασίας. Το τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζει τη διαδικασία κατασκευής της πολυμεσικής εφαρμογής που δημιουργήθηκε με θέμα το νέο Μουσείο της Ακρόπολης. Αφού πρώτα εκτίθενται τα κύρια στοιχεία μεθοδολογίας της έρευνας, περιγράφεται συνοπτικά το πρόγραμμα Director, το οποίο χρησιμοποιήθηκε για την κατασκευή της πολυμεσικής εφαρμογής. Στην συνέχεια παρουσιάζονται αναλυτικότερα βήμα προς βήμα στα στάδια δημιουργίας της εφαρμογής με το εν λόγω πρόγραμμα. Στο τέταρτο κεφάλαιο πραγματοποιείται παρουσίαση του περιεχομένου της εφαρμογής. Πιο συγκεκριμένα, η διάρθρωση των ενοτήτων παρουσίασης στο συγκεκριμένο κεφάλαιο ακολουθεί την οργάνωση των εκθεσιακών ενοτήτων του Μουσείου. Τέλος, στο πέμπτο κι επιλογικό κεφάλαιο της παρούσας εργασίας διατυπώνονται ως ανακεφαλαίωση τα κυριότερα συμπεράσματα της εργασίας, τα οποία μπορούν να είναι χρήσιμα για μελλοντική έρευνα και περαιτέρω εξέλιξη της τεράστιας δυναμικής που μπορούν να έχουν οι πολυμεσικές εφαρμογές για τη Μουσειολογία.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Κεφάλαιο 1. Εισαγωγή	σ. 7
Κεφάλαιο 2. Η Ακρόπολη και το Μουσείο της. Η ιστορία	σ. 10
2.1 Η Ακρόπολη – Ιστορική επισκόπηση.....	σ. 10
2.1.1 Η εποχή του μύθου.....;	σ. 11
2.1.2 Προϊστορικοί – γεωμετρικοί χρόνοι.....	σ. 12
2.1.3 Αρχαϊκοί χρόνοι.....	σ. 13
2.1.4 Κλασικοί χρόνοι.....	σ. 14
2.1.5 Ελληνιστικοί – Ρωμαϊκοί χρόνοι.....	σ. 15
2.1.6 Βυζαντινοί χρόνοι – Φραγκοκρατία.....	σ. 16
2.1.7 Τουρκοκρατία – Ελληνική Επανάσταση.....	σ. 16
2.1.8 Νεότεροι χρόνοι.....	σ. 17
2.2 Από το παλιό στο νέο μουσείο της Ακρόπολης – Η ιστορική πορεία.....	σ. 18
2.2.1 Το νέο Μουσείο της Ακρόπολης.....	σ. 20
2.2.2 Εισαγωγή στην έκθεση.....	σ. 21
Κεφάλαιο 3. Μεθοδολογία και σχεδιασμός της εφαρμογής	σ. 22
3.1 Στοιχεία μεθοδολογίας έρευνας και σχεδιασμού της εφαρμογής.....	σ. 22
3.2 Δημιουργία Ταινίας στο Director.....	σ. 23
3.2.1 Η Σκηνή (Stage).....	σ. 24
3.2.2 Ορισμός του Χρώματος Φόντου.....	σ. 24
3.2.3 Ο Πίνακας Ελέγχου (Control Panel).....	σ. 25
3.2.4 Το Παράθυρο Text.....	σ. 25
3.2.5 Το Παράθυρο Paint.....	σ. 26
3.2.6 Το Cast.....	σ. 27
3.2.7 Δημιουργία Μελών Κειμένου στο Cast.....	σ. 28
3.2.8 Ονομασία των Μελών Cast.....	σ. 28
3.2.9 Τα Εφέ Μελάνης.....	σ. 29
3.2.10 Στοιχίση Ειδώλων.....	σ. 29
3.2.11 Ο Sprite Inspector.....	σ. 30
3.2.12 Προσθήκη Ειδώλου στη Σκηνή.....	σ. 31
3.2.13 Τα Πλαίσια Κλειδιά (Keyframes).....	σ. 31
3.2.14 Αντιστροφή Κινήσεων.....	σ. 32
3.2.15 Τα Σημάδια (Markers).....	σ. 33

3.2.16 Το Score.....	σ. 34
3.2.17 Ορισμός του Ρυθμού της Ταινίας.....	σ. 35
3.2.18 Τα Εφέ Εναλλαγής Οθόνης (Transition Effects).....	σ. 36
3.2.19 Προσθήκη Ήχου.....	σ. 37
3.2.20 Προσθήκη Ψηφιακού Βίντεο.....	σ. 38
3.2.21 Ο Behavior Inspector.....	σ. 38
3.2.22 Η Βιβλιοθήκη Συμπεριφορών (Library Palette)	σ. 39
3.3 Μεθοδολογία συγκέντρωσης ερευνητικού υλικού.....	σ. 43
Κεφάλαιο 4. Η υλοποίηση της εφαρμογής.....	σ. 44
4.1 Μουσείο.....	σ. 44
4.2 Αρχική σκηνή.....	σ. 44
4.3 Ο Αρχαίος Οικισμός.....	σ. 45
4.4 Είσοδος.....	σ. 46
4.5 Η αίθουσα των Κλιτύων.....	σ. 47
4.6 Η Αίθουσα των Αρχαϊκών Έργων.....	σ. 53
4.7 Η Αίθουσα του Παρθενώνα.....	σ. 61
4.8 Τα Προπύλαια – Ο Ναός της Αθηνάς Νίκης – Το Ερέχθειο.....	σ. 66
4.9 5 ^{ος} αι. π.Χ – 5 ^{ος} αι. μ.Χ.....	σ. 70
Κεφάλαιο 5. Επίλογος.....	σ. 74
Βιβλιογραφία.....	σ. 76

Κεφάλαιο 1. Εισαγωγή

Οι πολυμεσικές εφαρμογές αποτελούν ένα εργαλείο το οποίο κερδίζει ολοένα και περισσότερο έδαφος τα τελευταία χρόνια στη Μουσειολογία. Μέσω του εργαλείου αυτού, προσφέρεται η δυνατότητα για την αλλαγή του παραδοσιακού πλαισίου μάθησης με την συνδρομή των τεχνολογικών δυνατοτήτων της επιστήμης της Πληροφορικής. Η γνωριμία όσο το δυνατόν ευρύτερου κοινού με τους θησαυρούς πολιτισμικής κληρονομιάς που βρίσκονται στα μουσεία μπορεί να βρει στις πολυμεσικές εφαρμογές έναν πολύτιμο αρωγό. Μέσω αυτών των εφαρμογών, οι χρήστες έχουν τη δυνατότητα να λειτουργήσουν σε ένα διαδραστικό μαθησιακό περιβάλλον και να καταστούν από παθητικούς δέκτες πληροφοριών σε ενεργούς αναζητητές, οι οποίοι τρόπον τινά συνομιλούν ενεργά με τα έργα τέχνης. Επιπλέον, η χρήση προηγμένων τεχνολογιών για την ανάδειξη καταλοίπων ανθρώπινης δραστηριότητας που μετρούν αιώνες καθιστά τα έργα αυτά μέρος της σύγχρονης πραγματικότητας.

Με αυτό το δεδομένο η παρούσα εργασία έχει ως αντικείμενο την παρουσίαση πολυμεσικής εφαρμογής που δημιουργήθηκε με θέμα την εικονική περιήγηση στο νέο Μουσείο της Ακρόπολης. Η κατασκευή πολυμεσικής εφαρμογής βρίσκεται σε συνάφεια με την μουσειολογική αντίληψη που διέπει το συγκεκριμένο μουσείο. Η συνάφεια αυτή έγκειται στο ότι το νέο Μουσείο δεν έχει οργανωθεί με γνώμονα την στείρα παράθεση ευρημάτων, αλλά την περιήγηση του επισκέπτη σε ένα χώρο που σκοπός του είναι η ανασύσταση της ανθρώπινης δραστηριότητας στον βράχο της Ακρόπολης. Ο τόπος αυτός είχε κεντρικό ρόλο στη ζωή της Αθήνας για αιώνες. Ενδεικτικό είναι μάλιστα ότι, όπως θα αναλυθεί εκτενέστερα στην συνέχεια, η αρχιτεκτονική του νέου Μουσείου της Ακρόπολης έχει σχεδιαστεί έτσι ώστε να αναπαριστά μέρος της ζωής του ίδιου του ιερού βράχου και των μνημείων του, με τα οποία διατηρεί οπτική επαφή, όντας έτσι όσο το δυνατόν πιο φυσική τους συνέχεια.

Σε ό,τι αφορά στον στόχο συγγραφής της παρούσας εργασίας, αυτός μπορεί να αναλυθεί σε τρεις επιμέρους πυλώνες. Κατ' αρχάς η εργασία στοχεύει στην κατάδειξη του ιστορικού πλαισίου που αφορά στην Ακρόπολη και το Μουσείο της. Η κατάδειξη αυτή θεωρείται απαραίτητη προκειμένου να γίνει πιο κατανοητό το περιεχόμενο της πολυμεσικής εφαρμογής. Επιπλέον, η εργασία στοχεύει στην επεξήγηση και περιγραφή της πολυμεσικής εφαρμογής σε ό,τι αφορά στην ερευνητική της μεθοδολογία και στην τεχνική της κατασκευή. Τέλος, η εργασία στοχεύει σε μία σύντομη και περιεκτική παρουσίαση των μουσειακών εκθεμάτων που αποτελούν το περιεχόμενο της πολυμεσικής εφαρμογής. Η διάρθρωση των κεφαλαίων της εργασίας ακολουθεί την διάρθρωση αυτών των τριών πυλώνων.

Πιο αναλυτικά, στο κεφάλαιο που έπεται της παρούσας Εισαγωγής η εργασία πραγματοποιεί μία σύντομη ιστορική ανασκόπηση της ζωής που συνδέεται με τον χώρο της Ακρόπολης της Αθήνας από τα προϊστορικά χρόνια ως την σύγχρονη εποχή. Στην συνέχεια παρουσιάζεται η ιστορική πορεία μουσειακής αξιοποίησης των ευρημάτων του ιερού βράχου από τον 19^ο αιώνα, που κτίστηκε το πρώτο μουσειακό κτήριο, μέχρι και την σημερινή εποχή που κατασκευάστηκε το νέο Μουσείο. Σκοπός αυτού του κεφαλαίου είναι η εμβριθέστερη κατανόηση της ιστορικής διάστασης ενός τόπου, ο οποίος είχε για αιώνες κεντρικό ρόλο στην

ζωή της πόλης και αποτελεί τον πυρήνα του περιεχομένου τόσο του ίδιου του Μουσείου, όσο και της παρούσας εφαρμογής.

Ο τόπος αυτός, ο άλλοτε ιερός βράχος πέρασε μετά την αρχαιότητα στην αφάνεια μαζί με την ίδια την Αθήνα, σε σημείο που η σημασία των μνημείων που είχαν κτιστεί σε αυτόν καλύφθηκε από τη λήθη. Ταυτόχρονα όμως ο βράχος της Ακρόπολης συνέχισε να συνδέεται ενεργά με την καθημερινή ζωή κάθε εποχής. Χαρακτηριστική είναι η μετατροπή του Παρθενώνα σε χριστιανικό ναό, ή αργότερα σε τζαμί, όπως θα σχολιαστεί αναλυτικότερα και στο σχετικό κεφάλαιο. Η σύγχρονη εποχή σηματοδοτεί μια εκ νέου ανακάλυψη της αρχαιότητας που μετατρέπει για μια ακόμη φορά τον χώρο της Ακρόπολης σε ιερό τόπο. Η ιερότητα αυτή όμως δεν συνδέεται πλέον με κάποια σύγχρονη αντίληψη θρησκευτικότητας, όσο με την αποτίμηση του ιστορικού παρελθόντος. Με διαφορετικό τρόπο πάντως η Ακρόπολη αναλαμβάνει για μια ακόμη φορά κεντρικό ρόλο στην ζωή της πόλης, αποτελώντας σήμα κατατεθέν της Αθήνας, αν όχι ολόκληρης της Ελλάδας σε ό,τι αφορά στη διεθνή της εικόνα.

Πέρα όμως απ' το ότι ο βράχος της Ακρόπολης έχει την ιστορία του, κι η μουσειολογική αντίληψη που συνδέθηκε με αυτόν έχει τη δική της ιστορία. Εξ ου και το κεφάλαιο αυτό πραγματοποιεί μια σύντομη επισκόπηση του κτηρίου που προηγήθηκε του σύγχρονου Μουσείου. Με αυτόν τον τρόπο επιχειρείται να καταδειχθεί ότι εκτός από την Ιστορία ή την Αρχαιολογία και η Μουσειολογία αποτελεί κλάδο, ο οποίος ως ζωντανός οργανισμός μεταβάλλεται από εποχή σε εποχή και προβάλλει νέες αναγνώσεις του παρελθόντος, ανοίγοντας διάλογο με αυτό.

Το τρίτο κεφάλαιο της παρούσας εργασίας περνά σε πιο τεχνικά ζητήματα. Συγκεκριμένα, αφορά στην περιγραφή της διαδικασίας κατασκευής της πολυμεσικής εφαρμογής. Κατ' αρχάς περιγράφεται η διαδικασία κατασκευής της πολυμεσικής εφαρμογής στο περιβάλλον του προγράμματος Director. Πρώτα, εκτίθενται συνοπτικά οι τεχνικοί στόχοι που τέθηκαν με την κατασκευή της εφαρμογής. Με βάση αυτούς τους στόχους εξηγούνται οι λόγοι για τους οποίους τα τεχνολογικά χαρακτηριστικά κι οι δυνατότητες του συγκεκριμένου προγράμματος υπήρξαν κατάλληλα για την κατασκευή της εφαρμογής αυτής. Στην συνέχεια περιγράφεται βήμα προς βήμα η μεθοδολογία κατασκευής της εφαρμογής. Η διάρθρωση αυτού του μέρους ακολουθεί την παρουσίαση του καθενός εργαλείου του προγράμματος. Η παρουσίαση αυτή αποτελείται από την εξήγηση του ρόλου του και της χρησιμότητάς του στο πλαίσιο της εφαρμογής. Επίσης, η περιγραφή κάθε εργαλείου συνοδεύεται από εικόνες που επεξηγούν την λειτουργία του πιο παραστατικά.

Επιπλέον, στο τρίτο κεφάλαιο πραγματοποιείται μία συνοπτική επισκόπηση της ερευνητικής μεθοδολογίας που ακολουθήθηκε για την συγκέντρωση του πληροφοριακού υλικού που χρησιμοποιήθηκε για το περιεχόμενο της εφαρμογής καθ' αυτής. Το υλικό αυτό αφορά στις ιστορικές πληροφορίες για την Ακρόπολη και το Μουσείο της, οι οποίες χρησιμοποιήθηκαν και στην παρούσα εργασία. Ακόμη, αφορά στις αρχαιολογικού περιεχομένου πληροφορίες για τα εκθέματα του Μουσείου. Οι πληροφορίες αυτές αποτελούν το καθ' αυτό περιεχόμενο της πολυμεσικής εφαρμογής και εκτίθενται αναλυτικότερα στο τέταρτο και τελευταίο κεφάλαιο.

Το τέταρτο κεφάλαιο της εργασίας αποτελεί ουσιαστικά μια συνοδευτική επεξήγηση της ίδιας της εφαρμογής. Η διάρθρωσή του ακολουθεί τη δομή οργάνωσης του ίδιου του

Μουσείου της Ακρόπολης. Πιο συγκεκριμένα, οι θεματικές ενότητες του κεφαλαίου, οι οποίες συμπίπτουν με αυτές της εφαρμογής ακολουθούν την σειρά παρουσίασης των εκθεμάτων ανά όροφο κι αίθουσα, όπως πραγματοποιείται στο Μουσείο. Σε κάθε ενότητα του κεφαλαίου παρουσιάζεται το περιεχόμενο της αντίστοιχης ενότητας της εφαρμογής, δηλαδή τα μουσειακά εκθέματα για τα οποία παρέχονται αρχαιολογικού περιεχομένου πληροφορίες. Επιπλέον, παρατίθενται επιλεκτικά φωτογραφίες για κάποια από τα αντιπροσωπευτικότερα μουσειακά εκθέματα.

Πέρα από τους στόχους συγγραφής της εργασίας που υλοποιούνται ο καθένας με την συγγραφή του αντίστοιχου κεφαλαίου, συνολικότερος κι απώτερος σκοπός της εργασίας είναι η ανάδειξη των δυνατοτήτων της τεχνολογίας της Πληροφορικής στην σύγχρονη Μουσειολογία. Όπως επιχειρείται να καταδειχθεί, η συνδρομή των εργαλείων αυτών είναι κομβική. Κατ' αρχάς, βρίσκεται σε συνάφεια με τις νέες εκπαιδευτικές μεθόδους που αναπτύσσονται σε ένα πλήθος κλάδων κι εισάγουν μια νέα προσέγγιση της παιδευτικής διαδικασίας. Αυτό είναι ακόμη περισσότερο σημαντικό για τη Μουσειολογία. Η Μουσειολογία ως κλάδος στοχεύει στη διευθέτηση κι οργάνωση της εμπειρίας των σύγχρονων ανθρώπων με το ιστορικό τους παρελθόν και στην συγκρότηση του ρόλου του παρελθόντος αυτού στο παρόν. Για χώρες μάλιστα όπως η Ελλάδα η συμβολή της Μουσειολογίας είναι καθοριστική τόσο για πολιτισμικούς, όσο και για οικονομικούς λόγους.

Σε ό,τι αφορά στους πολιτισμικούς λόγους, η Ελλάδα ως χώρα έχει βασίσει εκτεταμένα τη νοηματοδότηση της σύγχρονης ταυτότητας και φυσιογνωμίας της στην κληρονομιά του παρελθόντος της. Σε ό,τι αφορά στους οικονομικούς λόγους, αξίζει να τονισθεί ότι η Ελλάδα στοχεύει στην αξιοποίηση του παρελθόντος ως κεφάλαιο όχι μόνο πολιτισμικής αλλά κι οικονομικής σημασίας που χρησιμεύει στην προαγωγή του τουρισμού ως αναπτυξιακού πυλώνα. Με αυτά τα δεδομένα, είναι καίριο το ιστορικό κι αρχαιολογικό παρελθόν της χώρας να προβάλλεται ως ζωντανό μέρος της σύγχρονης πραγματικότητας κι όχι ως ένα αποστεωμένο αντικείμενο. Για τον ίδιο λόγο, είναι σημαντικό σε αυτήν συνομιλία με το παρελθόν να χρησιμοποιούνται τεχνολογίες αιχμής.

Η χρήση πολυμεσικών εφαρμογών στη Μουσειολογία μπορεί να χρησιμεύσει για διαφορετικές κατηγορίες χρηστών. Κατ' αρχάς, όπως ήδη αναφέρθηκε μία πολυμεσική εφαρμογή αποτελεί εργαλείο παιδευτικής σημασίας. Επομένως μια σημαντική κατηγορία χρηστών είναι το κοινό μαθητών και σπουδαστών, οι οποίοι καλούνται να εξοικειωθούν με τα μουσεία για εκπαιδευτικούς και μορφωτικούς λόγους. Σε αυτό το πλαίσιο είναι σημαντικό η εξοικείωση να μην πραγματοποιείται ως ένα βαρετό μάθημα, αλλά ως μια δημιουργική δραστηριότητα, κατά την οποία οι μαθητές και σπουδαστές έρχονται σε επαφή όχι μόνο με τα μουσειακά εκθέματα, αλλά και με τη χρήση της τεχνολογίας. Επιπλέον, οι μορφωτικοί λόγοι μπορούν να προσελκύσουν ευρύτερες κατηγορίες κοινού όλων των ηλικιών. Χάρη στην χρήση τεχνολογικών εργαλείων, η επαφή με τα μουσεία μπορεί να μετατραπεί σε μια υψηλού επιπέδου ψυχαγωγία που απευθύνεται σε ένα ευρύ κοινό. Μάλιστα, με δεδομένο ότι όπως προαναφέρθηκε οι ελληνικοί θησαυροί πολιτισμικής κληρονομιάς αποτελούν κεφάλαιο διεθνούς ενδιαφέροντος, η χρήση πολυμεσικών εφαρμογών είναι σημαντική ώστε τα σύγχρονα ελληνικά μουσεία μπορούν να εξοπλίζονται με υποδομές διάχυσης και πληροφόρησης που τα κάνουν ελκυστικά για το διεθνές κοινό, κι εφάμιλλα ξένων μουσείων διεθνούς ακτινοβολίας.

Κεφάλαιο 2. Η Ακρόπολη και το Μουσείο της. Η ιστορία

2.1 Η Ακρόπολη – Ιστορική επισκόπηση

Η λέξη Ακρόπολη είναι συνθετή, σχηματίζεται από τις λέξεις «άκρα» και «πόλη», και αναφέρεται στο ψηλότερο σημείο της πόλης. Το μνημειακό συγκρότημα της Ακροπόλεως των Αθηνών είναι κτισμένο σε έναν επιβλητικό λόφο, ύψους 156 μ. από την επιφάνεια της θάλασσας και περίπου 70 μ. από το επίπεδο της Αθήνας. Το σχήμα του λόφου είναι τραπεζοειδές με μήκος 300 μ. και πλάτος κάτι περισσότερο από 150 μ.

Εικόνα 1. Η Ακρόπολη των Αθηνών¹

Η πρόσβαση στο βράχο γινόταν από την δυτική πλευρά που ήταν πιο προσιτή από όλες τις πλευρές του λόφου. Η είσοδος αυτή αποτελούσε πάντα την κύρια πρόσβαση και διέφερε από εποχή σε εποχή. Στην μυκηναϊκή περίοδο ήταν ένα μικρό μονοπάτι που άρχιζε από την νότια πλευρά, προχωρούσε ελαφρά ανηφορικά προς την δυτική και σταματούσε στην κύρια είσοδο της Ακρόπολης. Στην συνέχεια το 566 π.Χ, όταν καθιερώθηκε η διεξαγωγή των Παναθηναίων επεκτάθηκε με ένα τεράστιο κεκλιμένο επίπεδο, προκειμένου να εξυπηρετεί την ανάβαση της πομπής προς τιμήν της θεάς Αθηνάς, στον ιερό βράχο (Βενιέρη, 2012). Η οδός αυτή είχε μήκος 80 μ. και πλάτος 10 μ., και κατέληγε κατευθείαν στην κύρια είσοδο του βράχου. Αργότερα, όταν κατασκευάστηκαν τα Προπύλαια η αρχαϊκή είσοδος διπλασιάστηκε σε πλάτος.

¹ Πηγή Φωτογραφίας:

https://www.google.gr/search?q=acropolis_2862149&rlz=1C1AOHY_eIGR709GR709&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwj3jvfdPpLPAhUJORQKHbu7BTgQ_AUICCgB&biw=1024&bih=647#imgrc=M7zjsR8qOrn0vM%3A (τελευταία επίσκεψη 21/02/2016)

2.1.1 Η εποχή του μύθου

Η θεά που τιμούσαν οι Αθηναίοι στο ιερό βράχο ήταν η Αθηνά, κόρη του Δία και της Μήτιδας. Κατά την παράδοση, λεγόταν πως όταν η Μήτιδα κυοφορούσε την Αθηνά, ο Δίας έλαβε χρησμό πως η γυναίκα του θα γεννούσε αρχικά μια κόρη και έπειτα έναν γιό, ο οποίος θα του έπαιρνε την εξουσία. Ο Δίας, προκειμένου να μην επαληθευτεί ο χρησμός, κατάπιε την γυναίκα του. Η Αθηνά όμως, μεγάλωνε μέσα στο κεφάλι του και όταν έφτασε η ώρα να γεννηθεί ο Δίας είπε στον Προμηθέα, ή σύμφωνα με άλλη εκδοχή του μύθου στον Ήφαιστο, να του ανοίξει το κεφάλι με μια τσεκουριά. Έτσι γεννήθηκε η Αθηνά, η θεά της σοφίας και της ειρήνης. Ταυτόχρονα όμως λατρευόταν και ως προστάτιδα των τεχνών, ενώ ακόμη θεωρείτο ότι είχε και πολεμική υπόσταση. Σύμβολο της θεάς Αθηνάς ήταν η κουκουβάγια (γλαύκα), η οποία είχε αποτυπωθεί και στα αρχαία αθηναϊκά νομίσματα.

Η Αθηνά εκτός από τις παραπάνω ιδιότητες, είχε κατά τους Αθηναίους και μια άλλη, αυτή της «Πολιάδος», δηλαδή της προστάτιδας της πόλης τους. Σύμφωνα με τον μύθο, η Αθηνά προκειμένου να αποκτήσει αυτόν τον τίτλο, ήρθε σε σύγκρουση με τον Ποσειδώνα, θεό της θάλασσας, ο οποίος επίσης τον διεκδικούσε. Κατά την μεταξύ τους αναμέτρηση, ο καθένας θέλησε να δώσει ένα δώρο στην πόλη. Με βάση το δώρο που θα επιλεγόταν ως το πιο σημαντικό κατά την κρίση των θεών, θα έπαιρνε τον τίτλο ο αντίστοιχος θεός. Η αναμέτρηση πραγματοποιήθηκε πάνω στο ιερό βράχο της Ακρόπολης. Ο Ποσειδώνας χτύπησε πρώτος την τρίαινά του στο έδαφος από όπου ανέβλυσε αλμυρό νερό. Η θεά Αθηνά από την άλλη πλευρά προσέφερε την ελιά, η οποία ήταν η πρώτη που φύτεωσε στον κόσμο. Χωρίς καμιά σκέψη οι θεοί έδωσαν τον τίτλο στην Αθηνά και έτσι η πόλη ονομάστηκε Αθήνα.

Με την αναμέτρηση Αθηνάς και Ποσειδώνα λεγόταν ότι ήταν συνδεδεμένη και μία πανάρχαια μορφή της Αθήνας ο βασιλιάς Κέκροπας. Όπως οι Αθηναίοι πίστευαν, ο Κέκροπας ήταν αυτόχθονας, είχε δηλαδή γεννηθεί από την ίδια τη Γη και ήταν και δίμορφος, δηλαδή από την μέση και πάνω άνδρας και από την μέση και κάτω φίδι. Κατά την αθηναϊκή παράδοση, ο Κέκροπας ήταν αυτός που κατασκεύασε τα τείχη επάνω στο βράχο, δίδαξε την μονογαμία βάζοντας τάξη στις ανθρώπινες σχέσεις και εισήγαγε στην Αθήνα το αλφάβητο. Σύμφωνα με κάποιες μυθολογικές εκδοχές ο Κέκροπας, ο οποίος ήταν παρών στην διαμάχη μεταξύ Αθηνάς και Ποσειδώνα πάνω στον ιερό βράχο, λειτούργησε και ως κριτής της αναμέτρησης.

Εν γένει σε πολλούς και ποικίλους μύθους της Αθήνας, συμπεριλαμβάνονται αρκετές διηγήσεις σχετικά με την γένεση των οικισμών στην πόλη αυτή, την σύνθεση του πληθυσμού της περιοχής, τους πολιτειακούς και κοινωνικούς θεσμούς, τις διάφορες μορφές δημοσίας λατρείας καθώς και τις σχέσεις της αθηναϊκής πολιτείας με άλλες επικράτειες. Πρωταγωνιστές σε αυτές τις διηγήσεις είναι θεοί άλλα και βασιλιάδες όπως ο Πανδίωνας, ο Ερεχθέας, ο Εριχθόνιος και ο Θησεύας, ο μεγαλύτερος ήρωας της Αθήνας, ο οποίος εξόντωσε στην Κρήτη το φοβερό τέρας Μινώταυρο και συνέβαλε στην συνοίκηση των κατοίκων στο άστυ της Αθηνάς, δηλαδή την Αθήνα.

2.1.2 Προϊστορικοί – γεωμετρικοί χρόνοι

Στο κέντρο της πόλης της Αθήνας υπήρχε μια μικρή πεδιάδα καθώς κι ένας λόφος, με μεγάλο πλάτωμα και πολλές πηγές πόσιμου νερού. Οι άνθρωποι των προϊστορικών χρόνων ήταν αδύνατον να αγνοήσουν έναν τέτοιο τόπο με πολλά για την εποχή πλεονεκτήματα. Οι ανασκαφές που έγιναν πάνω στην Ακρόπολη και στις πλαγιές της δείχνουν ότι η περιοχή είχε κατοικηθεί από το τέλος των Νεολιθικών Χρόνων (3500-3200 π.Χ). Η κατοίκηση πάνω στο λόφο της Ακρόπολης συνεχίστηκε και στις επόμενες περιόδους, δηλαδή την Πρώιμη Εποχή του Χαλκού (3200/3000-2200-2000 π.Χ) και την Μέση Εποχή του Χαλκού (2200/2000-1600 π.Χ).

Η πληθυσμιακή σύνθεση των κατοίκων της Αθήνας ανανεώθηκε κατά την δεύτερη χιλιετία π.Χ, καθώς νέα κύματα φυλών, όπως οι Ίωνες έφτασαν από τον Βορρά και συνενώθηκαν με τους Αθηναίους κατοίκους. Είναι αυτοί που αναφέρονται στην παράδοση ως Πελασγοί. Στα μέσα περίπου της ίδιας χιλιετίας, ακμάζει στην ηπειρωτική Ελλάδα ένας νέος προϊστορικός πολιτισμός, ο Μυκηναϊκός ο οποίος οφείλει το όνομα του στις Μυκήνες, ένα από τα σημαντικότερα κέντρα της εποχής. Κατά την περίοδο αυτή (1600-1100 π.Χ), οι κάτοικοι της Αθήνας έζησαν κατά ομάδες πάνω στο λόφο και στις πλαγιές του. Σε αυτόν το λόφο, οι κάτοικοι λάτρευαν την πανάρχαια θεά τους, την Αθηνά, ενώ στον ίδιο χώρο υπήρχε και το ανάκτορο του τοπικού ηγεμόνα.

Κατά τον 13^ο αιώνα π.Χ. η περιοχή οχυρώθηκε περιμετρικά με μεγάλα τείχη, αντίστοιχα με εκείνα των μυκηναϊκών πόλεων. Τα τείχη αυτά οικοδομήθηκαν για να προστατεύουν την είσοδο που κατέληγε σε μια πηγή νερού, την Μυκηναϊκή κρήνη. Αργότερα, τα τείχη των μυκηναϊκών πόλεων καθώς και τα τείχη της Ακρόπολης ονομαστήκαν «Κυκλώπεια», διότι οι κάτοικοι εντυπωσιασμένοι από το τεράστιο μέγεθος τους, θεώρησαν ότι αυτά τα είχαν δημιουργήσει όντα με υπερφυσική δύναμη, οι λεγόμενοι γιγαντόσωμοι Κύκλωπες (Βενιέρη, 2012). Την οχύρωση της Μυκηναϊκής Ακρόπολης συμπλήρωσε και ένα δεύτερο τείχος αποκαλούμενο ως «Πελαργικό» ή «Πελασγικό», στο οποίο έπειτα δόθηκε και η ονομασία «Εννεάπυλο» λόγω του μεγάλου αριθμού προσέλευσης. Ο λόγος κατασκευής του ήταν η ανάγκη για την προστασία των πηγών νερού στην νοτιά και στην βόρεια πλευρά του ιερού βράχου. Επιπλέον πάνω στην Ακρόπολη τοποθετήθηκε τον 13^ο αιώνα και ο συνοικισμός, μία συνένωση μικρών κοινοτήτων που αποτέλεσαν τον πρώτο οικιστικό πυρήνα της πόλης. Οι Αθηναίοι της κλασικής εποχής πίστευαν ότι αυτό ήταν έργο του μυθικού Βασιλιά Θησέα.

Τέλος, στα τέλη του 12^{ου} αιώνα π.Χ ακολουθεί η αποκαλούμενη «κάθοδος των Δωριέων» και η διάλυση του μυκηναϊκού πολιτισμού. Οι Δωριείς προσπάθησαν να εισέλθουν και στην Αθήνα, η προσπάθεια τους όμως υπήρξε ανεπιτυχής. Κατά την γεωμετρική περίοδο, η πόλη της Αθήνας μετατρέπεται σε μεγάλο καλλιτεχνικό και εμπορικό κέντρο. Για την Ακρόπολη οι πληροφορίες που έχουμε για εκείνη την εποχή είναι ελάχιστες. Εικάζεται όμως ότι από τον 8^ο αιώνα π.Χ στην θέση που υπήρχε το μυκηναϊκό ανάκτορο δημιουργήθηκε ένας ο μικρός ναός, που ήταν αφιερωμένος στην προστάτιδα της πόλης Αθηνά Πολιάδα και ο οποίος αναφέρεται στην Ιλιάδα (Β 546-549), όπως επίσης και στην Οδύσσεια από τον Όμηρο ως εξής:

Οἱ δ' ἄρ' Ἀθήνας εἶχον ἐυκτίμενον πτολίεθρον
δῆμον Ἐρεχθῆος μεγαλήτορος, ὃν ποτ' Ἀθήνη
θρέψε Διὸς θυγάτηρ, τέκε δὲ ζεῖδωρος ἄρουρα,
κὰδ δ' ἐν Ἀθήνης εἶσεν ἔῶ ἐν πίονι νηῶ·

2.1.3 Αρχαϊκοί χρόνοι

Οι βάσεις για την πολιτική και πολιτιστική άνθιση της Αθήνας τέθηκαν κατά τους επόμενους αιώνες. Κατά τον 7^ο αιώνα π.Χ, το αθηναϊκό πολίτευμα είχε γίνει πλέον αριστοκρατικό και ο θεσμός της βασιλείας είχε παρακμάσει. Προς τα τέλη του ίδιου αιώνα, την κατάσταση αυτή τροποποίησε ο Δράκων, ο οποίος παραχώρησε σε μια ομάδα Αθηναίων πολιτικά δικαιώματα και κωδικοποίησε το δίκαιο θεσμοθετώντας σκληρές ποινές για τους νομικούς παραβάτες. Στην συνέχεια σημειώθηκε μια περίοδος κοινωνικής αναταραχής λόγω των μεγάλων χρεών που έπλητταν τους αγρότες. Στο πολιτικό προσκήνιο παρουσιάστηκε στις αρχές του 6^{ου} αιώνα π.Χ ο Σόλων, ο οποίος εξομάλυνε την κατάσταση λόγω των μεγάλων νομοθετικών και πολιτειακών ρυθμίσεων που εισήγαγε. Οι ρυθμίσεις αυτές ενθάρρυναν το μεγαλύτερο επίτευγμα της Αθηναϊκής πολιτείας, «την Αθηναϊκή Δημοκρατία».

Στα μέσα περίπου του 6^{ου} αιώνα π.Χ, η τύχη της Αθήνας συνδέθηκε με τον φιλόδοξο αριστοκράτη Πεισίστρατο, ο οποίος αν και ανέλαβε την εξουσία ως τύραννος, έδρασε καταλυτικά στην οικονομική και πνευματική άνθιση της πόλης. Η αγάπη του για τα γράμματα και τις τέχνες ήταν μεγάλη. Σε αυτόν οφείλεται επίσης κι η οργάνωση και καθιέρωση των Μεγάλων Παναθηναίων το 566 π.Χ, της μεγαλύτερης ετήσιας γιορτής προς τιμήν της προστάτιδας της πόλης θεάς Αθηνάς που πραγματοποιείτο κάθε τέσσερα χρόνια. Ύστερα από σχετικές έρευνες, έχει διατυπωθεί η άποψη ότι η διοργάνωση της γιορτής αυτής σχετιζόταν με την έντονη οικοδομική δραστηριότητα που σημειώθηκε στην Ακρόπολη εκείνη την περίοδο. Παράλληλα θεωρείται ότι εκείνη την περίοδο κτίστηκε και ο πρώτος μεγάλος ναός της θεάς Αθηνάς, ο ονομαζόμενος Εκατόμπεδος, στο σημείο που εκατό χρόνια αργότερα θα κτιζόταν ο Παρθενώνας.

Κοντά στον νέο ναό, ο οποίος ήταν κατασκευασμένος με πολύχρωμα αετώματα βρίσκονταν μικρά ιερά οικήματα και παρά πολλά αφιερώματα δηλαδή αναθήματα των Αθηναίων πιστών στην λατρεμένη τους θεά Αθηνά. Οι αναθέτες ήταν κυρίως αριστοκράτες αλλά και βιοτέχνες, άνδρες και γυναίκες. Όπως μας πληροφορούν οι επιγραφές στις βάσεις των αναθημάτων που βρεθήκαν, τα δώρα τα οποία αφιέρωναν στην θεά Αθηνά ήταν είτε «απαρχή» δηλαδή τα πρώτα κέρδη από την εργασία τους, είτε «δεκάτη» δηλαδή το 1/10 από τα έσοδα τους.

Το 527 π.Χ ο Πεισίστρατος πεθαίνει και την εξουσία αναλαβαίνουν οι γιοι του, Ιππίας και Ίππαρχος. Το 514 π.Χ, μετά την δολοφονία του Ίππαρχου από τον Αρμόδιο και τον Αριστογείτονα, οι όποιοι χαρακτηρίστηκαν ως «Τυραννοκτόνοι», κλονίζεται η εξουσία των Πεισιστρατιδών. Η τυραννία καταλύθηκε το 510 π.Χ. Το τέλος αυτού του αιώνα σφράγισαν οι μεταρρυθμίσεις που θεσπίστηκαν από τον μεγάλο νομοθέτη, τον Κλεισθένη το 508/7 π.Χ, κι έβαλαν το θεμέλιο της Αθηναϊκής δημοκρατίας. Παράλληλα την ίδια περίοδο, χτίστηκε στα βόρεια του Εκατόμπεδου ένας μικρός ναός, ο λεγόμενος Αρχαίος Ναός της Αθηνάς (Ραμού – Χαφιάδη, 1982).

Στη συνέχεια, τον 5^ο αιώνα π.Χ, ξέσπασαν οι πόλεμοι των Ελλήνων εναντίον των Περσών. Το 490 π.Χ στο Μαραθώνα, η πρώτη πολεμική αναμέτρηση μεταξύ των συμμαχών έληξε με νίκη των Αθηναίων, λόγω της εξαιρετικής ευφυΐας του στρατηγού Μιλτιάδη. Οι Αθηναίοι, προκειμένου να ευχαριστήσουν την θεά Αθηνά, ξεκίνησαν άμεσα την δημιουργία ενός τεράστιου μαρμάρινου ναού πάνω στην Ακρόπολη, ο οποίος έμεινε ανολοκλήρωτος. Το 480 π.Χ. σημειώνεται η δεύτερη εισβολή των Περσών στην Ελλάδα. Οι εισβολείς έφτασαν στην Αθήνα και λεηλάτησαν ολόκληρη την πόλη και κυρίως την Ακρόπολη. Προηγουμένως οι Αθηναίοι, υπό την καθοδήγηση του στρατηγού Θεμιστοκλή, είχαν εγκαταλείψει τα σπίτια τους κι είχαν εγκατασταθεί προσωρινά στο νησί της Σαλαμίνας. Πολύ γρήγορα όμως η πολεμική ορμή των Περσών διακόπηκε, διότι κατά την Ναυμαχία της Σαλαμίνας ο αθηναϊκός στόλος συνέτριψε τον περσικό. Το 479 π.Χ, οι Πέρσες αποχώρησαν οριστικά, μετά την νικηφόρα μάχη των Ελλήνων στις Πλαταιές. Όταν οι κάτοικοι γύρισαν στην Αθήνα, προσπάθησαν να θάψουν σε φυσικές κοιλότητες, ό,τι πολυτιμότερο είχε απομείνει από τα ιερά κτίσματα και από τα αφιερώματα. Οι Αθηναίοι τοποθέτησαν κάποια κομμάτια κτηρίων που είχαν διαμελιθεί στο βόρειο τείχος της Ακρόπολης, εκεί όπου βρίσκονται έως και σήμερα.

2.1.4 Κλασικοί χρόνοι

Οι νικηφόρες μάχες κατά των Περσών σηματοδότησαν ως ορόσημο το τέλος της αρχαϊκής και την έναρξη της κλασικής περιόδου, η οποία αποτέλεσε και την ενδοξότερη εποχή για τον ιερό βράχο και για την Αθήνα. Ο Αθηναίος στρατηγός Αριστείδης το 478/7, οργάνωσε την «Α΄ Αθηναϊκή Συμμαχία», με την συμμετοχή νησιωτικών και παράκτιων πόλεων. Σκοπός ίδρυσης αυτής της συμμαχίας ήταν η δημιουργία ενιαίου αμυντικού μετώπου των ελληνικών πόλεων εναντίον της περσικής απειλής. Η έδρα της συμμαχίας βρισκόταν στην Δήλο, ενώ οι πολεμικές δυνάμεις της Αθήνας είχαν πρωτεύουσα θέση. Ηγετική προσωπικότητα στην συμμαχία υπήρξε ο στρατηγός Κίμωνας, γιος του Μιλτιάδη. Κατά τη διάρκεια της στρατηγίας του σημειώθηκαν σημαντικές νικηφόρες μάχες που σε διάστημα λίγων χρόνων οδήγησαν στην απελευθέρωση πολλών πόλεων της Ασίας. Έτσι η Αθήνα αποκτά μεγάλο κύρος, τεράστια δύναμη και πλούτο.

Το 450 π.Χ ο στρατηγός Κίμωνας πεθαίνει αιφνιδιαστικά και την τύχη της Αθήνας αναλαμβάνει ο Περικλής, ένας από τους πιο χαρισματικούς ηγέτες της πόλης. Υπό την διακυβέρνησή του, η Αθήνα σημείωσε μεγάλη άνθιση. Το 449 π.Χ υπογράφηκε η συνθήκη ειρήνης του Καλλία. Έτσι οι μάχες εναντίον των Περσών έλαβαν τέλος, ενώ ταυτόχρονα υπογράφηκε με την Σπάρτη, την άλλη μεγάλη δύναμη της εποχής, συμφωνία για προσωρινή παύση των εχθροπραξιών μεταξύ των δύο πόλεων. Σκοπός της συμφωνίας ήταν η έστω πρόσκαιρη απομάκρυνση της πολεμικής σύγκρουσης.

Η Αθηναϊκή Συμμαχία εξελίχτηκε τελικά σε ηγεμονία. Ταυτόχρονα, με τις μεταρρυθμίσεις που θεσπίστηκαν από τους Περικλή και Εφιάλη σημειώθηκαν σημαντικές εξελίξεις και στο δημοκρατικό πολίτευμα. Επιπλέον, λόγω της επιτυχίας που είχε η δημοκρατία στην Αθήνα, προσελκύστηκε ένα τεράστιο κύμα από συγγραφείς, φιλοσόφους και καλλιτέχνες, καθιστώντας την πόλη σε πνευματική μητρόπολη της εποχής. Πολλοί τομείς

της διανόησης των γραμμάτων και των τεχνών καλλιεργήθηκαν κι απέκτησαν νέους ορίζοντες (Forrest, 1994).

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο ειρήνης και ευημερίας ο Περικλής οργάνωσε το μεγάλο οικοδομικό σχέδιο όλης της πόλης της Αθήνας και κυρίως της Ακρόπολης. Αρχικά κτίστηκαν τα Προπύλαια, η μνημειώδης είσοδος του ιερού βράχου και στην συνέχεια ο Παρθενώνας ο μεγαλοπρεπής μαρμάρινος ναός, αφιερωμένος στην θεά Αθηνά. Τα έργα αυτά είχαν μεγάλες οικονομικές δαπάνες, κι έτσι ο Περικλής, μετά από έγκριση που πήρε από τον αθηναϊκό δήμο, χρησιμοποίησε για το έργο αυτό, ένα μέρος από τα χρήματα του συμμαχικού ταμείου, που είχαν μεταφερθεί το 454 π.Χ από την Δήλο.

Στην συνέχεια όμως, η μεγάλη άνθιση που παρουσίασε η πόλη την περίοδο αυτή σταμάτησε ξαφνικά, λόγω του πολέμου που ξέσπασε μεταξύ της Αθήνας και της Σπάρτης. Ο Πελοποννησιακός πόλεμος ήταν η βιαιότερη πολεμική σύρραξη που σημειώθηκε μεταξύ Ελλήνων στην αρχαία εποχή. Διήρκησε 27 ολόκληρα χρόνια, από το 431 ως το 404 π.Χ. κι έληξε με υποτιθέμενη νίκη της Σπάρτης. Επί της ουσίας όμως κι οι δύο πόλεις είχαν καταστραφεί. Παρ' όλα αυτά, στη Αθήνα κάτω από αυτές τις συνθήκες, πραγματοποιήθηκαν προσπάθειες για την συνέχιση των έργων πάνω στον ιερό βράχο, με την κατασκευή του Ερεχθείου και του Ναού της Αθηνάς Νίκης. Κατά την διάρκεια του 4^ο αιώνα π.Χ, δεν παρατηρείται μείωση της πνευματικής και της καλλιτεχνικής ακτινοβολίας, καθώς μεγάλοι καλλιτέχνες όπως ο Πραξιτέλης και ο Λεωχάρης στήνουν στον ιερό βράχο νέα αναθήματα.

Ταυτόχρονα μια νέα ισχυρή δύναμη, η Μακεδονία προσπαθεί να πάρει την πρωτιά στον Ελλαδικό χώρο. Το 338 π.Χ, η Αθήνα περιέρχεται σε παρακμή, λόγω της ήττας στην Χαιρώνεια από τον βασιλιά της Μακεδονίας, Φίλιππο Β'. Το 336 π.Χ, ανέλαβε την εξουσία ο Μέγας Αλέξανδρος, γιος του Φιλίππου, ο οποίος πήρε στα χέρια του δυναμικά την πολιτική της Μακεδονίας. Λίγα χρόνια μετά, ο Μέγας Αλέξανδρος, ξεκίνησε τη θρυλική εκστρατεία που τον οδήγησε στα βάθη της Ασίας και στην δημιουργία μιας αχανούς αυτοκρατορίας. Το 334 π.Χ, στο Γρανικό ποταμό σημειώθηκε η πρώτη του μεγάλη νίκη. Τα λάφυρά της μάχης αυτής στάλθηκαν στην Αθήνα και στηθήκαν στην ανατολική πλευρά του Παρθενώνα.

2.1.5 Ελληνιστικοί – Ρωμαϊκοί χρόνοι

Το 323 π.Χ, ο Μέγας Αλέξανδρος πεθαίνει ξαφνικά κι έτσι η Αθήνα γίνεται πεδίο ανταγωνισμού για την διαδοχή της θέσης του. Κατά την διάρκεια των Ελληνιστικών χρόνων, χάρη στους επιγόνους – βασιλείς του Αλέξανδρου παρατηρείται μεγάλη οικοδομική δραστηριότητα στην πόλη. Οι διάδοχοι του Αλεξάνδρου, ο Επιφανής, ο Ευμένης Β', ο Αντίοχος κι ο Άτταλος είχαν κατασκευάσει στην πόλη μεγάλο αριθμό έργων, όπως γυμνάσια, στοές και αναθήματα στον ιερό βράχο.

Κατά τα Ελληνιστικά Χρόνια, σημειώθηκε παροδική άνθιση αλλά στην συνέχεια παρακμή των ελληνιστικών βασιλείων, που οδήγησε στην σταδιακή κατάκτηση τους από τους Ρωμαίους. Η ρωμαϊκή κυριαρχία ολοκληρώθηκε με την προσάρτηση της Αιγύπτου των Πτολεμαίων το 30 π.Χ. Ο Ρωμαίος στρατηγός Σύλλας το 86 π.Χ πραγματοποιεί αιφνιδιαστική εκστρατεία κατά της Αθήνας και την καταστρέφει, διότι ήθελε να τιμωρήσει τους Αθηναίους επειδή ταχτήκαν με το μέρος του Μιθριδάτη, βασιλιά του Πόντου και εχθρού της Ρώμης. Κατά τον 2^ο αιώνα, η Αθήνα άρχισε και πάλι να εξελίσσεται παρά την ρωμαϊκή

κυριαρχία, με αποτέλεσμα τα όρια της να επεκταθούν και η πόλη να στολιστεί με νέα λαμπρά οικοδομήματα, όπως το Ωδείο του Ηρώδου του Αττικού κι η Βιβλιοθήκη του Αδριανού. Ταυτόχρονα, οι σχολές της Αθήνας είχαν δημιουργήσει τον θαυμασμό των επιφανών Ρωμαίων, οι οποίοι τις υποστήριζαν, διότι αυτές συνήθιζαν να παρέχουν γνώση σε οποιον την αναζητούσε. Το 267 μ.Χ, η μεγαλύτερη καταστροφή για την πόλη της Αθήνας ήταν η εισβολή των Ερούλων, που ουσιαστικά την ισοπέδωσαν. Ένα μέρος του Παρθενώνα πήρε φωτιά και αυτό είχε ως συνεπεία η στέγη του να καταρρεύσει και να δημιουργηθούν πολλές ζημιές κυρίως στο εσωτερικό του ναού. Τον επόμενο αιώνα, έγιναν κάποιες ενέργειες για την επισκευή του ναού από τον Ρωμαίο αυτοκράτορα Ιουλιανό (Βενιέρη, 2012).

2.1.6 Βυζαντινοί χρόνοι – Φραγκοκρατία

Τον 4^ο αιώνα π.Χ, η εμφάνιση της βυζαντινής αυτοκρατορίας κι η εξάπλωση του Χριστιανισμού μετέτρεψαν πολλές αρχαίες πόλεις σε ασήμαντα επαρχιακά κέντρα. Η Αθήνα δεν ξέφυγε από τον γενικό κανόνα. Ο αυτοκράτορας Ιουστινιανός το 529 μ.Χ. σφράγισε τη Φιλοσοφική σχολή της Αθήνας, εξαφανίζοντας κάθε ανάμνηση από την παλαιά αίγλη της πόλης. Εν τω μεταξύ, οι αρχαίοι ναοί είχαν αρχίσει να μετατρέπονται σε εκκλησίες από τα πρώτα χριστιανικά χρόνια. Από αυτόν τον κανόνα δεν ξέφυγε κι ο Παρθενώνας, ο οποίος στην αρχή αφιερώθηκε στην του Θεού Σοφία και στην συνέχεια του δόθηκε το όνομα Παναγία Αθηνιώτισσα. Παρά τη γενική της παρακμή, η Αθήνα το 1000 μ.Χ, γνώρισε μια μικρής κλίμακας άνθιση. Ο Παρθενώνας επισκευάστηκε από τον αυτοκράτορα του Βυζαντίου Βασίλειο Β΄, ο οποίος στόλισε με τοιχογραφίες το εσωτερικό του. Η Αθήνα προς τα τέλη του 12^ο αιώνα έγινε στόχος επιδρομών από τους Σαρακηνούς, με αποτέλεσμα την καταστροφή κι ερήμωση του ιερού βράχου, όπως πληροφορούμαστε από τα γραπτά του μητροπολίτη Μιχαήλ Χωνιάτη.

Η πρωτεύουσα του Βυζαντινού κράτους, η Κωνσταντινούπολη κυριεύτηκε από στρατεύματα της 4^{ης} Σταυροφορίας το 1204. Την ίδια περίοδο, η Αθήνα πέρασε στα χέρια του Otto della Roche, γιου κάποιου ευγενή από την Βουργουνδία, κατά την διανομή των εδαφών από τους Σταυροφόρους. Στην συνέχεια πέρασε στη κατοχή άλλων κατακτητών, όπως των Καταλανών, των Φλωρεντινών Ατζαίοι και των Βενετών. Στην συνέχεια, ο ιερός βράχος μετατρέπεται και πάλι σε ισχυρό φρούριο, ενώ τα Προπύλαια μετατράπηκαν σε ανάκτορο ξένων ηγεμόνων και το Ερέχθειο σε οικία. Τέλος, ο Παρθενώνας μετατράπηκε από ορθόδοξη εκκλησία σε ρωμαιοκαθολικό ναό. Παρά την προσωρινή ανάκτηση της Κωνσταντινούπολης από τους Βυζαντινούς το 1261, η Αθήνα την ίδια εποχή δεν μπόρεσε να αποφύγει την κυριαρχία των Φράγκων (Βενιέρη, 2012).

2.1.7 Τουρκοκρατία – Ελληνική Επανάσταση

Το 1453 τίθεται το οριστικό τέλος στη μεγάλη διαδρομή της βυζαντινής κυριαρχίας όταν η Κωνσταντινούπολη πέρασε στην κατοχή των Τούρκων. Λίγα χρόνια μετά, οι Τούρκοι εισέβαλαν και στην Αθήνα κι έτσι η πόλη μετά από τέσσερεις αιώνες άλλαξε όψη για άλλη μια φορά. Ο ιερός βράχος της Ακρόπολης καλύφθηκε από σπία. Ο Παρθενώνας διαμορφώθηκε σε τζάμι, ενώ στο Ερέχθειο τοποθετήθηκε χαρέμι. Σε ό,τι αφορά στην

υπόλοιπη πόλη, η Βιβλιοθήκη του Αδριανού κι η Ρωμαϊκή αγορά διαμορφώθηκαν αντίστοιχα σε διοικητικό κέντρο και αγορά, το λεγόμενο «Παζάρι».

Παρά το γεγονός ότι ο Παρθενώνας είχε υποστεί σοβαρές ζημιές έπειτα από το πέρασμα τόσων αιώνων, δεν είχε υποστεί σημαντικές αλλοιώσεις στην εξωτερική όψη του. Μία μαρτυρία της εικόνας που παρουσίαζε ο ναός εκείνη την περίοδο συναντούμε στην απεικόνιση που πραγματοποίησε ο ζωγράφος J. Carrey το 1674, ο οποίος αποτύπωσε με κάθε λεπτομέρεια τα γλυπτά του Παρθενώνα. Ο ζωγράφος αυτός είχε έρθει από την Κωνσταντινούπολη με την συνοδεία του de Nointel, πρέσβυ του Γάλλου βασιλιά Λουδοβίκου ΙΔ'. Το έργο του Carrey αποδείχτηκε ανεκτίμητης αξίας.

Μία από τις σοβαρότερες καταστροφές του Παρθενώνα σημειώθηκε κατά την διάρκεια των Βενετοτουρκικών πολέμων που ακολούθησαν. Ήδη οι Τούρκοι χρησιμοποιούσαν τον ναό ως πυριτιδαποθήκη. Κατά τη διάρκεια της πολιορκίας της Αθήνας από τον Βενετό στρατηγό Morosini το 1687, μια οβίδα ρίφθηκε πάνω στο ναό, με αποτέλεσμα τη μερική του κατάρρευση. Μετά την αποχώρησή τους, το 1688 οι Βενετοί προσπάθησαν να μεταφέρουν με άλογα πολύτιμα αγάλματα από τον ιερό βράχο. Κατά την μεταφορά τους τα αγάλματα έπεσαν στο έδαφος και καταστράφηκαν.

Τον επόμενο αιώνα, η Ελλάδα γίνεται πόλος έλξης πλουσίων κυρίως Ευρωπαίων που περισυνέλεξαν, συχνά με παράνομο τρόπο, σπουδαία έργα τέχνης. Η Ακρόπολη δεν ξέφυγε από τον γενικό κανόνα. Η μεγαλύτερη ίσως καταστροφή που υπέστη η Ακρόπολη σημειώθηκε από τον Βρετανό Tomas Bruce, έβδομο κόμη του Elgin, ο οποίος άρπαξε το μεγαλύτερο μέρος από το γλυπτό διάκοσμο του Παρθενώνα καθώς και από άλλα τμήματα των υπολοίπων μνημείων του βράχου. Τα γλυπτά αυτά είχαν υποστεί μεγάλες ζημιές από τις εργασίες, επειδή είχαν σφυρηλατηθεί προκειμένου να μεταφερθούν από το βράχο για να επιβιβαστούν σε πλοίο. Το πλοίο που μετέφερε τα συνολικά δεκαεπτά ανεκτίμητης αξίας κιβώτια ναυάγησε κοντά στην πόλη των Κυθήρων. Τα κιβώτια ανασυρθηκαν από τους Καλύμνιους και τους Συμιακούς. Το 1816, ο λόρδος Elgin πούλησε την συλλογή του στην Βρετανική Κυβέρνηση, η οποία με την σειρά της δώρισε την συλλογή αυτή στο Βρετανικό Μουσείο. Η συλλογή αυτή κοσμεί μέχρι και σήμερα μια από τις αίθουσες του μουσείου αυτού (Βενιέρη, 2012. Μοσχονάς, Χ.Χ).

Τον Μάιο του 1821, άρχισε η Ελληνική Επανάσταση. Η Αθήνα καθώς και η Ακρόπολη αποτέλεσαν πεδίο μάχης μεταξύ Ελλήνων και Τούρκων. Το 1822 ύστερα από μεγάλη μάχη πάνω στο ιερό βράχο, οι Έλληνες απελευθέρωσαν την Ακρόπολη και ολόκληρη την πόλη από την τουρκική φρουρά. Μετά από τέσσερα χρόνια όμως, το 1826, ο τουρκικός στόλος με αρχηγό τον Κιουταχή επιτέθηκε και πάλι στην πόλη με αρνητική έκβαση αυτή την φορά. Το 1827 οι Έλληνες παραδόθηκαν στους Τούρκους.

2.1.8 Νεότεροι χρόνοι

Η ελληνική επανάσταση τελικά είχε αίσιο τέλος για την Ελλάδα. Το 1830 ορίστηκε ως νέο ανεξάρτητο ελληνικό κράτος, με πρώτο βασιλιά τον Όθωνα, γιο του Λουδοβίκου της Βαυαρίας, ο οποίος ήρθε στην Ελλάδα το 1833. Το 1834 με απόφαση του βασιλιά, η Αθήνα έγινε πρωτεύουσα του νέου κράτους και αμέσως ξεκίνησαν οι εργασίες για μια συνολική οικοδομική ανασυγκρότηση. Εκείνη την εποχή δηλαδή τον 19^ο αιώνα, στην Ευρώπη

επικρατούσαν δυο κύρια ρεύματα, ο ρομαντισμός και ο νεοκλασικισμός που μεταξύ άλλων επέτασσαν την αναβίωση στοιχείων αρχαιοελληνικού ρυθμού στην αρχιτεκτονική. Υπό την επιρροή αυτών των ρευμάτων οικοδομήθηκαν στην Αθήνα ιδιωτικά και δημόσια κτήρια. Επιπροσθέτως, στην Ακρόπολη είχαν ξεκινήσει οι διαδικασίες ανάδειξης και διάσωσης των μνημείων. Έτσι το 1885 – 1890 οι ανασκαφές που έγιναν στην Ακρόπολη έφεραν στο φως κατάλοιπα αρχαίων ναών και αγαλμάτων, χαρίζοντας με το τρόπο αυτό στο Μουσείο της Ακρόπολης αρκετά αριστουργήματα. Οι συνεχόμενες αναστηλωτικές εργασίες ξεκίνησαν από το τέλος του 19^{ου} αιώνα και δεν σταμάτησαν μέχρι την έκρηξη του Β΄ Παγκόσμιου Πολέμου.

Οι αναστηλωτικές εργασίες στον αρχαιολογικό χώρο της Ακρόπολης συνεχίστηκαν μεταπολεμικά. Γρήγορα όμως, φάνηκε ότι το μνημειακό συγκρότημα απειλούσαν νέοι κίνδυνοι, όπως η ατμοσφαιρική ρύπανση, η οποία προκαλούσε την φθορά των μάρμαρων. Επιπλέον, οι σιδερένοι σύνδεσμοι που είχαν χρησιμοποιηθεί κατά τις αναστηλωτικές εργασίες είχαν υποστεί με το πέρασμα φθορές. Για το λόγο αυτό το 1975 συγκροτήθηκε η διεπιστημονική Επιτροπή Συντήρησης Μνημείων της Ακρόπολης, με στόχο την μελέτη και την υλοποίηση στερεωτικών και αναστηλωτικών εργασιών. Οι εργασίες αυτές συνεχίζονται από τους αρμοδίους φορείς μέχρι και σήμερα. Τέλος, δρομολογήθηκε και η Ενοποίηση Αρχαιολογικών Χώρων της Αθήνας (Σέρβη, 2011).

2.2 Από το παλιό στο νέο Μουσείο της Ακρόπολης – Η ιστορική πορεία

Μετά την ίδρυση του νέου ελληνικού κράτους άρχισαν οι συζητήσεις για την κατασκευή ενός μουσείου πάνω στον βράχο της Ακρόπολης. Το 1865 κατασκευάστηκε το πρώτο μουσείο της Ακρόπολης στην νοτιοανατολική πλευρά του Παρθενώνα υπό τον αρχιτέκτονα Παναγή Κάλκο, το οποίο ολοκληρώθηκε το 1874. Μετά από λίγα χρόνια, την περίοδο το 1885 – 1890 κατά τη διάρκεια ανασκαφών που διεξάγονταν στο βράχο ήρθαν στο φως ευρήματα που είχαν λεηλατηθεί από τους Πέρσες κατά τη δεύτερη εισβολή τους στην Ελλάδα. Κατά συνέπεια παρουσιάστηκε ακόμη εντονότερη ανάγκη για περισσότερο χώρο στο μικρό κτήριο του μουσείου. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να κτιστεί το 1888 στην ανατολική πλευρά του μία προσθήκη, προκειμένου εκεί να φιλοξενηθούν οι λιγότερο σημαντικές αρχαιότητες.

Εν τω μεταξύ πολλά από τα ευρήματα του χώρου της Ακρόπολης φιλοξενούνταν και στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο, ενώ άλλα αποθηκεύτηκαν προσωρινά κατά την διάρκεια του Β΄ Παγκόσμιου Πολέμου σε κοντινές σπηλιές. Τα ευρήματα αυτά, επανατοποθετήθηκαν στο μουσείο της Ακρόπολης μεταπολεμικά κατά την περίοδο 1946 – 1947. Οι εργασίες για την επέκταση του μουσείου ξεκίνησαν το 1953 υπό το αρχιτέκτονα Πάτροκλο Καραντινό, ο οποίος έκανε πολλές τροποποιήσεις. Μεταξύ άλλων ισοπέδωσε το μικρότερο κτήριο, δημιούργησε καινούριες αίθουσες και πραγματοποίησε αλλαγές στην διαρρύθμιση των παλιών αιθουσών. Οι καινούριες αίθουσες κατέστησαν ανοικτές για το κοινό το 1956, ενώ το 1964 η επανέκθεση ολοκληρώθηκε υπό την επιμέλεια του αρχαιολόγου Γιάννη Μηλιάδη (Τριάντη, 1998).

Παρά τις διάφορες τροποποιήσεις, το υπάρχον κτήριο δεν μπορούσε να ανταποκριθεί στις ανάγκες του πολυάριθμου κοινού του και στο μεγάλο αριθμό των ευρημάτων που έρχονταν διαρκώς στο φως κατά τις ανασκαφές που διεξάγονταν στην Ακρόπολη. Επομένως, το 1974 τέθηκε το αίτημα για την δημιουργία ενός νέου κτηρίου. Η οικοδόμηση του νέου

μουσείου καθίστατο επιτακτική για τον επιπλέον λόγο ότι η Ελλάδα είχε αρχίσει να προβάλλει έντονα το αίτημα για την επιστροφή των μαρμάρων του Παρθενώνα από το Βρετανικό Μουσείο. Το 1976 και το 1979 προκηρύχθηκαν δύο εθνικοί διαγωνισμοί, οι οποίοι όμως απέτυχαν διότι τα επιλεγμένα οικόπεδα κριθήκαν τελικά ακατάλληλα. Το 1989 προκηρύχτηκε και τρίτος διεθνής διαγωνισμός. Ούτε όμως αυτό το έργο προχώρησε, καθ' ότι εν τω μεταξύ ανευρέθηκε ένας μεγάλος αρχαιολογικός χώρος στο οικόπεδο Μακρυγιάννη που κρίθηκε κατάλληλος για την ανέγερση του νέου μουσείου. Οι ανασκαφές που διεξήχθησαν στον χώρο αυτό έφεραν στο φως ιδιωτικές κατοικίες και εργαστήρια που χρονολογούνται από την Κλασική εποχή έως τα Βυζαντινά χρόνια. Όταν ολοκληρώθηκαν οι ανασκαφές κι επελέγησαν τα σημεία που επέτρεπαν την οικοδόμηση του κτηρίου σύμφωνα με την διευκρίνηση της στρωματογραφίας, η κατασκευή του μουσείου μπήκε στην τελική ευθεία.

Ο τέταρτος διεθνής διαγωνισμός προκηρύχτηκε το 2000. Σε αυτόν κλήθηκαν 12 γραφεία για να υποβάλουν τα σχέδιά τους. Το 2001 τα σχέδια των υποψήφιων κριθήκαν από την Διεθνή Επιτροπή Αξιολόγησης. Το πρώτο βραβείο απονεμήθηκε στο αρχιτεκτονικό γραφείο του γαλλοελβετού Μπερνάρ Τσουμί και στο ελληνικό γραφείο του Μιχάλη Φωτιάδη της «Αρχιτεκτονική Συνεργασία ΕΠΕ». Το δεύτερο βραβείο δόθηκε στους αρχιτέκτονες Ντάνιελ Λίμπεςκιντ, Δ. και Λ. Ποτηροπούλου και Συνεργάτες και το τρίτο στο «Γραφείο Μελετών Α.Ν. Τομπάζη»

Το νέο μουσείο της Ακρόπολης βρίσκεται πλέον στο οικόπεδο Μακρυγιάννη, σε απόσταση 300 μ. από τον Παρθενώνα. Η κεντρική είσοδος του μουσείου βρίσκεται επί της οδού Διονυσίου Αρεοπαγίτου ενώ υπάρχουν και δευτερεύουσες εισόδους από τις οδούς Μακρυγιάννη και Χατζηχρήστου. Για να φτάσει ο επισκέπτης στο μουσείο μπορεί να χρησιμοποιήσει την γραμμή 2 του Αττικού Μετρό και να αποβιβαστεί στον σταθμό «Ακρόπολη».

Ο Μπερνάρ Τσουμί στο σχέδιο του αποτύπωσε **τρεις συλλήψεις** οι οποίες είναι:

- 1) Το φως:** Στο μουσείο προβάλλονται κυρίως έργα γλυπτικής, τα οποία απαιτούν διαφορετικές συνθήκες για τον φωτισμό τους σε αντίθεση με άλλα εκθέματα μουσείων. Για τον λόγο αυτό ο σχεδιασμός του κτηρίου βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στον φυσικό φωτισμό.
- 2) Η κίνηση:** Καθώς ο επισκέπτης διασχίζει το μουσείο δημιουργείται ένας τεράστιος βρόγχος, με αποτέλεσμα τον σχηματισμό μιας μοναδικής εμπειρίας όσον αφορά στην αρχιτεκτονική, με αφετηρία την αρχαιολογική ανασκαφή ως την αίθουσα του Παρθενώνα.
- 3) Η αρχιτεκτονική:** Το μουσείο βρίσκεται γύρω από τον Παρθενώνα, σύμφωνα με τις ακριβείς διαστάσεις της ζωοφόρου. Στο κέντρο του πυρήνα είναι οι χώροι υποστήριξης, ενώ περιμετρικά, και στο αίθριο, σχηματίζονται οι εκθεσιακοί χώροι του μουσείου.

Το μουσείο φαίνεται ουσιαστικά να αιωρείται πάνω από την ανασκαφή, καθώς έχει οικοδομηθεί επάνω σε υπερυψωμένες κολόνες που έχουν τοποθετηθεί ανάμεσα στις αρχαιότητες με σκοπό τη μεγαλύτερη προστασία του αρχαιολογικού χώρου. Για την καλύτερη θέαση της αρχαιολογικής ανασκαφής έχουν δημιουργηθεί εσωτερικά και εξωτερικά του κτηρίου γυάλινα δάπεδα. Το κτήριο ακόμα περιλαμβάνει ένα αμφιθέατρο 200 θέσεων, χώρο επισήμων, αίθουσες εικονικής πραγματικότητας και αίθουσες περιοδικών εκθέσεων.

Η ανέγερση του νέου Μουσείου της Ακρόπολης των Αθηνών ξεκίνησε το 2003. Στις 21 Ιουνίου 2009 το Μουσείο άνοιξε τις πόρτες του για το κοινό. Τα εγκαίνια

πραγματοποιήθηκαν με μεγάλη επισημότητα στις 20 Ιουνίου του 2009, από τον τότε Πρόεδρο της Δημοκρατίας Κάρολο Παπούλια υπό την παρουσία του Προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ζοζέ Μανουέλ Μπαρόζο. Επίσης παρευρέθηκαν και πολλοί ξένοι ηγέτες. Η συμβολική κίνηση, η οποία μεταδόθηκε σε όλο τον κόσμο, ήταν η τοποθέτηση ενός κομματιού μάρμαρου που επέστρεψε το μουσείο του Βατικανού, σε μετόπη του Παρθενώνα, από τον τότε υπουργό Πολιτισμού Αντώνη Σαμαρά. Με την κίνηση αυτή, διατυπώθηκε ξανά το αίτημα για την επιστροφή των μαρμάρων από το Βρετανικό μουσείο (Σώκου – Στελλάκη, Χ.Χ).

2.2.1 Το νέο Μουσείο της Ακρόπολης

Το νέο μουσείο της Ακρόπολης είναι αρχαιολογικό και ταυτόχρονα θεματικό, υπό την έννοια ότι περιλαμβάνει εκθέματα από έναν και μόνο αρχαιολογικό χώρο, αυτόν της Ακρόπολης των Αθηνών. Οι αρχιτέκτονες του μουσείου ήταν ο Ελβετός Bernand Tschumi και ο Έλληνας Μιχάλης Φωτιάδης.

Εικόνα 2. Το Νέο Μουσείο της Ακρόπολης²

Το συνολικό εμβαδόν του νέου Μουσείου είναι 25.000 τ.μ. Οι εκθεσιακοί χώροι καλύπτουν έκταση 14.000 τ.μ. Η έκταση αυτή είναι περίπου δέκα φορές μεγαλύτερη από τους χώρους του παλιού μουσείου. Η κατασκευή του νέου Μουσείου έδωσε την ευκαιρία να εκτεθούν συνολικά όλα τα σημαντικά ευρήματα του βράχου της Ακρόπολης και με αυτόν τον τρόπο να παρουσιαστεί μια πιο ολοκληρωμένη εικόνα της ιστορικής του διαδρομής. Οι ήδη υπάρχουσες συλλογές εμπλουτίστηκαν με νέα αναθήματα που υπήρχαν σε αρχαιολογικές αποθήκες, καθώς και με ευρήματα που λόγω έλλειψης χώρου του παλιού μουσείου

² Πηγή Φωτογραφίας:

https://www.google.gr/search?q=Museio+Akropolis&rlz=1C1AOHY_eIGR709GR709&source=lnms&tbn=isc&sa=X&ved=0ahUKewjqlDjOqJLPahXGvhQKHYYwgAx8Q_AUICCgB&biw=1024&bih=647#imgrc=ipU9HQhj-ldEvM%3A (τελευταία επίσκεψη 21/02/2016)

φιλοξενούνταν σε άλλα μουσεία όπως το Αρχαιολογικό μουσείο, το Νομισματικό μουσείο και Επιγραφικό μουσείο (Σώκου – Στελλάκη, Χ.Χ).

Κατά την κατασκευή του μουσείου χρησιμοποιήθηκαν υλικά απλά και σύγχρονα όπως το γυαλί, το μπετόν και το ατσάλι. Στους κοινοχρήστους χώρους και στους χώρους κυκλοφορίας χρησιμοποιήθηκε στα δάπεδα μαύρο μάρμαρο Μακεδονίας ενώ στους εκθεσιακούς χώρους χρησιμοποιήθηκε όχρα ροδί από τον Ελικώνα για να ταιριάζει με την πατίνα των γλυπτών και να την αναδεικνύει (Σέρβη, 2011). Επίσης, στο οικόπεδο Μακρυγιάννη βρίσκεται το διατηρητέο κτήριο «Weiler» το οποίο πήρε το όνομα του από τον Βαυαρό υπολοχαγό του μηχανικού Wilhelm von Weiler που το οικοδόμησε. Εκεί πλέον στεγάζεται από το 1978 το Κέντρο Μελετών Ακρόπολης, ενώ παλιότερα το 1836, το κτήριο είχε χρησιμοποιηθεί και ως στρατιωτικό νοσοκομείο (Βαλαβάνης, 2013).

2.2.2 Εισαγωγή στην έκθεση

Οι εκθεσιακές ενότητες του μουσείου αναπτύσσονται σε τέσσερα επίπεδα. Επιπλέον, ένα πέμπτο επίπεδο στεγάζει τους βοηθητικούς χώρους όπως το εστιατόριο, το πωλητήριο και την αίθουσα επισήμων.

- 1) **Στην βάση του μουσείου** βρίσκεται η αρχαιολογική ανασκαφή. Σε αυτήν παρουσιάζονται τα κατάλοιπα της αρχαίας αθηναϊκής συνοικίας,
- 2) **Στο ισόγειο** εκτίθενται αναθήματα από τον οικισμό και από τα ιερά που αναπτύχθηκαν στο βράχο σε όλες τις ιστορικές περιόδους,
- 3) **Στο πρώτο επίπεδο**, ο επισκέπτης είχε την δυνατότητα να κινηθεί κυκλικά στο χώρο και να θαυμάσει ευρήματα σχεδόν από όλες τις ιστορικές περιόδους της Ακρόπολης.
- 4) **Στο τρίτο επίπεδο**, παρουσιάζεται ο γλυπτός διάκοσμος του Παρθενώνα, του πιο μεγάλου ναού της ακρόπολης των Αθηνών (Παντερμαλής κ.α, 2013).

Κεφάλαιο 3. Μεθοδολογία και σχεδιασμός της εφαρμογής

3.1 Στοιχεία μεθοδολογίας έρευνας και σχεδιασμού

Κατά τη διαδικασία δημιουργίας πολυμεσικής εφαρμογής με την οποία παρουσιάζεται το νέο Μουσείο της Ακρόπολης, πραγματοποιήθηκε συγκέντρωση των σχετικών πληροφοριών, οι οποίες αξιοποιήθηκαν τόσο για την ίδια την εφαρμογή, όσο και για την παρούσα εργασία που την συνοδεύει. Για το λόγο αυτό διερευνήθηκε και καταγράφηκε το εκθεσιακό υλικό του νέου Μουσείου, έτσι ώστε στην συνέχεια η εφαρμογή να είναι πλήρης και κατανοητή. Η παρουσίαση όλων των εκθεμάτων περιλαμβάνει πληροφορίες για το ποιος είναι ο δημιουργός τους, πότε χρονολογούνται, και ποιο είναι το θέμα που απεικονίζουν.

Το πρόγραμμα που χρησιμοποιήθηκε για την κατασκευή της εφαρμογής είναι το Director. Το πρόγραμμα αυτό παρέχει τη δυνατότητα δημιουργίας πολυμεσικών εφαρμογών. Δίνει ιδιαίτερη έμφαση στη χρήση των πλαισίων (Frames) κι επίσης είναι κατάλληλο για την δημιουργία εφαρμογών που περιέχουν κίνηση εικόνων (Animation). Κατά συνέπεια, το συγκεκριμένο πρόγραμμα είναι ιδιαίτερα απλό κι εύχρηστο για την κατασκευή εφαρμογών και λογισμικού διαλογικών πολυμέσων με βίντεο και ήχο, ενώ ακόμη παρέχει τη δυνατότητα για την παρουσίαση εικόνων με εντυπωσιακά εφέ που προσθέτουν κίνηση στα αντικείμενα.

Πιο συγκεκριμένα, το πρόγραμμα Director βασίζεται στην προσομοίωση μιας θεατρικής εφαρμογής. Στην σκηνή (Stage) και στο Cast εκτυλίσσεται όλη η δράση της ταινίας. Οι ρόλοι που έχουν διανεμηθεί εμφανίζονται με την μορφή ειδωλίων (Sprites), σύμφωνα με τον χρόνο που έχει δοθεί στην παρτιτούρα (Score), η οποία υπαγορεύει στα μέλη του Cast τον τόπο και το χρόνο εμφάνισής τους. Γι' αυτό το λόγο, όλα τα αρχεία του Director ονομάζονται ταινίες, στις οποίες κάθε μια έχει το μέλος cast, το είδωλο και το πλαίσιο ή καρέ (frame), το οποίο μπορεί να έχει το δικό του Script δηλαδή έναν σύντομο κώδικα προγράμματος.

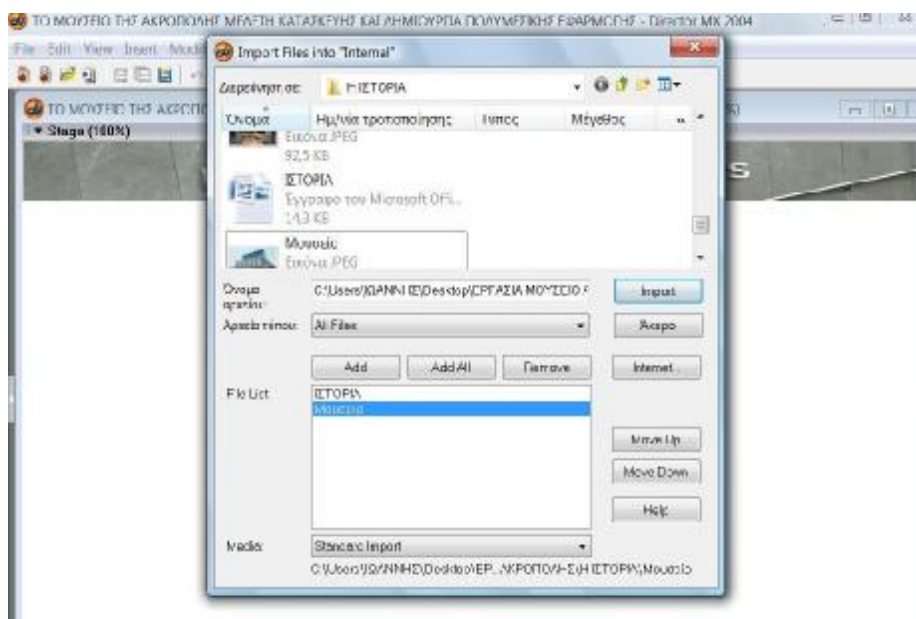
Για την κατασκευή μιας εφαρμογής (ταινίας) στο Director, οφείλουν να ακολουθηθούν τα εξής βήματα:

- **Συλλογή των στοιχείων μέσων:** Είναι τα γραφικά που έχουν επιλεγεί, όπως βίντεο, ήχοι, κείμενο και φωτογραφίες – εικόνες. Μέσα από το ίδιο το Director δίνεται η δυνατότητα για τη δημιουργία μέσων. Επιπλέον δίνεται η δυνατότητα για την εισαγωγή μέσων από άλλα εξωτερικά προγράμματα στην υπό κατασκευή εφαρμογή. Τέλος, το εν λόγω πρόγραμμα περιέχει ένα εργαλείο δημιουργίας κειμένου κι ένα εργαλείο ζωγραφικής.
- **Τοποθέτηση των στοιχείων μέσων στο Score και στην σκηνή (stage):** Στο Score ορίζεται η διάρκεια χρόνου που δίνεται στα ειδώλια (frames). Επίσης δίνεται η εντολή για το πότε και που αυτά θα εμφανίζονται. Αφού ορίζονται τα παραπάνω, ο χρήστης μπορεί να δει τα αντικείμενα στην σκηνή.
- **Πρόσθεση Script:** Τα Scripts παρέχουν την δυνατότητα δημιουργίας μια ταινίας κι εισαγωγής διαφόρων εφέ σε αυτήν.

- **Αποθήκευση ταινίας:** Αφού έχει επιλεγεί το όνομα με το οποίο πρόκειται να αποθηκευτεί η εφαρμογή (π.χ. Το Νέο μουσείο Ακρόπολης) το αποθηκευμένο αρχείο εμφανίζει στο τέλος την επέκταση .dir, η οποία είναι τυπική όλων των αρχείων που έχουν δημιουργηθεί με το συγκεκριμένο πρόγραμμα. Επιπροσθέτως η ταινία μπορεί να αποθηκευτεί και σε μορφή Publish. Με αυτόν τον τρόπο, ο χρήστης μπορεί να δει την εφαρμογή μας χωρίς να είναι υποχρεωμένος να διαθέτει το Director.

3.2 Δημιουργία Ταινίας στο Director

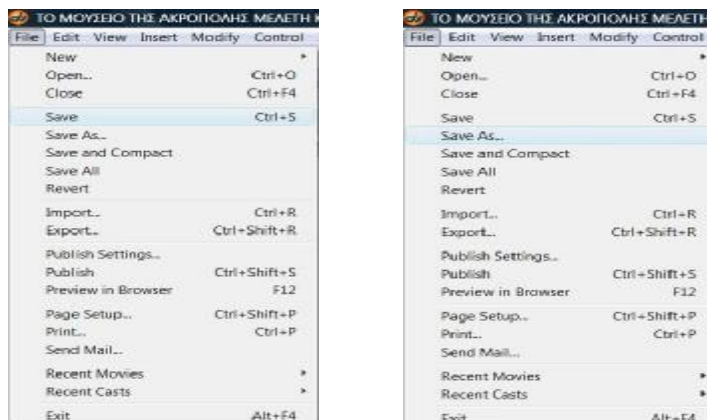
Για την κατασκευή μια νέας ταινίας, ανοίγουμε το πρόγραμμα Director και επιλεγούμε το **Μονιέ** από το υπομενού **New** του μενού **File** ή πατάμε **Control+N**. Για να εισάγουμε ένα γραφικό, επιλέγουμε το **Import** από το μενού **File** ή πατάμε **Control+R** και στο παράθυρο που μας ανοίγει **Import Files into "Internal"**. Επιλεγούμε όλα τα αρχεία που επιθυμούμε να εισάγουμε και κάνουμε κλικ στο **add**, αν θέλουμε να εισάγουμε μόνο ένα γραφικό ή **add all** για να εισάγουμε πολλά γραφικά μαζί.

Όλα τα γραφικά που έχουμε επιλέξει να εισάγουμε εμφανίζονται στο πλαίσιο λίστας **File List**. Όταν κάνουμε κλικ στο **Import** εισάγονται στο **Cast** και γίνονται μέλη του. Για να αποθηκεύσουμε την ταινία μας, επιλέγουμε το **Save** από το μενού **File** ή πατάμε **Control+S** ή επιλέγουμε από το ίδιο μενού το **Save As**.

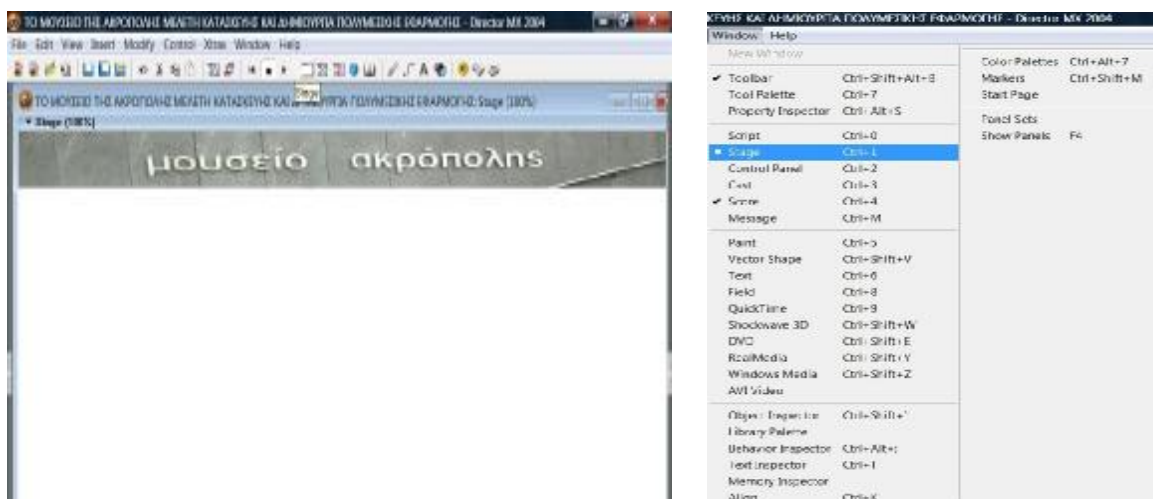

ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ: ΜΕΛΕΤΗ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΟΛΥΜΕΣΙΚΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

3.2.1 Η Σκηνή (Stage)

Η σκηνή είναι το μέρος στο οποίο εκτυλίσσεται όλη η δράση της ταινίας. Ανάλογα με την επιλογή τρόπου προβολής, το παράθυρό της μπορεί να καλύπτει όλη την οθόνη ή ένα μόνο τμήμα της ή και ακόμη να είναι τελείως κρυμμένο. Για την εμφάνιση της σκηνής επιλέγουμε το Stage από το μενού Window ή πατάμε τα πλήκτρα Control+I.

Το προεπιλεγμένο μέγεθος της σκηνής είναι 640 X 480 pixels, αν θέλουμε όμως μπορούμε να μεγαλώσουμε το μέγεθος αυτό ανάλογα με τα στοιχεία που επιθυμούμε να εισάγουμε να εμφανίζονται στην σκηνή μας.

3.2.2 Ορισμός του Χρώματος Φόντου

Για να δώσουμε διαφορετικό χρώμα στο φόντο της σκηνής, επιλέγουμε από το υπομενού Movie του μενού το Modify. Στο πλαίσιο διάλογου movie Properties μπορούμε να ορίσουμε το μέγεθος από την πτυσσόμενη λίστα Stage Size και το χρώμα του φόντου της σκηνής κάνοντας κλικ στο πλήκτρο Stage Color.

3.2.3 Ο Πίνακας Ελέγχου (Control Panel)

Ο πίνακας ελέγχου επιτρέπει να αναπαράγουμε (play), να σταματήσουμε (stop) και να επαναφέρουμε στην αρχή (rewind) την ταινία μας. Επιλεγούμε το Control Panel από το μενού Window ή πατάμε τα πλήκτρα Control+2 για να εμφανίσουμε την πίνακα ελέγχου.

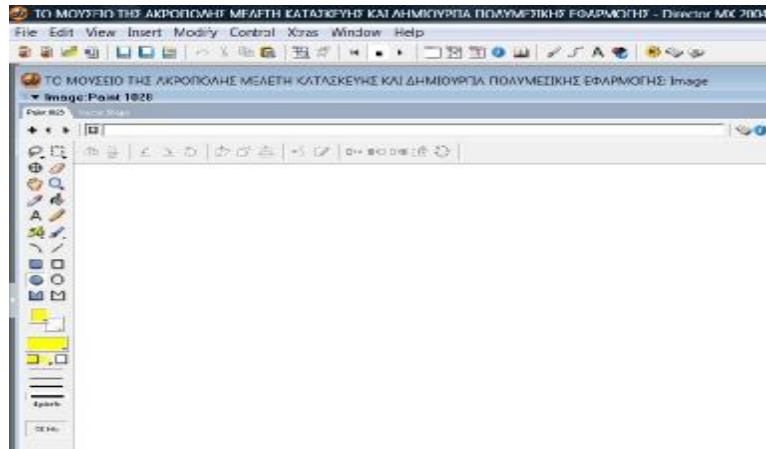
Τα πλήκτρα που εμφανίζονται στον πίνακα ελέγχου είναι ίδια με αυτά που χρησιμοποιούμε για την αναπαραγωγή ενός βίντεο καθώς και για να ελέγξουμε τον τρόπο με οποίο αναπαράγεται η ταινία.

3.2.4 Το Παράθυρο Text

Για να γράψουμε ένα κείμενο το οποίο θα εμφανιστεί σαν μέλος του Cast, ανοίγουμε το παράθυρο κείμενου Text. Αυτό μπορούμε να το επιλέξουμε από το μενού Window, ή πατώντας το σύμβολο A στην γραμμή εργαλείων

ή πατάμε τα πλήκτρα Control+5.

Έχοντας ανοίξει το παράθυρο Paint βλέπουμε ότι υπάρχουν πολλά εργαλεία για να δημιουργήσουμε και να επεξεργαστούμε γραφικά. Ότι δημιουργούμε εδώ γίνεται αυτόματα μέλος του Cast.

3.2.6 To Cast

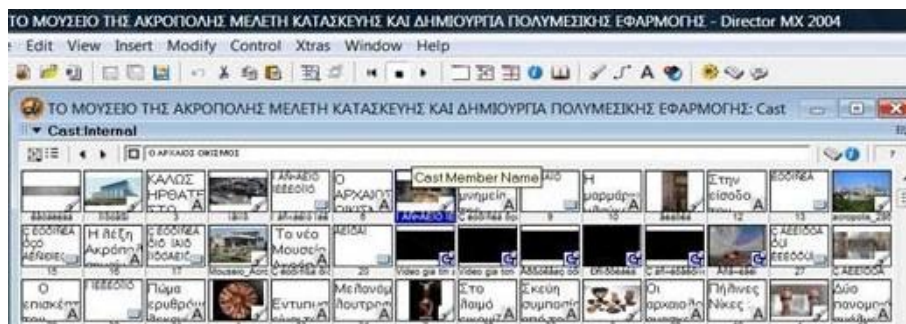
Προκειμένου να κατασκευάσουμε μια ταινία στο Director χρειάζεται να κάνουμε μια διανομή ρόλων ή Cast. Το πρόγραμμα αυτό μπορεί να έχει στην διάθεση του περισσότερα από ένα Cast, εκ των οποίων το καθένα έχει το δικό του σύνολο μελών. Τα μέλη του Cast βέβαια δεν είναι πραγματικοί ηθοποιοί, αλλά στοιχεία μέσω των οποίων, όπως ήχοι, γραφικά, ψηφιακό βίντεο, κείμενο ή ακόμα και άλλες ταινίες του Director. Όλα αυτά τα στοιχεία αποθηκεύονται σε ένα παράθυρο του Cast, το οποίο είναι μια περιοχή που βρίσκεται εκτός σκηνής. Τα μέλη του περιμένουν μέχρι να έρθει η σειρά τους για να εμφανιστούν στην σκηνή. Για να εμφανίσουμε το παράθυρο του Cast επιλέγουμε Cast από το μενού Window, ή πατάμε από την γραμμή εργαλείων το εικονίδιο του Cast

ΚΕΥΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΟΛΥΜΕΣΙΚΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ	
Window	Help
New Window	
✓ Toolbar	Ctrl+Shift+Alt+B
Tool Palette	Ctrl+7
Property Inspector	Ctrl+Alt+S
Script	Ctrl+0
• Stage	Ctrl+1
Control Panel	Ctrl+2
Cast	Ctrl+3
Score	Ctrl+4
Message	Ctrl+M
Paint	Ctrl+5
Vector Shape	Ctrl+Shift+V
Text	Ctrl+6
Field	Ctrl+8
QuickTime	Ctrl+9
Shockwave 3D	Ctrl+Shift+W
DVD	Ctrl+Shift+E
RealMedia	Ctrl+Shift+Y
Windows Media	Ctrl+Shift+Z
AVI Video	
Object Inspector	Ctrl+Shift+*
Library Palette	
Behavior Inspector	Ctrl+Alt+;
Text Inspector	Ctrl+T
Memory Inspector	
Align...	Ctrl+K

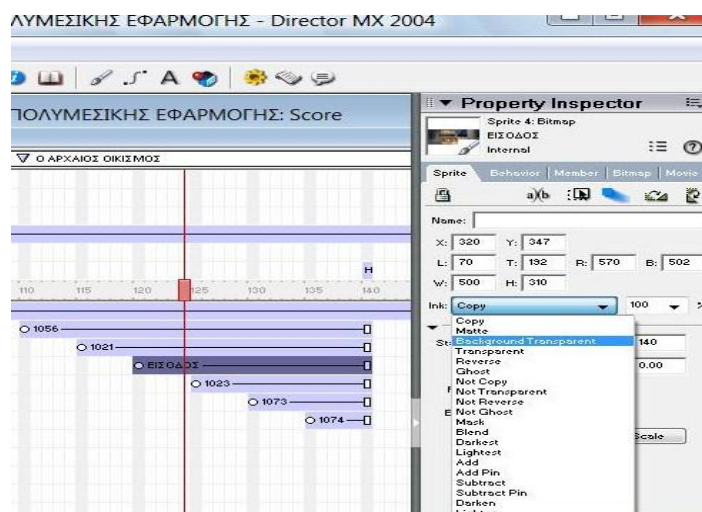

3.2.9 Τα Εφέ Μελάνης

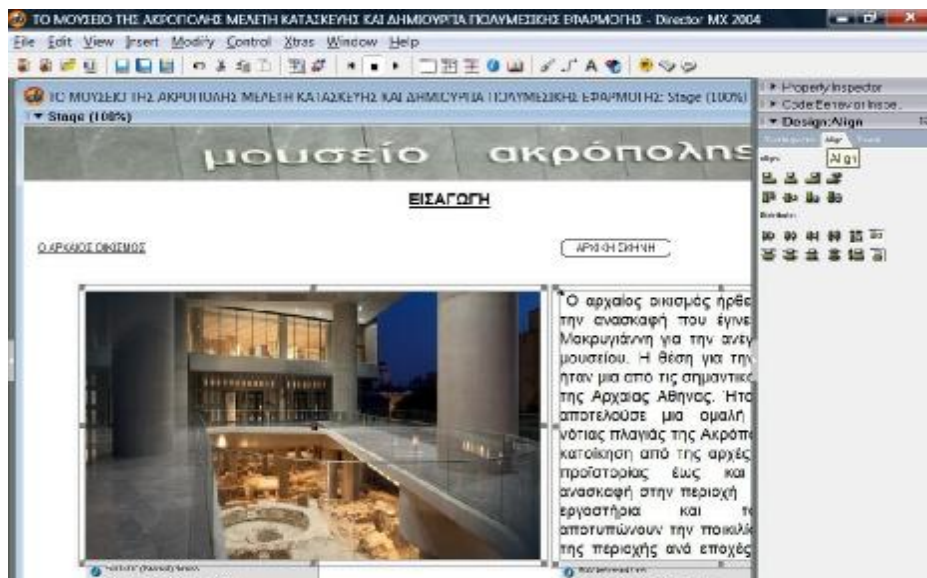
Τα εφέ μελάνης τροποποιούν στην σκηνή την εμφάνιση ενός ειδώλιου, επηρεάζοντας τον τρόπο με τον οποίο εμφανίζεται το είδωλο πάνω στα αντικείμενα ή στο φόντο. Τα μέλη του Cast δεν επηρεάζονται από τα εφέ μελάνης. Για να εφαρμόσουμε ένα τέτοιο εφέ ανοίγουμε την πτυσσόμενη λίστα Ink στη γραμμή εργαλείων ειδώλων του Score, η προεπιλεγμένη τιμή της οποίας είναι Copy. Επιλέγουμε ένα ειδώλιο και εφαρμόζουμε ένα εφέ μελάνης Background Transparent. Αυτό καταργεί το φόντο του ειδώλου, δηλαδή η μελάνη κάνει τα pixels στο χρώμα του φόντου να εμφανίζονται διαφανή.

3.2.10 Στοιχισή Ειδώλων

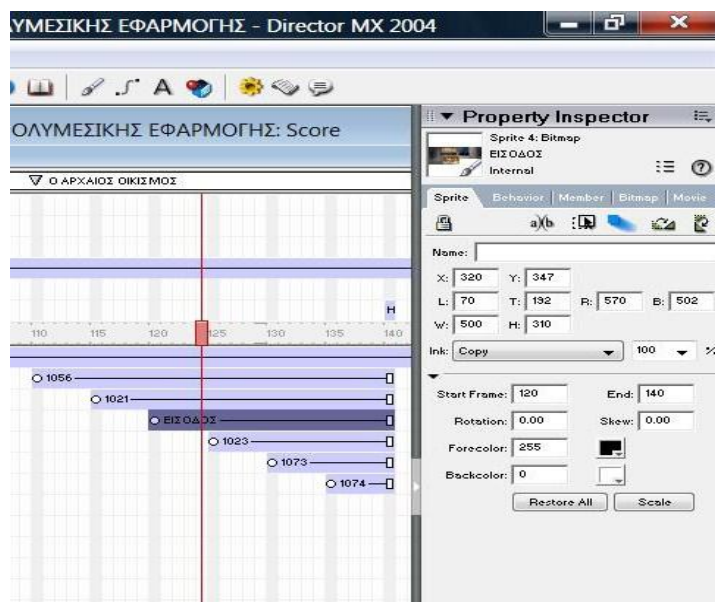
Έχοντας πατημένο το πλήκτρο Shift επιλεγούμε πρώτα τα ειδώλια που επιθυμούμε να στοιχήσουμε στη σκηνή και μετά πατάμε την επιλογή Align από το μενού Window ή Control+K. Στο παράθυρο που μας εμφανίζεται μπορούμε να δώσουμε στα αντικείμενα μας την στοιχισή που εμείς θέλουμε να έχουν αυτά μέσα στην σκηνή. Επιλέγοντας από την αντίστοιχη πτυσσόμενη λίστα ρυθμίζουμε τον τρόπο στοιχισής και κάνουμε κλικ στο πλήκτρο Align.

ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ: ΜΕΛΕΤΗ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΟΛΥΜΕΣΙΚΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

3.2.11 Ο Sprite Inspector

Τον Sprite Inspector τον εμφανίζουμε με την επιλογή Sprite του υπομενού Inspectors του μενού Window. Είναι ένα κινητό παράθυρο που περιέχει ακριβώς τις ίδιες πληροφορίες που βρίσκονται στη γραμμή εργαλείων ειδώλων. Στην κορυφή του Score και στις δύο αυτές περιοχές εμφανίζονται οι ιδιότητες ενός ειδώλου. Όταν έχουμε ένα επιλεγμένο είδωλο στον Sprite Inspector εμφανίζονται η εικόνα μινιατούρας, τα εφέ μελάνης, τα πλαίσια αρχής και τέλους καθώς και οι συντεταγμένες αριστερά (L), δεξιά (R), επάνω (T) και κάτω (B).

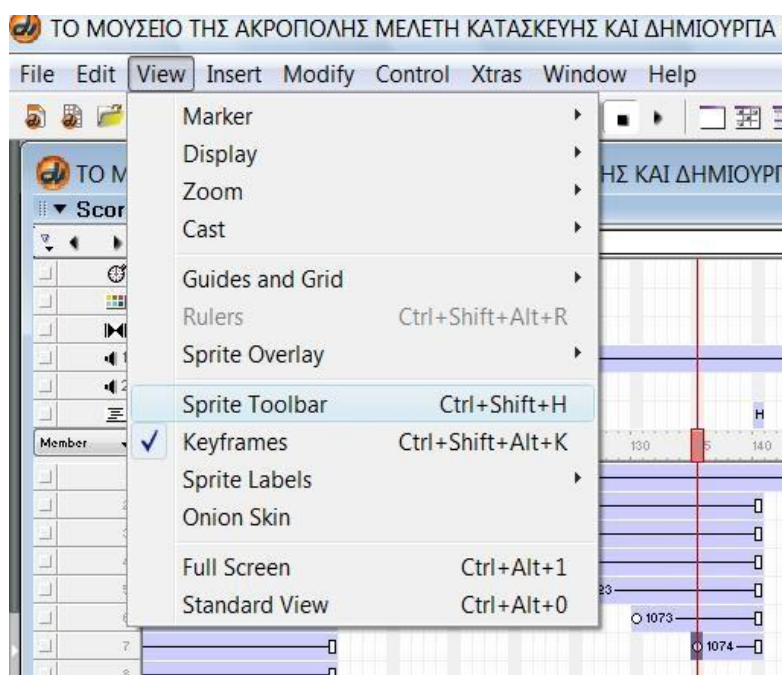

Αυτά παριστάνουν τις αποστάσεις των άκρων του ειδώλου σε pixels από την επάνω αριστερή γωνία της σκηνής. Το H είναι το ύψος του ειδώλου, το W είναι το πλάτος του και το Y και το X είναι οι συντεταγμένες του κέντρου του (registration point) σε σχέση με την πάνω αριστερή γωνία της σκηνής.

3.2.12 Προσθήκη Ειδώλου στη Σκηνή

Ένα είδωλο (sprite) είναι μια αναπαράσταση ενός μέλους Cast. Για να το δημιουργήσουμε, σύρουμε ένα μέλος Cast και το αφήνουμε μέσα στο Score ή μέσα στη σκηνή. Πρώτα, όμως, πρέπει να έχουμε επιλέξει το πλαίσιο στο οποίο θέλουμε να δημιουργήσουμε το είδωλο και μετά να σύρουμε το μέλος Cast.

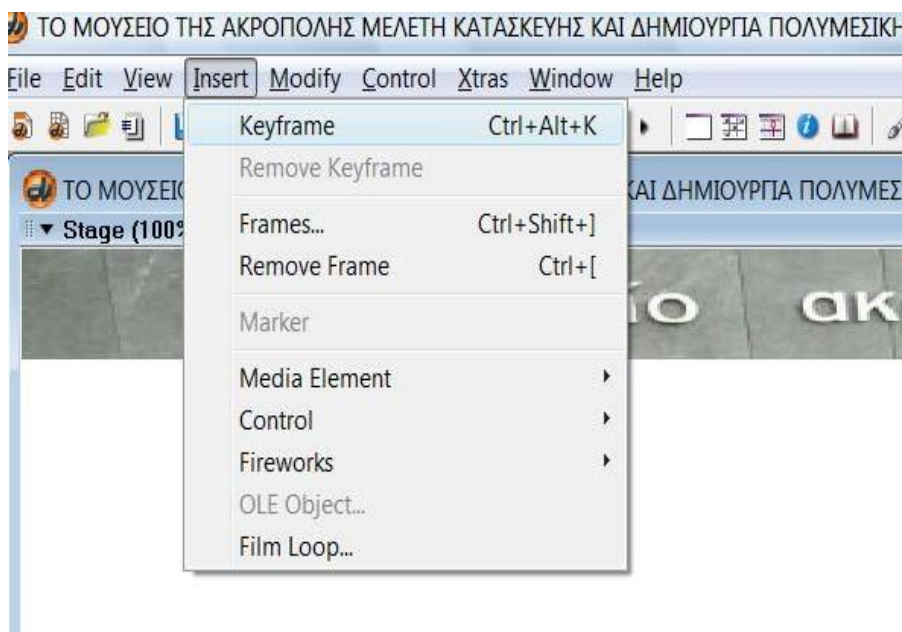
Στο Score, το είδωλο καταλαμβάνει κάποια πλαίσια, που είναι μια προεπιλεγμένη ενδεικτική τιμή. Για την τιμή αυτή υπάρχει δυνατότητα τροποποίησης. Αν στο παράθυρο Score δεν εμφανίζεται η γραμμή εργαλείων ειδώλων στο πάνω μέρος του παραθύρου, μπορούμε να την εμφανίσουμε επιλέγοντας Sprite Toolbar από το μενού View.

Στο Score κάθε είδωλο έχει μια στρόγγυλη κουκκίδα που δηλώνει το πλαίσιο αρχής ή το πρώτο πλαίσιο του ειδώλου, και μια μικρή μπάρα στο τέλος που δηλώνει το πλαίσιο τέλους ή το τελευταίο πλαίσιο του ειδώλου. Μπορούμε να σύρουμε και να μετακινήσουμε αυτά τα πλαίσια για να αλλάξουμε το μέγεθος του ειδώλου. Όταν δημιουργούμε ένα είδωλο στο Score και όχι στη σκηνή, τότε αυτό μαρκάρεται αυτόματα στη σκηνή. Τα είδωλα έχουν σαν αριθμό τον αριθμό του μέλους Cast που παριστάνουν.

3.2.13 Τα Πλαίσια Κλειδιά (Keyframes)

Η κίνηση (Animation) είναι ένας απλός τρόπος για να δημιουργήσουμε κίνηση στα αντικείμενα μέσα στο Director με την χρήση των πλαισίων κλειδιών (Keyframes). Για να δημιουργήσουμε ένα τέτοιο πλαίσιο επιλέγουμε το ειδώλιο που θέλουμε να έχει την κίνηση αυτή και το τοποθετούμε στην θέση που επιθυμούμε να βρίσκεται. Ύστερα, πατάμε την επιλογή Keyframe από το μενού Insert.

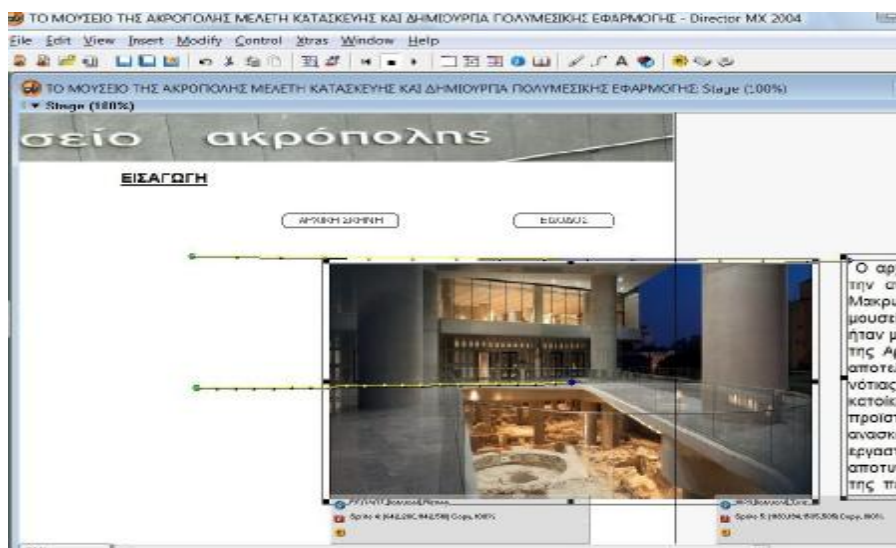
Για να δημιουργήσουμε κίνηση στο Director πρέπει να καθορίσουμε μια θέση αρχής και μια θέση τέλους. Έχοντας δημιουργήσει τα πλαίσια κλειδιά στο είδωλο, το πρόγραμμα δημιουργεί μόνο του τις ενδιάμεσες θέσεις. Μόλις κατασκευάσουμε ένα πλαίσιο κλειδί, πάμε στην σκηνή και είτε μετακινούμε το είδωλο σε άλλη θέση ή αλλάζουμε το μέγεθος του. ή αλλάζουμε και τα δύο. Αν έχουμε ορίσει ένα πλαίσιο κλειδί για ένα είδωλο και του αλλάζουμε το μέγεθος του μετακινώντας ή το πλαίσιο αρχής ή πλαίσιο τέλους, τότε μετακινείται αντίστοιχα και το πλαίσιο κλειδί. Για να το διορθώσουμε αυτό μπορούμε ή να το αφαιρέσουμε και να το ξαναπροσθέσουμε ή να το σύρουμε.

3.2.14 Αντιστροφή Κινήσεων

Με την εντολή Reverse Sequence μπορούμε να αντιστρέψουμε την κίνηση σε κάποια επιλεγμένα είδωλα, έτσι ώστε να έχουν την ακριβώς αντίθετη σειρά από την οποία έχουν τοποθετηθεί στην σκηνή. Επιλέγουμε τα είδωλα που θέλουμε να αντιστρέψουμε και τα τοποθετούμε σε μια πρόχειρη σειρά.

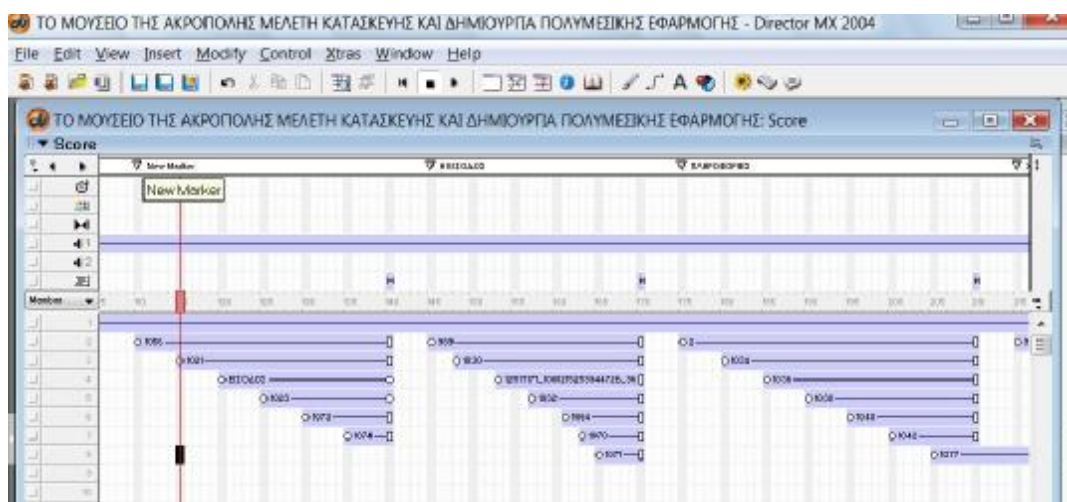
ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ: ΜΕΛΕΤΗ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΟΛΥΜΕΣΙΚΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Έπειτα, τα επικολλάμε στο σημείο που θέλουμε, και με επιλεγμένα τα είδωλα πάμε στην επιλογή Reverse Sequence του μενού Modify. Τώρα τα είδωλα θα ακολουθούν την ακριβώς αντίστροφη διαδρομή.

3.2.15 Τα Σημάδια (Markers)

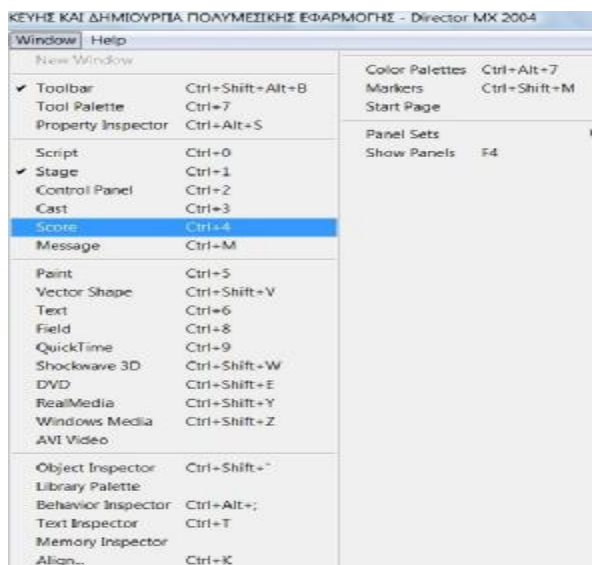
Για να δημιουργήσουμε ένα σημάδι (Marker) Score κάνουμε κλικ στο κανάλι σημαδιών στην κορυφή του Score πάνω από το πλαίσιο στο οποίο θέλουμε να εισάγουμε το σημάδι. Κατευθείαν μας εμφανίζεται ένα μικρό τρίγωνο με το κείμενο New Marker, το οποίο μπορούμε να σβήσουμε και να γράψουμε ένα δικό μας.

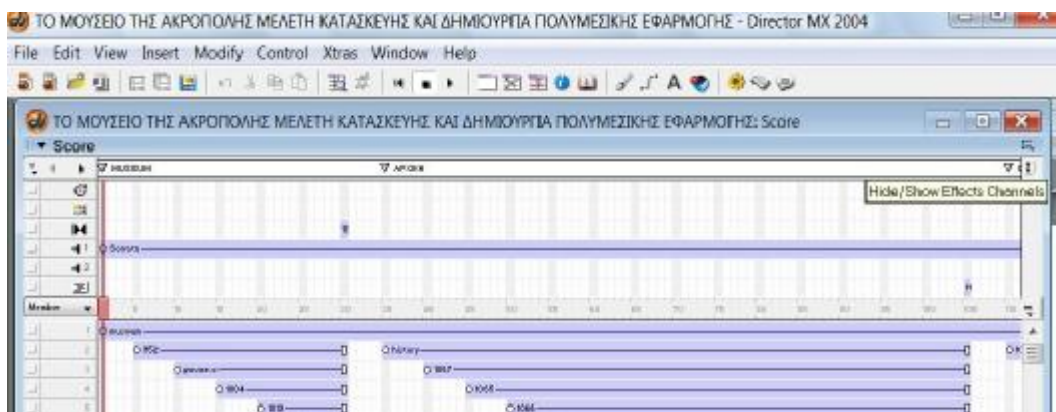
Τα σημάδια αυτά μας είναι χρήσιμα για να μπορούμε να πηγαίνουμε σε συγκεκριμένα πλαίσια στο Score. Ακόμη, μας απαλλάσσουν από το να θυμόμαστε τους αριθμούς των πλαισίων, οι οποίοι μπορεί και να αλλάξουν αν αφαιρέσουμε ή προσθέσουμε πλαίσια στο Score.

3.2.16 Το Score

Για να βάλουμε σε μια αλληλουχία και να συγχρονίσουμε τα μέλη του Cast χρησιμοποιούμε το Score. Με την βοήθεια του Score υπαγορεύουμε στα μέλη του Cast πότε θα εμφανίζονται στην σκηνή και τι ακριβώς θα κάνουν. Οι οριζόντιες γραμμές του Score ονομάζονται κανάλια (Channels). Για να ανοίξουμε το Score, επιλεγούμε Score από το μενού Window ή πατάμε Control+4.

Αν τα ανώτερα κανάλια του Score, τα κανάλια των εφέ δεν μας είναι ορατά μπορούμε να τα εμφανίσουμε κάνοντας κλικ στο πλήκτρο Hide/Show Effects Channels που βρίσκεται στην δεξιά πλευρά του Score.

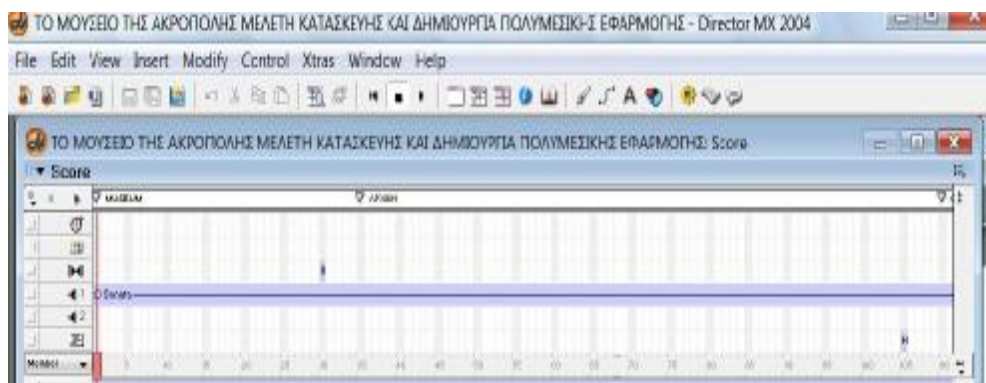

Τα κανάλια των εφέ είναι τα εξής:

- **Κανάλι Ρυθμού (Tempo):** ρυθμίζουμε την ταχύτητα της ταινίας σε πλαίσια ανά δευτερόλεπτο (fps, frames per second).
- **Κανάλι Παλέτας (Palette):** ορίζουμε τα διαθέσιμα χρώματα για την ταινία.
- **Κανάλι εναλλαγής (Transition):** προσθέτουμε εφέ εναλλαγής πλαισίων.

- **Κανάλι Ήχου (Sound):** μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε δύο κανάλια ήχου για να προσθέσουμε μουσική ή ηχητικά εφέ στην ταινία μας
- **Κανάλι Συμπεριφοράς Behavior ή Script:** μπορούμε να γράψουμε ένα πρόγραμμα (script) για ολόκληρο το πλαίσιο.

Το Κανάλι πλαισίου (Frame Channels) ή η γραμμή χρόνου (timeline) είναι ένα σκιασμένο κανάλι που περιέχει τους αριθμούς 5, 10, 15, 20, 25, 30 κ.ο.κ.

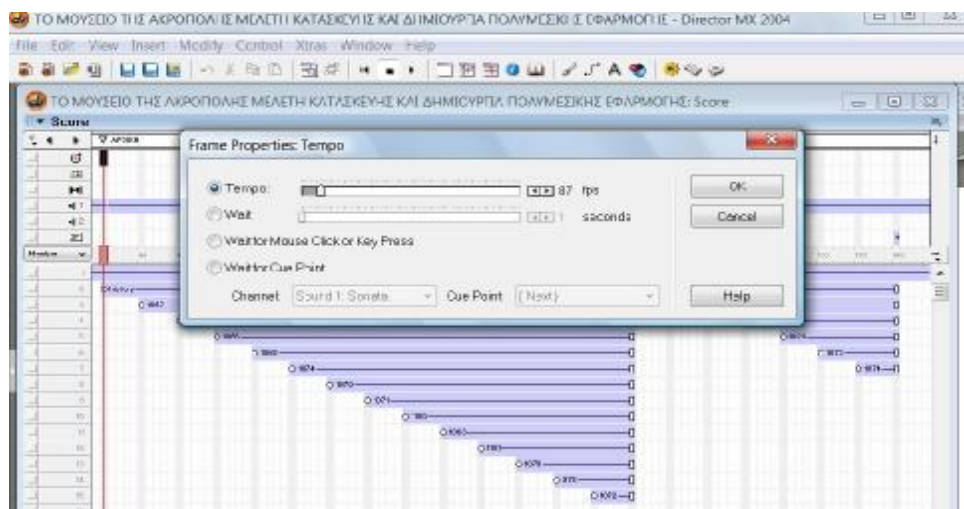
Οι αριθμοί αυτοί χρησιμοποιούνται για να δηλώσουν τον αριθμό του πλαισίου. Τα πλαίσια παρουσιάζονται ανά βήμα στην εφαρμογή. Κάθε στήλη του Score αντιστοιχεί σε ένα πλαίσιο που αριθμείται από αριστερά προς δεξιά.

Πάνω από το κανάλι πλαισίου υπάρχει η κεφαλή αναπαραγωγής (playback head), η οποία κινείται μέσα στο Score και δηλώνει ότι το πλαίσιο εμφανίζεται στη σκηνή. Η κεφαλή αυτή μετακινείται σε όποιο πλαίσιο ή σε όποιο κελί επιλέξουμε με κλικ. Τα αριθμημένα κανάλια που βρίσκονται κάτω από το κανάλι πλαισίου ονομάζονται κανάλια ειδώλων (sprite channels) και χρησιμοποιούνται για να συγχρονίσουμε όλα τα οπτικά στοιχεία μέσω, όπως τα γραφικά, τα στοιχεία φόντου, τα πλήκτρα εντολής, τους ήχους, τα κείμενα και τα ψηφιακά βίντεο. Ένα είδωλο sprite είναι μια αναπαράσταση ενός μέλους του Cast που έχει τοποθετηθεί στη σκηνή ή στο Score. Η μικρότερη μονάδα του Score, που είναι ένα μικρό ορθογώνιο, ονομάζεται κελί (cell).

3.2.17 Ορισμός του Ρυθμού της Ταινίας

Ο ρυθμός της ταινίας μετρείται σε πλαίσια ανά δευτερόλεπτο ή σε fps (frames per second). Ο ρυθμός είναι η ταχύτητα με την οποία μετακινείται η κεφαλή αναπαραγωγής από πλαίσιο σε πλαίσιο κι η ταχύτητα με την οποία το Director αναπαράγει τις κινήσεις στις εφαρμογές. Αν αυξήσουμε τον ρυθμό, το πρόγραμμα θα αναπαράγει τις κινήσεις ταχύτερα.

Ο ρυθμός ορίζεται στο κανάλι ρυθμού (Tempo) του Score. Αν πραγματοποιηθεί αλλαγή κάπου ισχύει μέχρι να οριστεί ξανά. Κάνοντας διπλό κλικ στο πρώτο κανάλι των εφέ θα εμφανισθεί ένα πλαίσιο διαλόγου «Frame Properties Tempo». Αφού επιλέγουμε το πλήκτρο επιλογής Tempo, μπορούμε να ορίσουμε τον χρόνο ή να χρησιμοποιήσουμε τα πλήκτρα βελών.

Αν κάνουμε κάποια αλλαγή στον ρυθμό της ταινίας, θα πρέπει να έχουμε υπ' όψη μας ότι δεν επηρεάζεται η ταχύτητα αναπαραγωγής του ψηφιακού βίντεο και του ήχου. Για να αλλάξουμε τον ρυθμό αυτών, μπορούμε να επιλέξουμε απλά το αντίστοιχο πλαίσιο στο κανάλι πλαισίου και μετά να πάμε στην επιλογή Tempo του υπομενού Frame του μενού Modify.

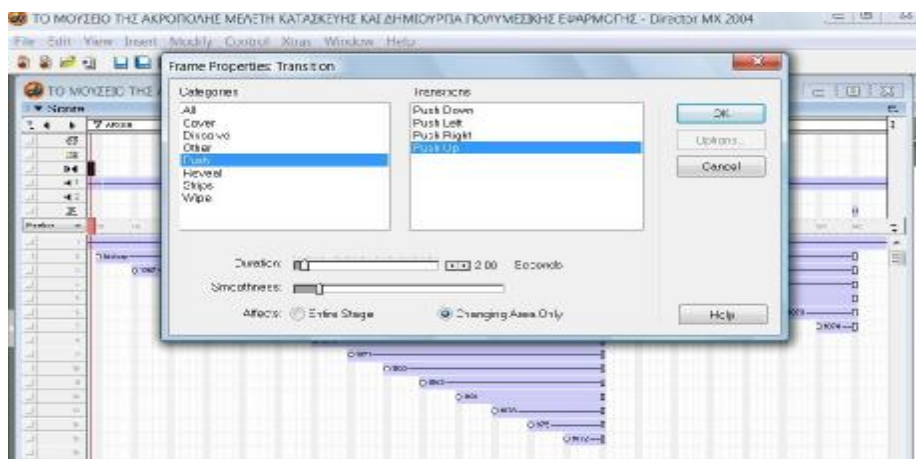
3.2.18 Τα Εφέ Εναλλαγής Οθόνης (Transition Effects)

Τα εφέ εναλλαγής της οθόνης είναι οπτικά εφέ που χρησιμοποιούνται για να αποκαλύψουν αντικείμενα στη σκηνή. Μπορούμε να εφαρμόσουμε ένα εφέ transition σε όλη τη σκηνή ή μόνο στις περιοχές που αλλάζουν πάνω στη σκηνή. Στην συνέχεια, μπορούμε να ρυθμίσουμε τη διάρκεια και την ομαλότητα των περισσότερων εναλλαγών. Για να προσθέσουμε ένα εφέ εναλλαγής, κάνουμε διπλό κλικ στο κανάλι εναλλαγής για να εμφανισθεί το πλαίσιο διαλόγου Frame Properties. Τοποθετούμε πάντα μια εναλλαγή στα πλαίσια όπου εμφανίζονται τα είδωλα στη σκηνή, έτσι ώστε το εφέ εναλλαγής να τραβήξει την προσοχή του χρήστη και να αποκαλύψει τα είδωλα.

Έχοντας κάνει διπλό κλικ μας εμφανίζονται δύο λίστες. Από την πρώτη λίστα Categories, μπορούμε να επιλέξουμε το εφέ που επιθυμούμε από τα All, Cover, Dissolve, Other, Push, Reveal, Strips και Wipe. Η δεύτερη λίστα είναι το Transition. Από αυτήν μπορούμε να επιλέξουμε το εφέ εναλλαγής.

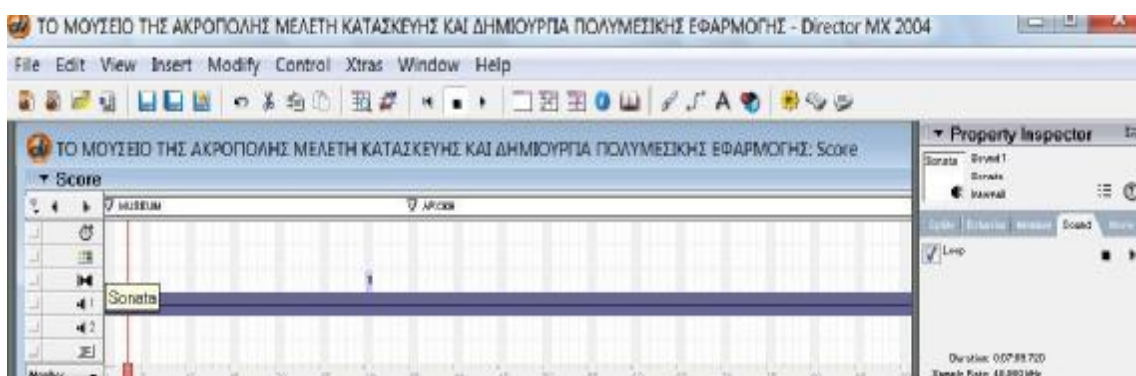
ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ: ΜΕΛΕΤΗ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΟΛΥΜΕΣΙΚΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Κάτω από αυτές τις λίστες εμφανίζεται ακόμη το Duration. Με αυτό μπορούμε να ρυθμίσουμε τη διάρκεια της εναλλαγής σε δευτερόλεπτα και το Smoothness ομαλότητα της εναλλαγής. Τέλος, επιλέγοντας το πλήκτρο επιλογής Entire Stage μπορούμε να ορίσουμε αν το εφέ εναλλαγής θα επηρεάσει όλη τη σκηνή. Εναλλακτικά, επιλέγοντας το πλήκτρο Changing Area Only θα επηρεαστούν μόνο κάποιες περιοχές. Μέλη του Cast γίνονται και τα εφέ εναλλαγής τα οποία μπορούμε να τα αντιγράψουμε και να τα επικολλήσουμε όπως κάθε άλλο μέλος Cast.

3.2.19 Προσθήκη Ήχου

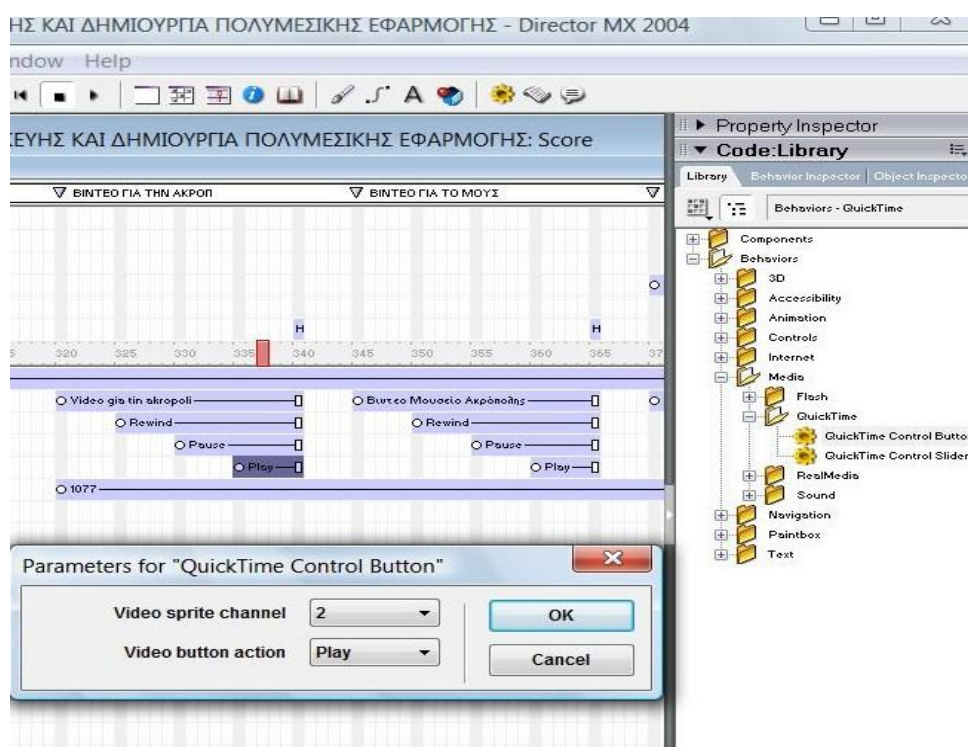
Μπορούμε να προσθέσουμε έναν ήχο στο Director που θα επαναλαμβάνεται είτε καθ' όλη τη διάρκεια της ταινίας, είτε μόνο σε μερικά αποσπάσματά της. Για να προσθέσουμε ήχο, μεταφέρουμε ένα μέλος Cast ήχου στο κανάλι ήχου 1 στο Score. Έπειτα, ανοίγουμε το πλαίσιο διαλόγου ιδιοτήτων του και επιλέγουμε το πλαίσιο ελέγχου Loop.

Ο ήχος τότε θα αναπαράγεται σε όλη τη διάρκεια της ταινίας. Για να είμαστε σίγουροι ότι ο ήχος θα αναπαράγεται μέχρι το τέλος της ταινίας, θα πρέπει να επεκτείνουμε το πλαίσιο τέλους του έως το τέλος της ταινίας. Στις μόνες περιπτώσεις που ο ήχος δεν θα αναπαράγεται είναι όταν ακολουθεί βίντεο.

3.2.20 Προσθήκη Ψηφιακού Βίντεο

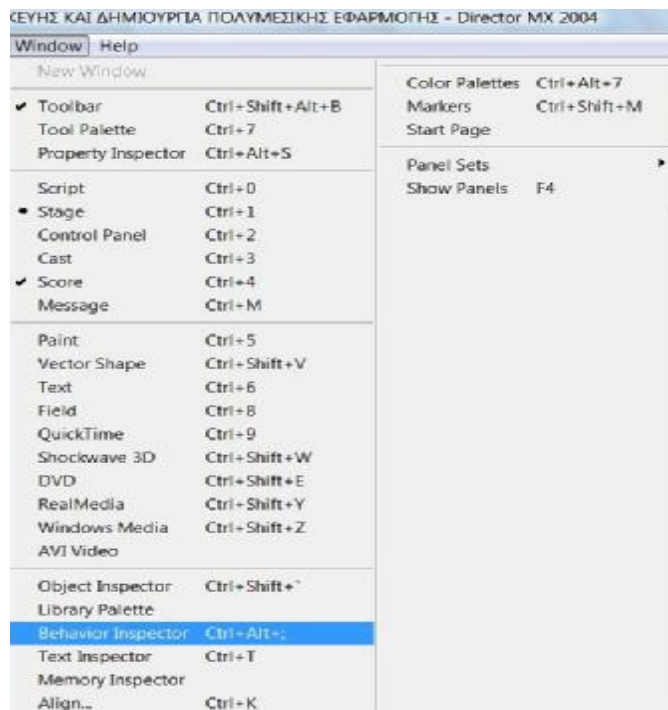
Μπορούμε να ενσωματώσουμε ένα ψηφιακό βίντεο μέσα σε μια ταινία του Director, όπως και κάθε άλλο μέλος γραφικών του Cast. Η ενσωμάτωση γίνεται είτε με την τοποθέτηση του βίντεο μέσα στο Score, είτε πάνω στη σκηνή. Για να μπορούμε να ελέγξουμε τον τρόπο με τον οποίο αναπαράγεται το βίντεο μέσα στην σκηνή, προσθέτουμε τα κουμπιά ελέγχου Play που αναπαράγει το βίντεο, το Stop που το σταματά και το Rewind που το επαναφέρει στην αρχική του μορφή. Για να γίνει αυτό εφικτό προσθέτουμε την συμπεριφορά behavior από την λίστα Library και ακολουθούμε τα βήματα Media – QuickTime-quick time control button και το σέρνουμε στο Score του κουμπιού Play. Στο παράθυρο πλαισίου που μας εμφανίζεται

επιλέγουμε το play. Το ίδιο ακριβώς εφαρμόζουμε και για τα άλλα δύο κουμπιά. Για το pause επιλέγουμε το stop και για το rewind επιλεγούμε το rewind.

3.2.21 Ο Behavior Inspector

Με τον Behavior Inspector μπορούμε να κατασκευάσουμε scripts χωρίς να γράψουμε ή να θυμόμαστε κάποιες εντολές. Τα scripts που δημιουργούμε με τον Behavior Inspector ονομάζονται «συμπεριφορές», τις οποίες εφόσον τις δημιουργήσουμε μπορούμε να τις αναθέσουμε σε είδωλα ή σε πλαίσια μέσα στο Score. Για να ανοίξουμε το παράθυρο του Behavior Inspector, μπορούμε να επιλέξουμε Behavior από το υπομενού Inspectors του μενού Window.

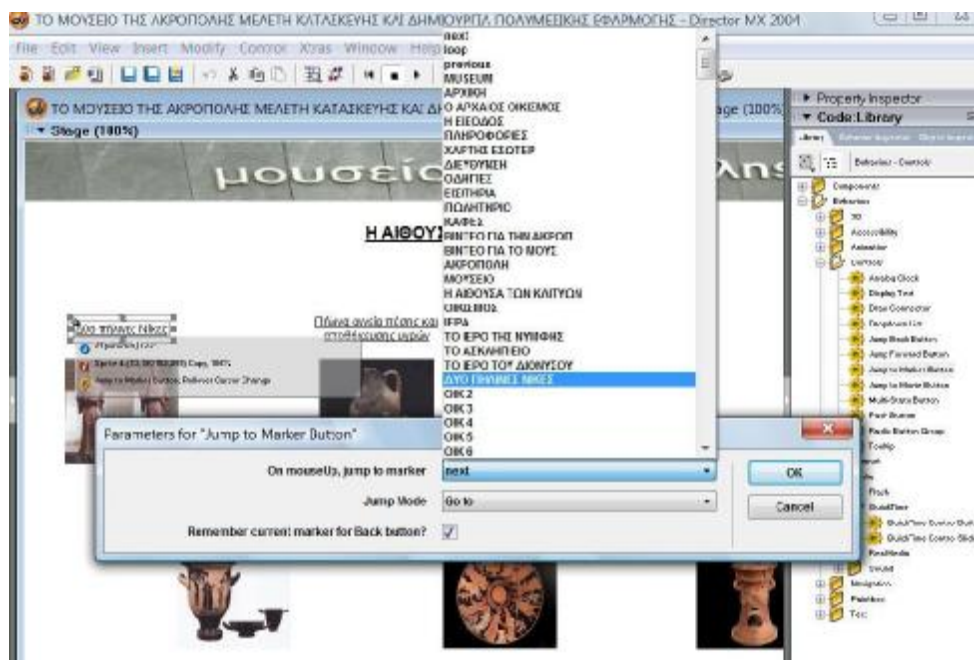

3.2.22 Η Βιβλιοθήκη Συμπεριφορών (Library Palette)

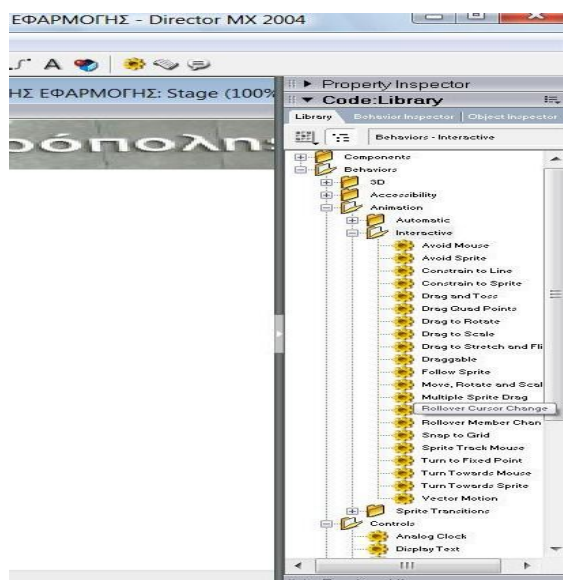
Το Director περιλαμβάνει μια βιβλιοθήκη χρήσιμων συμπεριφορών. Από αυτήν μπορούμε να δημιουργήσουμε με ευκολία στα είδωλα και στα πλαίσια άμεσα προσαρμοσμένες συμπεριφορές. Για να προσθέσουμε μια συμπεριφορά με την οποία ο χρήστης θα μεταφέρεται σε ένα είδωλο, θα επιλέξουμε από την Library Palette.

Επιλέγουμε Library Palette από το μενού Window για να εμφανισθεί η βιβλιοθήκη συμπεριφορών, στην οποία μπορούμε να επιλέξουμε από πολλές κατηγορίες συμπεριφορών. Κάνουμε κλικ στο πλήκτρο Library List και επιλέγουμε Control. Από τα εργαλεία που μας εμφανίζει επιλεγούμε το Jump to Marker Button. Αφήνοντας την συμπεριφορά αυτή πάνω σε ένα μέλος το Score, μας εμφανίζεται ένα παράθυρο που μας ρωτά με ποιόν Marker επιθυμούμε να συνδεθεί το είδωλο αυτό. Εάν για παράδειγμα θέλουμε να συνδέσουμε τις δύο πήλινες Νίκες με το αντίστοιχο Marker που έχουμε χρησιμοποιήσει στο παράθυρο αυτό, επιλεγούμε το Marker «Δύο πήλινες Νίκες». Αυτόματα ο χρήστης μεταφέρεται στην σκηνή που παρουσιάζεται το είδωλο.

ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ: ΜΕΛΕΤΗ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΟΛΥΜΕΣΙΚΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

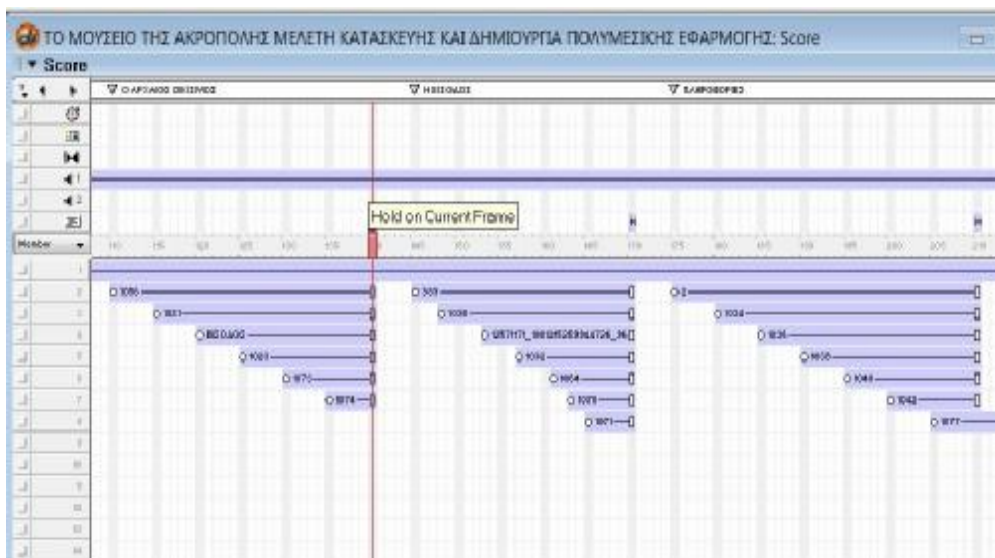
Όταν ο χρήστης πατά πάνω στο πλαίσιο το κειμένου, ο δεκτής του ποντικού μετατρέπεται σε χεράκι. Αυτό γίνεται με την συμπεριφορά Rollover Cursor Change, που την επιλεγούμε και αυτή από την λίστα συμπεριφορών. Πηγαίνοντας στο Animation κάνουμε κλικ στο Interactive.

Επίσης, μια άλλη συμπεριφορά που είναι απαραίτητη στην ταινία, είναι το Hold on Current Frame. Μπορούμε να την επιλέξουμε από την Library – Navigation και την τοποθετούμε στο τέλος της κάθε σκηνης.

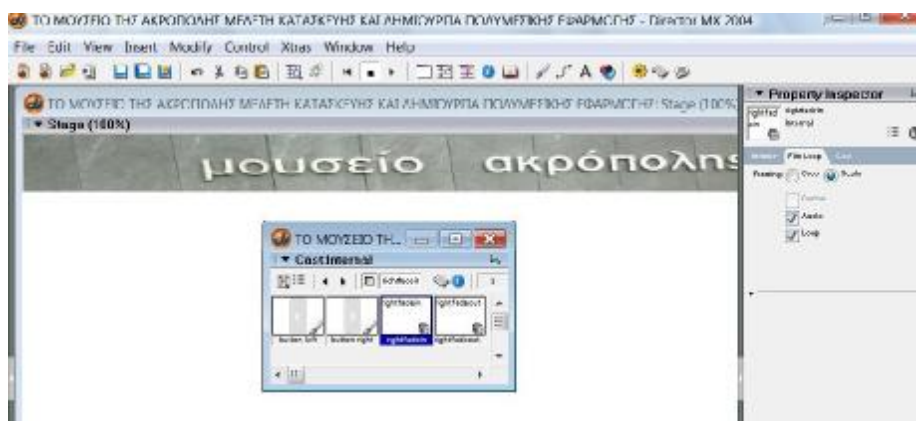

ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ: ΜΕΛΕΤΗ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΟΛΥΜΕΣΙΚΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Χωρίς την συμπεριφορά αυτή, η εφαρμογή θα προχωρούσε πολύ γρήγορα και ο χρήστης δεν θα είχε χρόνο να παρακολουθήσει το περιεχόμενο. Τέλος, μπορούμε να προσθέσουμε κι εφέ σε κουμπιά `button right` και `button left`. Η χρήση τους επιτρέπει τη μεταφορά από την μια σκηνή στην άλλη.

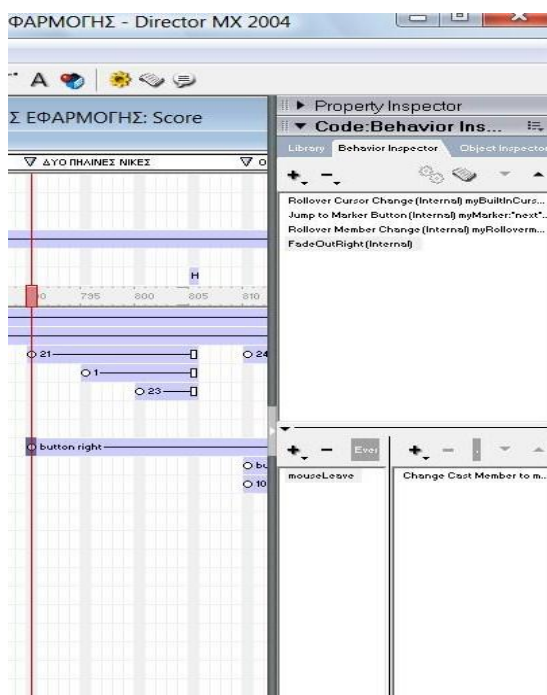
Για να κατασκευάσουμε κάτι τέτοιο ακολουθούμε τα εξής: Φτιάχνουμε έναν νέο ηθοποιό κουμπιού που θα κάνει `fade in` αυτόματα. Βάζουμε το κουμπί `button right` στα frames 510-520 και ορίζουμε το `ink Copy` του `sprite` σε 20%. Στο τέλος της διάρκειας του εισάγουμε `keyframe` και ορίζουμε το `ink Copy` σε 100%. Σε αυτό το σημείο ελέγχουμε αν πραγματοποιείται `fade in` στο κουμπί. Σέρνουμε από το `Score` το κουμπί αυτό και το τοποθετούμε σε μια κενή θέση του `Cast`. Στην συνέχεια το ονομάζουμε `rightfadein`. Έχοντάς το επιλεγμένο πάμε στο `property Inspector`

στην καρτέλα `Film Loop` και ξεμαρκάρουμε τα πεδία `Audio` και `Loop` που είναι επιλεγμένα. Στο παράθυρο του `Score` αντιγράφουμε τα υπάρχοντα frames και τα τοποθετούμε στα frames 530-540. Έχοντας επιλεγμένα τα νέα frames επιλέγουμε το `Reverse Sequence` από το μενού `Modify`, ελέγχουμε αν το κουμπί κάνει `Fade out` και το σέρνουμε από το `Score`. Στην συνέχεια το τοποθετούμε σε μια κενή θέση του `Cast` και το ονομάζουμε `rightfadeout`. Επιστρέφουμε στο `Score` στα frames που δημιουργήσουμε για τις σκηνές προηγουμένως.

Για να δημιουργήσουμε το εφέ στο δεξί κουμπί κάθε φορά που ο δείκτης του ποντικιού περνά από πάνω του, επιλέγουμε από την λίστα Library την συμπεριφορά Rollover member change και επιλέγουμε ως Rollover member το rightfadein. Καθώς όμως αναπαράγουμε την εφαρμογή, διαπιστώνουμε ότι κάτι δεν λειτουργεί σωστά και φαίνεται σαν να αναβοσβήνει. Αυτό συμβαίνει γιατί η αρχική κατάσταση του ποντικιού θα πρέπει να είναι αχνή. Έχοντας επιλεγμένο το κουμπί πηγαίνουμε στο Property Inspector και ορίζουμε το Ink Copy 20%.

Ενώ το Director έχει έτοιμη την συμπεριφορά για την περίπτωση που το ποντίκι περνά πάνω από τον ηθοποιό στη σκηνή, δε διαθέτει κάτι αντίστοιχο για την περίπτωση που το ποντίκι απομακρύνεται από αυτόν. Σε αυτό το σημείο χρειάζεται εμείς να προγραμματίσουμε το fade out. Θα πρέπει δηλαδή να κατασκευάσουμε εξαρχής μια νέα συμπεριφορά. Στο πεδίο Code Library επιλέγουμε την καρτέλα Behavior Inspector έχοντας επιλεγμένο το button right στο Score. Πατάμε το κουμπί + που βρίσκεται στην πάνω αριστερή καρτέλα και επιλέγουμε το New Behavior. Τη νέα συμπεριφορά την ονομάζουμε FadeOutRight η οποία θα προστεθεί στις συμπεριφορές μέσα στο παράθυρο, την επιλέγουμε και πάμε στο από κάτω παράθυρο, το οποίο είναι χωρισμένο σε δύο στήλες.

Η αριστερή είναι η στήλη των γεγονότων (events) και η δεξιά είναι η στήλη των ενεργειών (actions). Πατάμε το κουμπί + στην αριστερή στήλη και επιλέγουμε το Mouse Leave. Αυτό υποδηλώνει την απομάκρυνση του ποντικιού από τον ηθοποιό. Πάμε έπειτα στην δεξιά στήλη και πατάμε το κουμπί +. Διπλέγουμε από την ομάδα Sprite – Change Cast Member και ορίζουμε ως νέο ηθοποιό το rightfadeout. Με την συμπεριφορά αυτή πετυχαίνουμε να γίνει roll over όταν το ποντίκι απομακρύνεται από το button right στη σκηνή. Η συμπεριφορά αυτή έχει αποθηκευτεί σε μια κενή θέση του Cast. Τη σέρνουμε από το Cast πάνω στο button right στο Score.

3.3 Μεθοδολογία συγκέντρωσης ερευνητικού υλικού

Η έρευνα που αφορά στο καθ' αυτό περιεχόμενο της πολυμεσικής εφαρμογής, δηλαδή στην παρουσίαση του εκθεσιακού υλικού του νέου Μουσείου της Ακρόπολης, πραγματοποιήθηκε μέσω επιτόπιας επίσκεψης στο ίδιο το Μουσείο, καθώς και μέσω διαδικτυακής και βιβλιογραφικής έρευνας. Για να γίνει πλήρης και περιεκτική παρουσίαση των εκθεμάτων, χρησιμοποιήθηκαν εικόνες, κείμενα, ήχοι και βίντεο. Πέρα από τις πληροφορίες που συγκεντρώθηκαν για τα μουσειακά εκθέματα, συγκεντρώθηκε επιπλέον πληροφοριακό υλικό για το ιστορικό πλαίσιο του ίδιου του μνημειακού συγκροτήματος της Ακρόπολης, καθώς και για την ιστορική πορεία τόσο του μουσειακού κτηρίου που προηγήθηκε, όσο και του νέου Μουσείου της Ακρόπολης καθώς και την ιστορία του ιερού βράχου, όπως αυτά περιγράφηκαν στο δεύτερο κεφάλαιο. Για την συγκέντρωση αυτών των πληροφοριών πραγματοποιήθηκε διαδικτυακή και βιβλιογραφική έρευνα σε συγγράμματα που παρατίθενται στο τέλος της παρούσας εργασίας, στη Βιβλιογραφία.

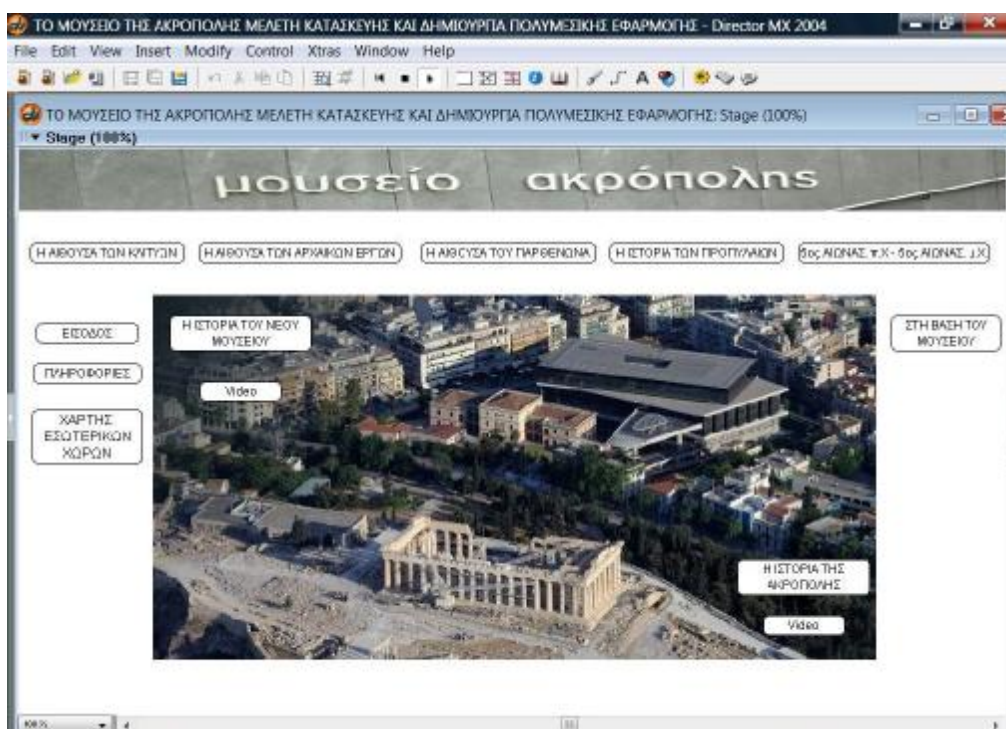
Κεφάλαιο 4. Η υλοποίηση της εφαρμογής

4.1 Μουσείο

Ο χρήστης στην αρχική σκηνή μπορεί να δει τον τίτλο της πτυχιακής εργασίας, την εικόνα του μουσείου, τον δημιουργό της εφαρμογής και το έτος καθώς και τον επιβλέποντα καθηγητή. Στην σκηνή αυτή έχει προστεθεί ένα εφέ μετάβασης (transition). Με αυτό ορίζουμε την διάρκεια με την οποία θέλουμε να εμφανίζονται οι ηθοποιοί μέσα στην σκηνή. Το εφέ αυτό βρίσκεται στο τρίτο κανάλι του score. Στην συνέχεια ο χρήστης μεταφέρεται στην επόμενη σκηνή χωρίς να χρειαστεί να προβεί ο ίδιος σε καμία ενέργεια.

4.2 Αρχική σκηνή

Στην αρχική σκηνή υπάρχει εικόνα της Ακρόπολης και του νέου μουσείου. Επιπροσθέτως υπάρχουν δύο κουμπιά για την προβολή βίντεο σχετικά με την δημιουργία του ιστορικού βράχου καθώς και περιήγηση στο νέο μουσείο της. «Η ιστορία της Ακρόπολης», «Η ιστορία του νέου μουσείου» κι ένα επιπλέον κουμπί από το οποίο ο χρήστης μπορεί να πληροφορηθεί για το τι βρίσκεται «στην βάση του μουσείου». Όταν ο χρήστης επιλέξει πάνω στο κουμπί που τον ενδιαφέρει, μεταφέρεται σε άλλη σκηνή. Οι σκηνές που παρουσιάζουν την ιστορία περιέχουν τον τίτλο, το κείμενο καθώς και κουμπί επιστροφής «Πίσω στην Αρχική Σκηνή». Οι σκηνές στις παρουσιάζονται τα βίντεο περιέχουν πέρα από τα ίδια τα βίντεο και κουμπιά έλεγχου όπως rewind, pause και play και κουμπί επιστροφής «Πίσω στην Αρχική Σκηνή».

Επίσης στην σκηνή αυτή υπάρχουν κουμπιά όπως είσοδος, πληροφορίες, χάρτης των εσωτερικών χώρων, αίθουσα των Κλιτύων, αίθουσα των Αρχαίων Έργων, αίθουσα του Παρθενώνα, ιστορία των Προπυλαίων και τέλος 5^{ος} αιώνας π.Χ - 5^{ος} αιώνας μ.Χ που ο χρήστης μπορεί να μεταβεί και να βρεί αυτό το οποίο αναζητά.

4.3 Ο Αρχαίος Οικισμός

Ο Αρχαίος οικισμός βρίσκεται στην βάση του μουσείου. Ο χρήστης μπορεί να δει εδώ εικόνα καθώς πληροφορίες σχετικά με αυτόν. Εδώ περιλαμβάνονται κουμπιά με τα οποία ο χρήστης μπορεί να πλοηγηθεί στην προηγούμενη ενότητα της αρχικής σκηνής και στην επόμενη σκηνή της εισόδου.

Εικόνα 3. Ο αρχαίος Οικισμός³

Ο αρχαίος οικισμός ήρθε στο φως μετά την ανασκαφή που έγινε στο οικόπεδο Μακρυγιάννη για την ανέγερση του νέου Μουσείου. Η θέση για την ανέγερση του ήταν μια από τις σημαντικότερες περιοχές της Αρχαίας Αθήνας. Η περιοχή αυτή ως ομαλή συνέχεια της νότιας πλαγιάς της Ακρόπολης υπήρξε ιδανική για κατοίκηση από της αρχές της αθηναϊκής προϊστορίας έως και σήμερα. Η επιτόπια ανασκαφή έφερε στο φως εργαστήρια και τάφους που αποτυπώνουν την ποικιλία των χρήσεων της περιοχής ανά εποχές και τα ερείπια διάφορων εποχών από την Ύστερη Νεολιθική (τέλη 4^{ης} χιλιετίας π.Χ) έως τους Βυζαντινούς χρόνους.

Πολλά από τα ευρήματα που έφερε στο φως η ανασκαφή διατηρούνται in situ κι είναι ορατά από τα ανοίγματα και το γυάλινα δάπεδα του μουσείου. Με τον τρόπο αυτό δηλώνονται οι παλιότερες φάσεις χρήσης του χώρου, ο οποίος εμφανίζεται ως ένα ενιαίο

³ Πηγή Φωτογραφίας:

https://www.google.gr/search?q=Mouseio+Akropolis&rlz=1C1A0HY_eIGR709GR709&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwjqljOqJLPAhXGvhQKHYYwgAx8Q_AUICCG&biw=1024&bih=647#imgrc=1IvCeDV9pfGHfM%3A (τελευταία επίσκεψη 01/03/2016)

σύνολο που δηλώνει την ιστορική συνέχεια από τα προϊστορικά χρόνια μέχρι σήμερα. (Βαλαβάνης, 2013).

4.4 Είσοδος

Στην σκηνή της εισόδου, τους επισκέπτες υποδέχεται μια τεραστία μαρμάρινη γλαύκα (κουκουβάγια), η οποία είναι στημένη σε υψηλό βάθρο. Η κουκουβάγια ήταν το ιερό πτηνό της θεάς Αθηνάς, σύμβολο της σοφίας και έμβλημα της πόλης των Αθηνών. Από τα τέλη του 6^{ου} αιώνα, είχε χρησιμοποιηθεί στην πίσω πλευρά των αρχαίων αθηναϊκών νομισμάτων. (Παντερμαλής κ.α, 2013).

Εικόνα 4. Μαρμάρινη γλαύκα (κουκουβάγια)⁴

Σε αυτήν την σκηνή περιλαμβάνονται κουμπιά που οδηγούν τον χρήστη στον χάρτη των εσωτερικών χώρων και στις πληροφορίες. Η πρώτη επιλογή μεταφέρει τον χρήστη σε άλλη σκηνή, στην οποία βλέπει την πορεία που μπορεί να ακολουθήσει μέσα στο μουσείο καθώς και λεζάντα με τα επίπεδα που χωρίζονται οι αίθουσες. Η δεύτερη επιλογή μεταφέρει τον χρήστη στη σκηνή, στην οποία υπάρχει φωτογραφία του μουσείου και κουμπιά σχετικά με την διεύθυνση και την επικοινωνία, τις οδηγίες πρόσβασης, τα εισιτήρια, τοπωλητήριο και το καφέ – εστιατόριο. Ο χρήστης μπορεί να πλοηγηθεί σε όποια πληροφορία αναζητά καθώς και να επιστρέψει πίσω στην είσοδο. Τέλος υπάρχει κουμπί που οδηγεί στην εισαγωγή της έκθεσης.

⁴ Πηγή Φωτογραφίας: Παντερμαλής, Δ. κα. (2013), *Οδηγός Μουσείου Ακρόπολης*, Αθήνα: Εκδόσεις Μουσείου Ακρόπολης. Σελ 19

4.5 Η αίθουσα των Κλιτύων

Στην ενότητα αυτή βρισκόμαστε στον πρώτο εκθεσιακό χώρο του μουσείου. Το γυάλινο δάπεδο επιτρέπει την θέαση της αρχαιολογικής ανασκαφής κι η ανηφορική κλίση της αίθουσας αναπαράγει την συμβολική άνοδο προς την Ακρόπολη. Η αίθουσα αυτή φιλοξένει ευρήματα από τις πλαγιές της Ακρόπολης. Στην συγκεκριμένη σκηνή περιλαμβάνονται κουμπιά με τα οποία ο χρήστης μπορεί να επιστρέψει στην αρχική σκηνή και στην είσοδο, καθώς και να πλοηγηθεί στην επόμενη ενότητα, στην αίθουσα των Αρχαϊκών Έργων. Επιπλέον, ο χρήστης έχει την δυνατότητα να δει την εικόνα της αίθουσας καθώς και πληροφορηθεί για τα εκθέματα που περιλαμβάνει. Η ενότητα αυτή χωρίζεται σε δυο υποενότητες που αφορούν στον οικισμό και τα ιερά. Επίσης υπάρχει κουμπί με το οποίο ο χρήστης επιστρέφει πίσω στον Οικισμό και πίσω αντίστοιχα σε κάθε ιερό.

Εικόνα 5. Η αίθουσα των Κλιτύων⁵

Στην υποενότητα του οικισμού που αφορά στη δεξιά πλευρά της αίθουσας παρουσιάζονται με χρονολογική σειρά ευρήματα από τους υστερούς Νεολιθικούς (τέλη 4^{ης} χιλιετίας) έως τους Υστερορωμαϊκούς χρόνους (5^{ος} αιώνας μ.Χ) χρόνους. Τα αναθήματα που εικονίζονται στην παρακάτω φωτογραφία είναι οι δυο πήλινες νίκες, οι οποίες υποδέχονται τον επισκέπτη από την ψηλή τους βάση. Τα αγάλματα αυτά έχουν κατασκευαστεί γύρω το 15 π.Χ, από το ίδιο καλούπι. Ανευρεθήκαν σπασμένα μέσα σε ένα πηγάδι και σήμερα εκτίθενται χωρίς χέρια και χωρίς φτερά. Είχαν χρησιμοποιηθεί ως ακρωτήρια και στόλιζαν κάποιο οικοδόμημα της περιοχής.

⁵ Πηγή Φωτογραφίας: <http://www.theacropolismuseum.gr/el/content/i-aitoysa-ton-klityon-tis-akropolis> (τελευταία επίσκεψη 11/03/2016)

Εικόνα 6. Δύο Πήλινες Νίκες⁶

Στην συνέχεια, μέσα σε προθήκες παρουσιάζονται πήλινα αγγεία πόσης και αποθήκευσης υγρών, αγγεία με γεωμετρική διακόσμηση, πήλινα αγγεία κτερίσματα τάφου, αγγεία συμποσίου, ένα πώμα ερυθρόμορφης λεκανίδας κι ένα πύραυνο. Το πύραυνο ήταν μία πήλινη φορητή εστία, που χρησίμευε για μαγείρεμα και θέρμανση. Λειτουργούσε με κάρβουνα, τα οποία τοποθετούνταν στην πάνω επιφάνεια.

Εικόνα 7. Πύραυνο⁷

Ανήκει στον τύπο των πυραύνων με ψηλό πόδι και φέρει πλούσια ανάγλυφη διακόσμηση από πλοχμούς, κεφάλια δαιμονικών μορφών και ταινίες με διάφορα διακοσμητικά μοτίβα.

⁶ Πηγή Φωτογραφίας: Παντερμαλής, Ελευθεράτου, Βλασσοπούλου όπ., σελ 38

⁷ Πηγή Φωτογραφίας: Παντερμαλής, Ελευθεράτου, Βλασσοπούλου όπ., σελ 46

Στην υποενότητα των ιερών παρουσιάζονται εκθέματα, τα οποία είχαν σχέση με θεότητες και με την προστασία του εγγάμου βίου και την τεκνοποιία. όπως η ανάγλυφη αναθηματική στήλη από το ιερό της Αφροδίτης Βλαύτης, η οποία ήταν προστάτιδα οικογενειακού βίου.

Εικόνα 8. Ανάγλυφη αναθηματική στήλη⁸

Η λέξη βλαύτη σήμαινε σανδάλι. Στην μαρμάρινη αυτή στήλη παρουσιάζεται ένα ανελίσσόμενο φίδι και ένα ανάγλυφο σανδάλι που είχε αφιερωθεί από τον Σίλωνα. Έπειτα, εικονίζεται μια ανάγλυφη πλάκα με την πομπή Ερώτων, μια ανάγλυφη πλάκα με στεφάνια, ένα αφιέρωμα στο ιερό των Νυμφών και του Πάνα, και δύο μαρμάρινοι ογκόλιθοι που αποτελούσαν το «θησαυρό» δηλαδή το παγκάρι του ιερού.

Εικόνα 9. Δύο μαρμάρινοι ογκόλιθοι⁹

⁸ Πηγή Φωτογραφίας: Παντερμαλής, Ελευθεράτου, Βλασσοπούλου όπ., σελ 76

⁹ Πηγή Φωτογραφίας: Βαλαβάνης, Π. (2013), *Η Ακρόπολη μέσα από το μουσείο της*, Αθήνα: Κάπον. σελ 24

Συμφώνα με την επιγραφή, οι Αθηναίοι όταν επρόκειτο να παντρευτούν έριχναν εκεί μια αττική δραχμή για να έχουν ευτυχισμένο έγγαμο βίο. Τέλος στην ίδια ενότητα παρουσιάζεται και μια επιτύμβια τράπεζα θυσιών.

Στην υποενότητα αυτή ο χρήστης έχει την δυνατότητα να πλοηγηθεί σε τρία ιερά τα οποία είναι:

1) Το ιερό της Νύμφης: Στην αριστερή πλευρά της αίθουσας παρουσιάζονται ευρήματα που εντοπίστηκαν στην οδό Διονύσιου Αρεοπαγίτου την περίοδο 1955 – 1960. Το υπαίθριο ιερό με βωμό λειτουργούσε από τον 7^ο αιώνα έως τον 1^ο αιώνα π.Χ και ανήκε σε κάποια Νύμφη που ήταν προστάτιδα του γάμου και της απόκτησης τέκνων. Οι Αθηναίοι και οι Αθηναίες αφιέρωσαν σε αυτό το ιερό ένα ειδικό αγγείο «τη λουτροφόρο».

Εικόνα 10. Λουτροφόρος¹⁰

Η λουτροφόρος ήταν αγγείο που χρησίμευε για τη μεταφορά νερού για το γαμήλιο λουτρό τους. Θεωρείτο ότι το τελετουργικό αυτό συνέβαλε στη γονιμότητα. Επίσης εικονίζονται η Νύμφη και ο Γαμπρός, σύνολο πήλινων σφονδυλίων από αδράχτια, ένας λίθινος ενεπίγραφος όρος και πήλινα αναθηματικά πλακίδια.

Εικόνα 11. Πήλινα πλακίδια¹¹

¹⁰ Πηγή Φωτογραφίας: Παντερμαλής, Ελευθεράτου, Βλασσοπούλου όπ., σελ 49

¹¹ Πηγή Φωτογραφίας: Βαλαβάνης, όπ., σελ 25

Τα πλακίδια αυτά αφιερωθήκαν στο ιερό της Νύμφης κατά τον 6ο αιώνα π.Χ. Στο πρώτο παρουσιάζονται ελάφια που τρέχουν, ενώ στο δεύτερο μια νεαρή κοπέλα παρουσιάζεται να προσφέρει βλαστούς σε καθήμενη θεά.

2) **Το Ασκληπιείο:** Στην νότια πλάγια της Ακρόπολης υπήρχε ένα από τα σημαντικότερα ιερά, το οποίο ήταν αφιερωμένο στον θεό – ιατρό Ασκληπιό. Κοντά στο ιερό αυτό υπήρχε μία δεξαμενή ιαματικού νερού. Η λατρεία του Ασκληπιού έφτασε στην Αθήνα το 420 π.Χ από την Επίδαυρο, μέσω του Τηλέμαχου, ο οποίος ήταν πολίτης του δήμου Αχαρνέων.

Μεταξύ των πιο εντυπωσιακών αναθημάτων του Ασκληπιείου είναι κάποια μικρά αντίγραφα ιαθέντων μελών. Τα σημαντικότερα αντίγραφα είχαν σχέση κυρίως τα μάτια, καθώς την εποχή εκείνη δεν υπήρχαν γυαλιά. Αρκετά σπάνια είναι επίσης η αναθηματική στήλη με το αφιέρωμα (τάμα) του Πραξία, στο οποίο απεικονίζεται τμήμα μαρμάρινου προσώπου με ένθετους οφθαλμούς. Σύμφωνα με την επιγραφή της αναθηματικής στήλης, ο Πραξίας έκανε το συγκεκριμένο αφιέρωμα στο ιερό μετά την θεραπεία των ματιών της συζύγου του.

Εικόνα 12. Αναθηματική στήλη με το αφιέρωμα (τάμα) του Πραξία ¹²

Ιδιαίτερα αξιοπρόσεκτη είναι ακόμη η βάση αναθήματος ιατρού του 3^{ου} αιώνα π.Χ, στην οποία παρουσιάζεται μία ανάγλυφη κασετίνα με χειρουργικά εργαλεία και βεντούζες (σικύες), που αποτελούσαν σύμβολα του επαγγέλματος. Ακόμη, σημαντικό ενδιαφέρον παρουσιάζουν πολυπρόσωπα ανάγλυφα, στα οποία απεικονίζονται οικογένειες με τις κόρες τους να προσέρχονται στον Ασκληπιό, συνήθως με κάποια προσφορά, δηλαδή με τα ζώα της θυσίας. Με αυτόν τον τρόπο, οι αναθέτες υπενθύμιζαν προφανώς την παρουσία και την προσφορά τους στον Ασκληπιό, έτσι ώστε ο θεός να φροντίζει μόνιμα για την υγεία των ίδιων και των οικογενειών τους. Στο κάτω μέρος του ανάγλυφου αυτού παρουσιάζονται ονόματα θεών μέσα σε ανάγλυφα στεφάνια. Το ανάγλυφο αυτό είναι το ανάθημα των ιατρών, τους οποίους υποδέχονται ο Ασκληπιός, η Δήμητρα και η Κόρη (Περσεφόνη). Τέλος,

¹² Πηγή Φωτογραφίας:: Παντερμαλής, Ελευθεράτου, Βλασσοπούλου όπ., σελ 64

συγκινητική είναι και η στήλη ενός φτωχού αμαζά του Αντιμέδοντα.

Εικόνα 13. Το ανάθημα του Αμαζά Αντιμέδοντα.¹³

Ο Αντιμέδοντας αναπαρίσταται ενώ φέρει θυσία στο θεό, για να τον ευχαριστήσει που τον έσωσε από ατύχημα που είχε με την άμαξά του.

3) **Το ιερό του Διονύσου:** Ο πρώτος εκθεσιακός χώρος κλείνει στην αριστερή πλευρά της αίθουσας με τα εκθέματα που προέρχονται από το ιερό του Διονύσου και το θέατρο στην νότια πλαγιά της Ακρόπολης. Στα τέλη του 6^{ου} αιώνα π.Χ, είχαν ξεκινήσει ήδη οι πρώτες θεατρικές παραστάσεις στην ιστορία, για τον εορτασμό των Μεγάλων Διονυσίων. Στον ίδιο χώρο παρουσιάζονται επίσης τρεις απεικονίσεις του Διονύσου. Στην πρώτη αναπαρίσταται ως προσωπίο στημένο σε κίονα, στη δεύτερη ως ανάγλυφο με τα σύμβολα του στα χέρια και στην τρίτη ως παιδί που κρατά θεατρικό προσωπίο.

Εικόνα 14. Άγαλμα Παπποσιληνού¹⁴

¹³ Πηγή Φωτογραφίας: Βαλαβάνης, όπ., σελ 29

¹⁴ Πηγή Φωτογραφίας: Βαλαβάνης, όπ., σελ 31

Επίσης, παρουσιάζονται και ανάγλυφα που είχαν σχέση με τις θεατρικές παραστάσεις, όπως μια στήλη με έξι θεατρικά προσώπια και μαρμάρινα ανάγλυφα με νεαρές στροβιλιζόμενες χορεύτριες.

Εικόνα 15. Ανάγλυφη μαρμάρινη πλάκα¹⁵

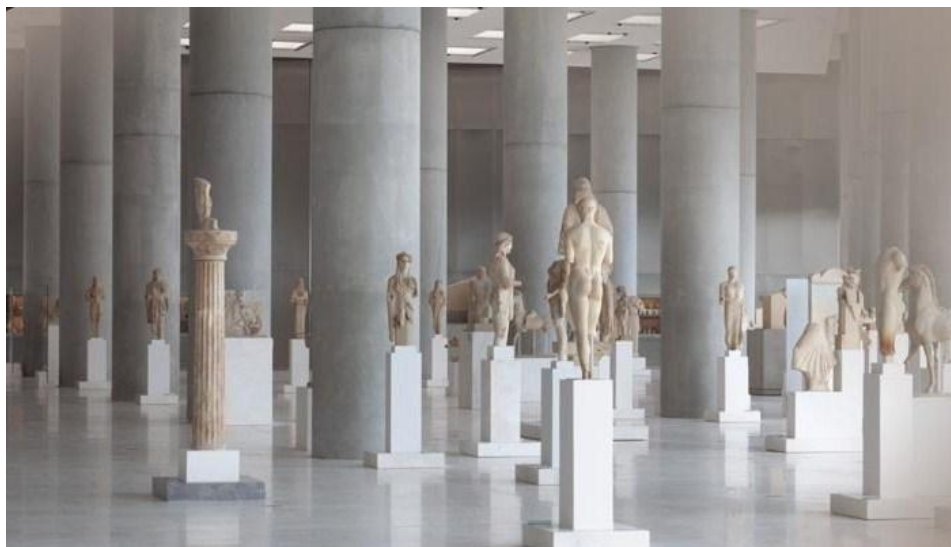
Οι μορφές αυτές πιθανόν στόλιζαν τις βάσεις αγαλμάτων ή του χορηγικού τρίποδα (Βαλαβάνης, 2013).

4.6 Η Αίθουσα των Αρχαϊκών Έργων

Στην ενότητα αυτή βρισκόμαστε στο δεύτερο εκθεσιακό χώρο. Σε αυτόν παρουσιάζονται αρχιτεκτονικά γλυπτά και αναθήματα από την μυκηναϊκή ως την πρώιμη κλασική εποχή της Ακρόπολης (7^{ος} αιώνας π.Χ. έως 480/79 π.Χ.). Η συγκεκριμένη ενότητα χωρίζεται σε επιμέρους υποενότητες. Αυτές αφορούν στον Εκατόμπεδο, στον Αρχαίο ναό της Αθηνάς Πολιάδος, σε αναθήματα από γλυπτά νησιωτικών εργαστηριών, σε γλυπτά πρώιμων αττικών εργαστηριών, σε γλυπτά μέσης αρχαϊκής περιόδου, σε αναθήματα υπέων, σε μνημειακά αττικά έργα και κόρες, καθώς και σε άλλα έργα της ύστερης αρχαϊκής περιόδου και των πρώιμων κλασικών χρόνων. Εδώ ο χρήστης μπορεί να δει εικόνες και να λάβει πληροφορίες σχετικά με την αίθουσα των Αρχαϊκών Έργων. Ακόμη, έχει την δυνατότητα να πλοηγηθεί στην προηγούμενη ενότητα της Αίθουσας των Κλιτύων και στην επομένη της Αίθουσας του Παρθενώνα.

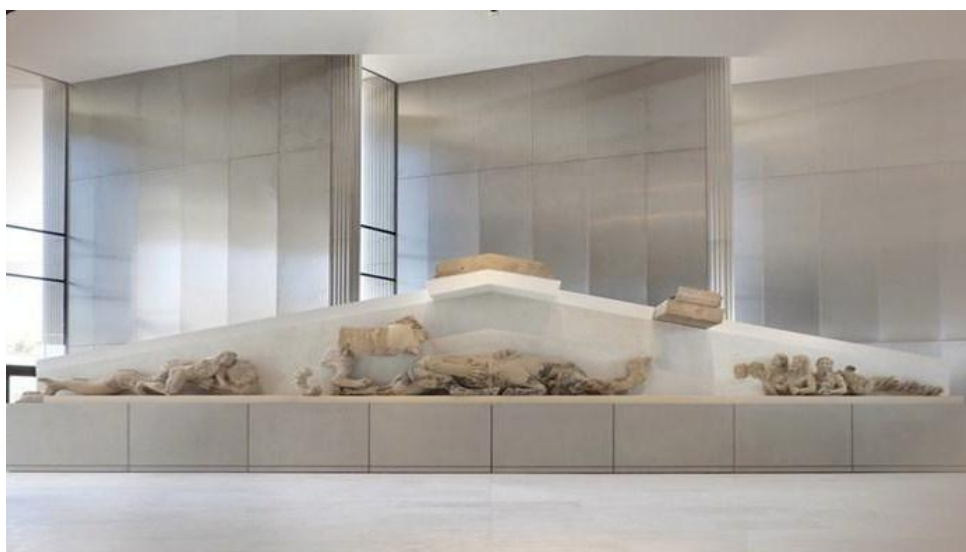
¹⁵ Πηγή Φωτογραφίας: Παντερμαλής, Ελευθεράτου, Βλασσοπούλου όπ., σελ 72

Εικόνα 16. Η αίθουσα των Αρχαϊκών Έργων¹⁶

Στην υποενότητα του Εκατόμπεδου ο χρήστης μπορεί να αντικρίσει ένα εντυπωσιακό κι επιβλητικό αέτωμα μήκους 20 μ., το οποίο βρισκόταν στην δυτική πλευρά του Παρθενώνα.

Εικόνα 17. Ο Εκατόμπεδος¹⁷

Το αέτωμα αυτό δεν διέθετε ενιαίο θέμα. Αποτελείτο από τρία επιμέρους σύνολα, στα οποία παρουσιάζονται διάσημες μάχες. Στην αριστερή πλευρά παρουσιάζεται ο Ηρακλής να παλεύει με ένα θαλάσσιο ον, τον Νηρέα. Στην μέση παρουσιάζονται δυο λιοντάρια που κατασπαράζουν έναν ταύρο. Τέλος, στην δεξιά πλευρά παρουσιάζεται ο Ζευς που συγκρούεται με τον Τυφώνα ή τον τρισώματο δαίμονα, ένα ον με τρία φτερωτά άνω σώματα και φιδόμορφη ουρά. Κάθε ένα από αυτά τα σώματα κρατούσε φλόγα ή κεραυνό, νερό κι ένα

¹⁶ Πηγή Φωτογραφίας: <http://www.theacropolismuseum.gr/el/content/i-aithoysa-ton-arhaikon-ergon> (τελευταία επίσκεψη 22/03/2016)

¹⁷ Πηγή Φωτογραφίας: <http://www.theacropolismuseum.gr/el/content/o-ekatompedos> (τελευταία επίσκεψη 22/03/2016)

πουλί. Σύμφωνα με τις αντιλήψεις της εποχής, αυτά αποτελούσαν σύμβολα των στοιχείων της φύσης (αέρας, νερό και φωτιά).

Στην υποενοότητα του Αρχαίου Ναού ο χρήστης έχει ακόμη την δυνατότητα να δει μια από τις εντυπωσιακότερες αετωματικές συνθέσεις, που βρισκόταν στην ανατολική όψη του αρχαίου ναού. Είναι το πρώτο μαρμάρινο αέτωμα που είχε ενιαίο θέμα.

Εικόνα 18. Ο Αρχαίος Ναός¹⁸

Σε αυτήν την αετωματική σύνθεση παρουσιάζονται σκηνές από την Γιγαντομαχία, δηλαδή την μάχη μεταξύ των θεών του Ολύμπου και των Γιγάντων. Σύμφωνα με τη μυθολογία, η μάχη προκλήθηκε διότι οι Γίγαντες αμφισβήτησαν την θεϊκή κυριαρχία. Στην τελική έκβαση του αγώνα, στην οποία αποτυπώνεται η κυριαρχία των θεών κι η τιμωρία αυτών που αμφισβητούν την θεϊκή δύναμη, σημαντικό ρόλο έπαιξε η θεά Αθηνά που παρουσιάζεται να πολεμά τον γίγαντα Εγκέλαδο με υψωμένο δόρυ και με απλωμένη αιγίδα (Κοκκορού – Αλευρά, 2011). Στις δυο αυτές υποενοότητες υπάρχει κουμπί, με το οποίο ο χρήστης μπορεί να επιστρέψει πίσω στην ενότητα των Αρχαϊκών Έργων.

Στην υποενοότητα των αναθημάτων παρουσιάζονται ευρήματα που είχαν αφιερωθεί στον ιερό βράχο τον 6^ο αιώνα π.Χ. από αριστοκρατικές οικογένειες της Αθήνας. Τα αναθήματα αυτά σκοπό είχαν να δείξουν την πίστη όσων τα αφιέρωναν στη θεά. Πιθανόν επίσης να χρησίμευαν και ως μιας μορφής κοινωνική επίδειξη ή κι έκφραση ανταγωνισμού μεταξύ των οικογενειών αυτών. Τα εκθέματα που παρουσιάζονται είναι το ειδώλιο πολεμιστή από την διακόσμηση λαβής τριποδικού λέβητα και το σχέδιο της τρομακτικής μορφής της Γοργούς από το χάλκινο περίμητο έλασμα που προερχόταν από το αρχαίο ναό της Αθηνάς.

¹⁸ Πηγή Φωτογραφίας: <http://www.theacropolismuseum.gr/el/content/o-arhaios-naos> (τελευταία επίσκεψη 22/03/2016)

Εικόνα 19. Σχέδιο με την μορφή της Γοργούς¹⁹

Η Γοργώ ή Μέδουσα, ήταν μια από τις τρεις αδερφές που είχαν ονομαστεί Γοργόνες. Σύμφωνα με τη μυθολογία, είχαν φίδια αντί για μαλλιά.

Τα υπόλοιπα αναθήματα που παρουσιάζονται περιλαμβάνουν το διπλό χάλκινο έλασμα με την μορφή της Αθηνάς, το ανάγλυφο του Κεραμέα, το χάλκινο αγαλμάτιο αθλητή άλματος, ο Λέβης, ανάγλυφο για την ανάμειξη κρασιού με νερό και το άνω μέρος αναθηματικού αγάλματος σφίγγας.

Εικόνα 20. Αναθηματικό άγαλμα σφίγγας²⁰

Οι σφίγγες ήταν δαιμονικά όντα με κεφάλι γυναίκας, σώμα λιονταριού, τεράστια φτερά και ουρά σε μορφή φιδιού.

¹⁹ Πηγή Φωτογραφίας: Παντερμαλής, Ελευθεράτου, Βλασσοπούλου όπ., σελ 89

²⁰ Πηγή Φωτογραφίας: Βαλαβάνης, όπ., σελ 45

Ήταν συνδεδεμένες με τις δυνάμεις του Κάτω Κόσμου και είχαν έναν αποτρεπτικό χαρακτήρα δηλαδή είχαν την ικανότητα να διώχνουν το κακό.

Στην ενότητα αυτή ο χρήστης μπορεί να δει και τα αναθήματα τα οποία χωρίζονται στις εξής κατηγορίες:

1) **Κόρες:** στην περιοχή της Ακρόπολης είχαν αφιερωθεί περισσότερα από 200 αγάλματα κορών που συνήθως εικονίζονται να κρατούν μια προσφορά για την θεά Αθηνά. Για τις κόρες αυτές έχουν δοθεί πολλές ερμηνείες. Η πιο πιθανή είναι εκείνη που συνδέεται με την συνήθεια των αριστοκρατικών κορών να υπηρετούν τη λατρεία της Αθηνάς για ένα μικρό διάστημα της νεαρής ηλικίας τους. Αντίστοιχη συνήθεια απαντά σε αρκετές θρησκείες. Δεδομένου ότι, όπως βλέπουμε από πολλές αναθηματικές επιγραφές, οι περισσότεροι αναθέτες ήταν άνδρες, εικάζεται ότι ύστερα από το τέλος της υπηρεσίας που πρόσφεραν οι κόρες στην θεά Αθηνά, οι πατέρες τους της αφιέρωναν αγάλματα, θέλοντας έτσι να της υπενθυμίζουν την πίστη που είχαν οι οικογένειες τους. Με τον τρόπο αυτό επεδείκνυαν επίσης στους συμπολίτες τους την μεγάλη οικονομική και κοινωνική τους επιφάνεια.

Όπως πληροφορούμαστε και από κείμενο του 19^{ου} αιώνα, του αρχαιολόγου Παναγή Καββαδία:

«την 24^η Ιανουαρίου (ν. 5 Φεβρουαρίου) 1886, οψέ της ημέρας η σκαπάνη έπληξεν αληθή φωλέαν αγαλμάτων, τα οποία εν μετά το άλλον εξήχθησαν του εδάφους κατά την επομένην ημέραν. Ήσαν ταύτα δέκα και τέσσερα αγάλματα πάντα γυναικείου τύπου, μεγέθους διαφόρου. Οκτώ εξ αυτών έσωζον έτι τας κεφαλάς, ζωηρόν δε κατά το μάλλον η ήττον διετήρουν και την πολυχρωμίαν. Η σκαπάνη ενταύθα εθαυματούργει».

Μεταξύ των έργων Κορών που παρουσιάζονται είναι η Πεπλοφόρος. Η ονομασία αυτή οφείλεται στο ότι, όπως φημιολογείτο παλιότερα, η συγκεκριμένη Κόρη ήταν ντυμένη με δωρικό πέπλο και όχι με χιτώνα που φορούσαν οι άλλες κόρες.

Εικόνα 21. Η Πεπλοφόρος²¹

²¹ Πηγή Φωτογραφίας: Παντερμαλής, Ελευθεράτου, Βλασσοπούλου όπ., σελ 130

Επιπλέον, μεταξύ των έργων που παρουσιάζονται είναι κι η Κόρη του Αντήνορος, η οποία είναι τοποθετημένη σε υψηλή βάση και φέρει πολύτιμη επιγραφή. Επιπλέον στην ίδια ενότητα παρουσιάζονται η Κόρη της Λυών, η Κόρη με το κυδώνι, η οποία είναι μια από τις μεγαλύτερες σε μέγεθος και καλύτερα διατηρημένες Κόρες, η Χιώτισσα, η Κόρη με ασυνήθιστες αναλογίες, η Κόρη με τα αμυγδαλωτά μάτια, η Κόρη με τα τρία ρούχα, η Κόρη του Ευθυδίκου κι οι κεφαλές δύο κορών με έντονο αρχαϊκό μειδιάμα.

Εικόνα 22. Οι κεφαλές των δύο Κορών²²

Σύμφωνα με σχετική άποψη που έχει διατυπωθεί, ο τύπος του αρχαϊκού μειδιάματος δεν αποτελεί αληθινό χαμόγελο, διότι το συναντάμε και σε επιτύμβια έργα. Πιθανώς αποτυπώνει την προσπάθεια του αρχαϊκού καλλιτέχνη να αποδώσει στα πρόσωπα των αγαλμάτων μεγαλύτερη ζωντάνια κι εκφραστικότητα, μαζί με τα τεράστια μάτια, το μεγάλο μέτωπο και τα ισχυρά ζυγωματικά.

2) **Αγάλματα ανδρών και ιππέων:** Εκτός από τον μεγάλο αριθμό Κορών που έχουν ανευρεθεί στην αρχαϊκή Ακρόπολη, έχει έρθει στο φως και αρκετά σημαντικός αριθμός ανδρικών αγαλμάτων που αφιερωθήκαν στο ιερό βράχο. Οι ιππείς, όπως ονομάζονται τα έργα της συγκεκριμένης κατηγορίας, περιλαμβάνουν την πολυπληθέστερη ομάδα ανδρικών αγαλμάτων. Τα αγάλματα αυτά ως αφιερωματικά έργα πιθανόν απευθύνονταν σε άλλες υποστάσεις που έφερε η Αθηνά, πέρα από αυτήν της παρθένου θεάς. Μεταξύ αυτών ενδεχομένως περιλαμβάνονται οι υποστάσεις της πολεμικής, της Ιππίας και της Εργάνης. Ένα από τα σημαντικότερα ανδρικά αγάλματα ήταν ο Μοσχοφόρος.

²² Πηγή Φωτογραφίας; Βαλαβάνης, όπ., σελ 53

Εικόνα 23. Ο Μοσχοφόρος²³

Το άγαλμα του Μοσχοφόρου αναπαριστά ένα νεαρό άνδρας να φέρει στους ώμους του ένα μοσχαράκι για θυσία προς την θεά Αθηνά. Σύμφωνα με την επιγραφή που βρίσκεται στην αριστερή πλευρά της βάσης του, το έργο αυτό είχε αφιερωθεί από τον Ρόμβο, ο οποίος ήταν γιός του Πάλου. Στην ίδια κατηγορία παρουσιάζονται ένας από τους ελάχιστους Κούρους, μια σπάνια παράσταση ντυμένου νέου και ο Τοξότης.

Το πιο φημισμένο ωστόσο έργο της κατηγορίας αυτής είναι ο ιππέας Rampin.

Εικόνα 24. Ο Ιππέας Rampin²⁴

²³ Πηγή Φωτογραφίας; Παντερμαλής, Ελευθεράτου, Βλασσοπούλου όπ., σελ 114

²⁴ Πηγή Φωτογραφίας; Παντερμαλής, Ελευθεράτου, Βλασσοπούλου όπ., σελ 151

Το συγκεκριμένο έργο αφορά σε ένα αριστούργημα άγνωστου Αθηναίου γλύπτη. Πιθανολογείται ότι ήταν το πρώτο άγαλμα ιππέων που αφιερώθηκε στην Ακρόπολη. Το κεφάλι του αγάλματος είναι αντίγραφο του πρωτότυπου που είχε χαρίσει ο G. Rampin, από τον οποίο πήρε και το όνομα του, στο Μουσείο του Λούβρου. Στην συνέχεια εικονίζονται το Κυνηγετικό σκυλί, ο Πέρσης ιππέας, ο Ιππέας, ο Ιππολεκτρυών και οι Γραφείς.

Εικόνα 25. Οι Γραφείς²⁵

Εδώ εικονίζονται οι δύο από τους τρεις γραφείς οι οποίοι κάθονται πάνω σε κιβώτια και γράφουν σε δέσμες πινακίδων (πτυχίο). Πιστεύεται ότι παρίσταναν αξιωματούχους, ταμίες των χρημάτων της Αθηνάς ή γραμματείς που κατέγραφαν τις αποφάσεις της εκκλησίας του Δήμου.

3) **Έργα αυστηρού ρυθμού:** Στην ενότητα αυτή παρουσιάζονται έργα που έχουν χρονολογηθεί μεταξύ 480 και 450 π.Χ, δηλαδή στο μεταβατικό στάδιο Αρχαϊκής και Κλασικής εποχής. Η περίοδος αυτή είχε ονομαστεί και ως εποχή του «αυστηρού ρυθμού», διότι τα αγάλματα χάνουν την εκφραστικότητα που είχαν, δηλαδή το περίφημο αρχαϊκό μειδίαμα.

Μεταξύ των πιο φημισμένων αγαλμάτων που συναντούμε σε αυτήν την κατηγορία είναι ο Παις του Κριτίου.

Η τεχνοτροπία του συγκεκριμένου αγάλματος είναι αντιπροσωπευτική της εποχής που έπεται των Περσικών Πολέμων. Το άγαλμα αυτό συνδυάζει πλαστικότητα, κίνηση και σοβαρότητα στην έκφραση του προσώπου. Δημιουργός του ήταν πιθανότατα ο γλύπτης Κρίτιος ή Κριτίας.

²⁵ Πηγή Φωτογραφίας; Παντερμαλής, Ελευθεράτου, Βλασσοπούλου όπ., σελ 156

Εικόνα 26. Ο Παις του Κριτία²⁶

Στην ίδια κατηγορία έργων συμπεριλαμβάνονται επίσης ο ξανθός έφηβος, η Αθηνά του Αγγέλιτου, το ανάγλυφο της σκεπτόμενης Αθηνάς και το κεφάλι χάλκινου αγάλματος γενειοφόρου οπλίτη. Η σημασία των γλυπτών αυτών είναι διττή. Κατ' αρχάς η ιστορική τους σημασία έγκειται στο ότι βάσει αυτών μας επιτρέπεται να συμπεράνουμε ότι μετά από τις καταστροφές που είχαν προκαλέσει στον αθηναϊκό χώρο οι Πέρσες, οι Αθηναίοι δεν σταμάτησαν να αφιερώνουν αναθήματα στον ιερό βράχο. Επιπλέον, η αξία των συγκεκριμένων έργων είναι και καλλιτεχνική καθ' ότι στην τέχνη την εποχή αυτή πραγματοποιούνται σημαντικότερα βήματα. Πιο συγκεκριμένα, τα αρχαϊκά σχήματα άλλαξαν και αντικαταστάθηκαν με νέα, που απέδιδαν πιο φυσικά τις μορφές των έργων. Η καλλιτεχνική αυτή τάση θα έχει ως αποκορύφωμα την τεχνοτροπία της Κλασικής Περιόδου (Βαλαβάνης, 2013).

Στην ενότητα των εκθεμάτων αυτών υπάρχει επίσης κουμπί επιστροφής πίσω στις Κόρες, στα αγάλματα ανδρών και Ιππέων και στα έργα του αυστηρού ρυθμού.

4.7 Η Αίθουσα του Παρθενώνα

Στην ενότητα αυτή βρισκόμαστε στον τέταρτο εκθεσιακό χώρο, ο οποίος είναι αποκλειστικά αφιερωμένος στην παρουσίαση του γλυπτού διάκοσμου του Παρθενώνα. Η αίθουσα αυτή είναι κατασκευασμένη εξ ολοκλήρου από γυαλί. Ο άξονας είναι περιστραμμένος σε σχέση με τον άξονα του υπολοίπου κτηρίου, προκειμένου η αίθουσα να είναι στην ίδια ευθεία με τον ναό. Έτσι, δίνεται στον επισκέπτη η δυνατότητα να αντικρίζει ταυτόχρονα τα αρχιτεκτονικά γλυπτά του Παρθενώνα καθώς και τον ίδιο τον Παρθενώνα πάνω στον βράχο. Τα γλυπτά έχουν τοποθετηθεί στο χώρο με τρόπο τέτοιο ώστε να έχουν τον ίδιο προσανατολισμό και την ίδια διάταξη που είχαν στον ναό. Επιπλέον, δέχονται το φυσικό φως από την ίδια γωνιά που τον δέχονταν στον Παρθενώνα (Σέρβη, 2011).

²⁶ Πηγή Φωτογραφίας; Παντερμαλής, Ελευθεράτου, Βλασσοπούλου όπ., σελ 179

Εικόνα 27. Η αίθουσα του Παρθενώνα²⁷

Στην ενότητα αυτήν περιλαμβάνονται κουμπιά με τα οποία ο χρήστης μπορεί να πλοηγηθεί στην προηγούμενη ενότητα των Αρχαϊκών Έργων και στην επόμενη της ιστορίας των Προπυλαίων. Επιπλέον, ο χρήστης σε αυτήν την ενότητα μπορεί να δει εικόνα της αίθουσας και να λάβει πληροφορίες για αυτή. Οι επιμέρους υποενότητες αφορούν στο μνημείο, τις μετόπες, τα αετώματα και τη ζωοφόρο.

Στην υποενότητα του μνημείου ο χρήστης πληροφορείται για την ιστορία του και τις περιπέτειες που αυτό πέρασε κατά τους αιώνες. Σε ό,τι αφορά στην ιστορία οικοδόμησης του ναού, αυτό που αξίζει να σημειωθεί εδώ είναι ότι αυτή ξεκίνησε το 447 π.Χ, με το κόψιμο των μαρμάρων στο λατομείο της Πεντέλης. Οι εργασίες ανέγερσης ολοκληρώθηκαν εννέα χρόνια αργότερα, το 438 π.Χ. Τα αετωματικά γλυπτά τοποθετήθηκαν στο ναό το 438/7 π.Χ., οι μετόπες το 442 π.Χ και η ζωοφόρος τοποθετήθηκε παράλληλα με τις τελευταίες μετόπες, δηλαδή στα χρόνια 442-438 π.Χ. Αρχιτέκτονες του Παρθενώνα ήταν ο Ικτίνος κι ο Καλλικράτης, ενώ την εποπτεία του γλυπτού διακόσμου είχε ο Φειδίας. Επίσης, ο χρήστης έχει την δυνατότητα να δει σχετικό βίντεο για το μνημείο και να πληροφορηθεί ειδικά για το χαμένο άγαλμα της Αθηνάς Παρθένου. Το χρυσελεφάντινο άγαλμα της Αθηνάς αποτελεί έργο κομβικής σημασίας, καθ' ότι ο Παρθενώνας κτίστηκε μεταξύ άλλων με σκοπό να στεγάσει αυτό το τεραστίων διαστάσεων έργο του κορυφαίου γλυπτή Φειδία.

²⁷ Πηγή Φωτογραφίας: <http://www.theacropolismuseum.gr/el/content/i-aithoysa-toy-parthenona> (τελευταία επίσκεψη 10/04/2016)

Εικόνα 28. Το χρυσελεφάντινο άγαλμα της Αθηνάς Παρθένου²⁸

Ως τότε δεν είχε τοποθετηθεί στην Ακρόπολη κάτι ανάλογο. Παρ' ότι το συγκεκριμένο έργο δεν διασώζεται, γνωρίζουμε γι' αυτό μέσω της περιγραφής του περιηγητή της εποχής Πausανία και αρχαίων αντιγράφων του. Το άγαλμα αυτό πιστεύεται ότι καταστράφηκε από πυρκαγιά που ξέσπασε στο ναό τον 4^ο αιώνα μ.Χ. Το μόνο που έχει μείνει είναι το σημάδι στο δάπεδο του ναού, που είχε στηθεί το άγαλμα (Παντερμαλής κ.α, 2013).

Στην συνέχεια της ενότητας αυτής ο χρήστης μπορεί να πληροφορηθεί για την αρχιτεκτονική του Παρθενώνα και να δει σχετικά βίντεο. Πιο συγκεκριμένα, στις πληροφορίες για τον αρχιτεκτονικό ρυθμό του ναού αναφέρεται ότι ο Παρθενώνας αποτελεί συνδυασμό των δύο κύριων ρυθμών που υπήρχαν στην αρχαιότητα, του ιωνικού και του δωρικού. Στην εξωτερική του όψη ο ναός είναι δωρικού ρυθμού ενώ στην εσωτερική, στο σηκό του, υπάρχει η χαρακτηριστική ιωνική ζωφόρος (Κοκκορού – Αλευρά, 2011). Επιπλέον, όπως αναφέρεται και στις σχετικές πληροφορίες της ενότητας, ο Παρθενώνας ήταν μοναδικός ναός για την εποχή του σε ό,τι αφορά στο μέγεθος και την έκταση του γλυπτού του διάκοσμου. Οι κύριες ενότητες του διάκοσμου αυτού είναι οι εξής: α) οι μετόπες, β) τα αετώματα και γ) η ζωφόρος (Παντερμαλής κ.α, 2013). Στην υποενότητα αυτή υπάρχει κουμπί με το οποίο ο χρήστης μπορεί να επιστρέψει πίσω στο Μνημείο.

Βάσει των γλυπτικών ενότητων του Παρθενώνα, έχουν οργανωθεί κι οι υποενότητες της συγκεκριμένης ενότητας. Στην υποενότητα για τις μετόπες ο χρήστης λαμβάνει σχετικές πληροφορίες. Όπως αναφέρεται, οι μετόπες ήταν ορθογώνιες πλάκες που εναλλάσσονταν με τρίγλυφα. Ο συνολικός τους αριθμός ανερχόταν στις 92, ενώ το ύψος τους ήταν 1,2 μ. Ο Παρθενώνας ήταν ο μοναδικός ναός που είχε ανάγλυφες παραστάσεις σε όλες τις μετόπες του (Παντερμαλής κ.α, 2013). Οι μετόπες χωρίζονταν σε τέσσερις πλευρές, στην καθεμιά εκ των οποίων αποτυπωνόταν ένα διαφορετικό θέμα. Στην ανατολική πλευρά εικονιζόταν η Γιγαντομαχία, η οποία αναλυόταν σε 14 πλάκες. Στην δυτική παρουσιαζόταν η

²⁸ Πηγή Φωτογραφίας; Παντερμαλής, Ελευθεράτου, Βλασσοπούλου όπ., σελ 238

Αμαζονομαχία που επίσης αναλύεται επίσης σε 14 πλάκες, στην βόρεια εικονιζόταν η Ιλίου Πέρσις δηλαδή η άλωση της Τροίας η οποία αναλύεται σε 32 πλάκες. Μέρος των πλακών αυτών όμως δεν μας είναι γνωστό διότι κατεστράφησαν με το πέρασμα του χρόνου. Τέλος, στην νότια πλευρά παρουσιάζονται η Κενταυρομαχία που αναλύεται κι αυτή σε 32 πλάκες. Μέρος των πλακών αυτών έχουν χαθεί, μας είναι όμως γνωστές από το σχέδιο του J. Carrey (Παλαγγιά, 1989).

Στην υποενότητα των αετωμάτων ο χρήστης πληροφορείται σχετικά με τα αετώματα τα οποία ήταν τριγωνικές μετωπιαίες απολήξεις στην στέγη των κτηρίων. Στα αετώματα του Παρθενώνα υπήρχαν συνολικά 50 αγάλματα, τα οποία ήταν πολύ καλά δουλεμένα ακόμα και στις αθέατες όψεις τους. Σε αυτά αναπαριστούνταν σκηνές από μύθους της θεάς Αθηνάς. Τοποθετήθηκαν στο Παρθενώνα το 437 – 432 π.Χ. Πολλά από αυτά κατεστράφησαν λόγω των αλλεπάλληλων περιπετειών που υπέστη το μνημείο ανά τους αιώνες. Μεγάλος αριθμός των αυθεντικών γλυπτών βρίσκονται στο Βρετανικό Μουσείο, ενώ το πιο καλοδιατηρημένο στο σύνολο του, που βρίσκεται στο Νέο Μουσείο Ακρόπολης, είναι το σύμπλεγμα του Κέκροπα και της Πανδρόσου στο δυτικό αέτωμα (Παντερμαλής κ.α, 2013).

Εικόνα 29. Το ανατολικό αέτωμα²⁹

Τα αετώματα χωρίζονται σε ανατολικό και δυτικό. Θέμα της παράστασης του ανατολικού αετώματος είναι η γέννηση της Αθηνάς από το κεφάλι του πατέρα της Δία, ενώπιον των θεών. Σε αυτό εικονίζονται το άρμα του ήλιου, ο Διόνυσος, η Περσεφόνη, η Δήμητρα, η Άρτεμις, η Ήρα, ο Ήφαιστος, η Εστία, η Διώνη, η Αφροδίτη και το άρμα της Σελήνης.

²⁹ Πηγή Φωτογραφίας: <http://www.theacropolismuseum.gr/el/content/ta-aetomata-2/1> (τελευταία επίσκεψη 16/04/2016)

Εικόνα 30. Το δυτικό αέτωμα³⁰

Στο δυτικό αέτωμα εικονίζεται η αναμέτρηση για την κυριαρχία της πόλης των Αθηνών, κατά την οποία η θεά Αθηνά επικράτησε του Ποσειδώνα. Στην παράσταση παρουσιάζονται ο Κηφισός, το σύμπλεγμα του Κέκροπα και της Πανδρόσου, ο Ερμής, η Αθηνά κι ο Ποσειδώνας, η Ίρις, η Αμφιτρίτη, η Ωρείθυια, δύο γυναικείες μορφές και ο Ιλισσός με την Καλλιρρόη. Η περιγραφή του Πausανία για τα αετώματα του Παρθενώνα ήταν: «Ἐς δέ τον ναόν ὄν Παρθενῶνα ονομάζουσιν, ἔς τοῦτον ἔσιοῦσιν ὅποσα ἐν τοῖς καλουμένοις ἀετοῖς κεῖται, πάντα ἐς τήν Ἀθηνᾶς εχει γένεσιν, τά δέ ὀπισθεν ἡ Ποσειδῶνος πρὸς Ἀθηνᾶν ἔστιν ερις υπέρ τῆς γῆς.» (Παλαγγιά, 1989).

Στην επόμενη υποενότητα παρουσιάζεται η ζωοφόρος του ναού. Η ζωοφόρος ως ὅρος συντίθεται από τις λέξεις «ζῶα» και «φέρω». Η ζωοφόρος του Παρθενώνα πλαισιωνόταν από ανάγλυφες παραστάσεις και αντικαθιστούσε τις μετόπες της εξωτερικής κιονοστοιχίας πάνω από τα επιστύλια. Δημιουργήθηκε το 442 – 438 π.Χ και είχε ως θέμα της την πομπή των Μεγάλων Παναθηναίων.

Εικόνα 31. Η Ζωοφόρος του Παρθενώνα³¹

³⁰ Πηγή Φωτογραφίας: <http://www.theacropolismuseum.gr/el/content/ta-aetomata-2/0> (τελευταία επίσκεψη 16/04/2016)

³¹ Πηγή Φωτογραφίας: <http://www.theacropolismuseum.gr/el/content/i-zoforos-0> (τελευταία επίσκεψη 16/04/2016)

Η συγκεκριμένη ζωφόρος είναι ένα από τα σπουδαιότερα έργα της αρχαίας ελληνικής τέχνης. Αποτελείται από 115 λίθους. Το συνολικό μήκος είναι 160 μ. Στις παραστάσεις της παρουσιάζονται συνολικά 378 θεϊκές και ανθρωπινές μορφές και περίπου 220 ζώα κυρίως άλογα (Παντερμαλής κ.α, 2013). Η πομπή αρχίζει από την νοτιοδυτική πλευρά του ναού στην οποία σχηματίζονται δυο ομάδες. Στην δυτική και βόρεια προχώρα η πρώτη ενώ στη νότια προχώρα η δεύτερη. Οι δυο μαζί καταλήγουν στο κέντρο της ανατολικής ζωφόρου (Παλαγγιά, 1989).

Η ζωφόρος χωρίζεται σε τέσσερις πλευρές. Στη δυτική, η οποία αποτελείται από 16 λίθους, παρουσιάζεται η προετοιμασία για το ξεκίνημα της πομπής. Στην βόρεια πλευρά εικονίζονται ζώα που προοριζόταν για θυσία καθώς ακολουθούν την πομπή υδριαφόροι, σκαφηφόροι, μουσικοί, αποβάτες με τα άρματα τους και ιππείς. Η πλευρά αυτή περιλαμβάνει 47 λίθους, εκ των οποίων κάποιοι μας είναι γνωστοί από τα σχέδια του Carrey, ενώ κάποιοι μας είναι εντελώς άγνωστοι. Στην νότια πλευρά της ζωφόρου παρουσιάζεται η εποπτεία της ροής της πομπής από έναν τελάρχη. Επίσης, συμμετέχουν ιππείς που ήταν χωρισμένοι σε ομάδες σύμφωνα με τις 10 φυλές των Αθηναίων. Οι φυλές ξεχώριζαν η καθεμία από την διαφορετική τους ενδυμασία. Η πλευρά αυτή περιλαμβάνει 47 λίθους. Τέλος, στην ανατολική πλευρά στην οποία καταλήγουν όλες οι προηγούμενες εικονίζεται η κορύφωση της πομπής και η παράδοση του πέπλου. Η πλευρά αυτή περιλαμβάνει 8 ή 9 λίθους.

4.8 Τα Προπύλαια – Ο Ναός της Αθηνάς Νίκης – Το Ερέχθειο

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζεται η δυτική πλευρά του πρώτου ορόφου. Ο χρήστης μπορεί να πλοηγηθεί στην προηγούμενη ενότητα της αίθουσας του Παρθενώνα και στην επόμενη ενότητα του 5^{ου} αι. π.Χ - 5^{ου} αι. μ.Χ. Στην συγκεκριμένη αίθουσα φιλοξενούνται ευρήματα από αλλά μνημειακά συγκροτήματα του οικοδομικού προγράμματος του Περικλή, κάποια από τα οποία ολοκληρώθηκαν έπειτα από το θάνατο του. Στην ενότητα αυτή ο χρήστης έχει την δυνατότητα να πληροφορηθεί για τα γλυπτά και αρχιτεκτονικά ευρήματα από τα Προπύλαια, από τον μικρό ναό της Αθηνάς Νίκης και από το Ερέχθειο (Παντερμαλής κ.α, 2013).

Στην υποενότητα των Προπυλαίων ο χρήστης μπορεί να δει εικόνα καθώς και σχετικό βίντεο με πληροφορίες. Τα Προπύλαια ήταν η μνημειακή είσοδος στον ιερό βράχο της Ακρόπολης, κατασκευασμένη εξ ολοκλήρου από λευκό μάρμαρο Πεντέλης. Η οικοδόμησή τους ξεκίνησε το 437 π.Χ και διακόπηκε το 432 π.Χ από την έκρηξη του Πελοποννησιακού πολέμου. Παρά το γεγονός ότι το αρχικό τους σχέδιο δεν ολοκληρώθηκε, τα Προπύλαια του Περικλή ήταν αντάξια του ιερού χώρου καθώς και του ναού Παρθενώνα,

Εικόνα 32. Τα Προπύλαια³²

διότι την ίδια χρονιά ο Φειδίας ολοκλήρωσε την διακόσμηση του ναού και ο αρχιτέκτονας Μνησικλής τέλειωσε την κατασκευή τους. Κατά την διάρκεια της κατασκευής αυτής δημιουργήθηκαν διάφορα προβλήματα λόγω του περιορισμένου χώρου και της ανωμαλίας του εδάφους. Ο αρχιτέκτονας Μνησικλής αντιμετώπισε τα προβλήματα αυτά με τρόπο μεγαλοφυή. Η μνημειακή σύνθεση των Προπυλαίων είναι ιδιαίτερα μεγαλόπρεπης και αρμονική.

Η επόμενη υποενότητα αφορά στο ναό της Αθηνάς Νίκης. Εδώ ο χρήστης βλέπει την εικόνα του ναού και τις σχετικές πληροφορίες. Ο ναός της Αθηνάς Νίκης αναδιαμορφώθηκε κατά την κλασική εποχή. Πρόκειται για ένα μικρό και κομψό οικοδόμημα, που οι Αθηναίοι κατασκεύασαν για να λατρέψουν την θεά Αθηνά, την οποία θεωρούσαν συμπαραστάστρια στις νικηφόρες μάχες τους. Την ανέγερση του νέου ναού ανέλαβε το 449/8 π.Χ ο αρχιτέκτονας Καλλικράτης. Η κατασκευή όμως πραγματοποιήθηκε εν τέλει πολύ αργότερα, περίπου το 425 π.Χ. Στην ίδια υποενότητα, ο χρήστης έχει την δυνατότητα να δει την ζωοφόρο του ναού, η οποία ήταν κομψά διακοσμημένη με ανάγλυφες παραστάσεις. Ένα μεγάλο μέρος της ζωοφόρου αυτής εκτίθεται στο νέο Μουσείο της Ακρόπολης εκτός από ένα μέρος το οποίο κλάπηκε από τον Elgin και σήμερα φυλάσσεται στο Βρετανικό Μουσείο (Σέρβη, 2011).

Η ζωοφόρος του ναού της Αθηνάς Νίκης είχε τις εξής ανάγλυφες παραστάσεις:

- 1) στη ανατολική πλευρά εικονίζονται οι θεοί του Όλυμπου γύρω από τον Δία
- 2) στη νότια πλευρά παρουσιάζονται οι μάχες των Ελλήνων με τους Πέρσες ιππείς
- 3) στη δυτική και η βόρεια πλευρά εικονίζονται οι μάχες των Ελλήνων οπλιτών με άλλους οπλίτες.

³² Πηγή Φωτογραφίας: Παντερμαλής, Ελευθεράτου, Βλασσοπούλου όπ., σελ 245

Εικόνα 33. Η Ζωφόρος του Ναού της Αθηνάς Νίκης³³

Τέλος στην ενότητα αυτή ο χρήστης μπορεί να δει και γλυπτά από το προστατευτικό στηθαίο, το οποίο αποτελούσε την πιο επικίνδυνη άκρη του κτηρίου.

Στα εκθέματα της ενότητας αυτής περιλαμβάνονται μια στήλη με ψηφίσματα διαφορετικών ετών στις δυο όψεις, μια ανάγλυφη πλάκα που πιθανώς εικονίζει το λατρευτικό άγαλμα της Αθηνάς Νίκης μέσα σε ναΐσκο, μια πλάκα θωρακίου με δύο Νίκες να οδηγούν τάυρο σε θυσία και πλάκα θωρακίου στην οποία απεικονίζεται μία παράσταση της «Σανδαυλιζόμενης Νίκης». Το έργο της Σανδαυλιζόμενης απεικονίζει μία Νίκη, η οποία σκύβει με φιλαρέσκεια και με χαρακτηριστική κίνηση του δεξιού χεριού της, για να τακτοποιήσει το σανδάλι του ανασηκωμένου δεξιού της ποδιού.

Εικόνα 34. Σανδαυλιζόμενη³⁴

³³ Πηγή Φωτογραφίας: <http://www.theacropolismuseum.gr/el/content/o-naos-tis-athinas-nikis/3> (τελευταία επίσκεψη 20/04/2016)

³⁴ Πηγή Φωτογραφίας: Παντερμαλής, Ελευθεράτου, Βλασσοπούλου όπ., σελ 256

Πρόκειται για ένα αριστούργημα του αποκαλούμενου πλούσιου ρυθμού, ο οποίος άνθισε στα τέλη του 5ου αιώνα π.Χ. (Παντερμαλής κ.α, 2013).

Στην συνέχεια, στην υποενοότητα του Ερεχθείου ο χρήστης έχει την δυνατότητα να δει εικόνα καθώς και βίντεο. Το Ερέχθειο κτίστηκε εκεί όπου παλιότερα είχε κατασκευασθεί ο αρχαίος ναός της Αθηνάς Πολιάδος. Ο ναός εκείνος είχε υποστεί διάφορες καταστροφές από την Περσική εισβολή. Ήταν ο κυριότερος ιερός χώρος για την λατρεία της θεάς, ο οποίος αποτελούσε το σημείο όπου γινόταν η συγκέντρωση του πληθυσμού ολόκληρης της Αθήνας. Σε αυτόν τον χώρο κατέληγε κι η μεγάλη πομπή της πανάρχαιας γιορτής των Παναθηναίων, καθώς και η μεγάλη θυσία. Σε μεταγενέστερα χρόνια δόθηκε η ονομασία «Ερέχθειο» στο κτήριο, καθώς πιστευόταν ότι αυτό είχε άμεση σχέση με μυθικό βασιλιά Ερεχθέα. Η μορφή αυτή είχε ταυτιστεί με τον Ποσειδώνα, γι' αυτό κι η λατρεία των δύο γίνονταν στον ίδιο χώρο. Η κατασκευή του Ερεχθείου ξεκίνησε κατά τον Πελοποννησιακό Πόλεμο, υπό τον αρχιτέκτονα Μνησικλή και με την δημιουργία αυτή ολοκληρώθηκε το οικοδομικό πρόγραμμα, το οποίο είχε οραματιστεί ο Περικλής.

Στην συνέχεια παρουσιάζεται ο γλυπτός διάκοσμος της ζωοφόρου του Ερεχθείου, η οποία ήταν διακοσμημένη με ζεύγη ή με μεμονωμένες μορφές ηρώων, θεών και θνητών. Η κατασκευή της συγκεκριμένης ζωοφόρου αποτέλεσε ένα ιδιαίτερο καλλιτεχνικό πείραμα διότι οι μορφές είχαν λαξευτεί από λευκό μάρμαρο Πάρου και είχαν δουλευτεί σε όλες τις πλευρές, δηλαδή ήταν σχεδόν ολόγλυφες. Η τοποθέτησή τους έγινε σε μεταλλικούς συνδέσμους, πάνω σε πλάκες από γκρίζο λίθο Ελευσίνας. Μερικές από αυτές τις μορφές διασώθηκαν αλλά πολύ περισσότερες είναι αυτές που χάθηκαν. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να μην μπορεί να γίνει πλήρως κατανοητό το θέμα της ζωοφόρου. Οι μορφές οι οποίες κυριαρχούν είναι συνήθως γυναίκες με τα παιδιά τους και με άλλες μαζί συνθέτουν κατά πάσα πιθανότητα σκηνές οι οποίες είχαν σχέση με την λατρεία και με τους μύθους του Ερεχθείου, αλλά και με τον ήρωα Εριχθόνιο – Ερεχθέα. Τέλος παρουσιάζονται τα αγάλματα των Καρυάτιδων,

Εικόνα 35. Οι Καρυάτιδες³⁵

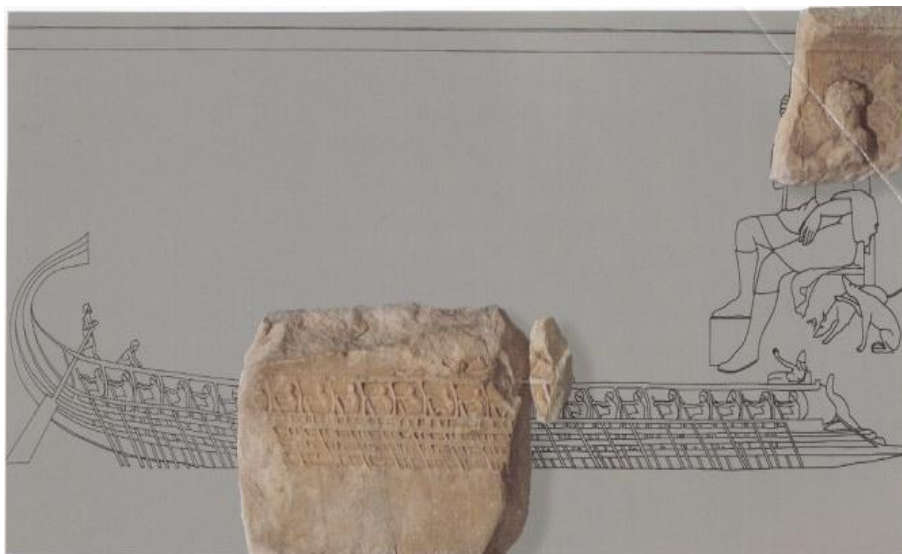
³⁵ Πηγή Φωτογραφίας: <http://www.theacropolismuseum.gr/el/content/erehtheio/1> (τελευταία επίσκεψη 20/04/2016)

τα οποία έχουν τοποθετηθεί σε έναν κατάλληλα διαμορφωμένο χώρο, ξεχωριστά σε ειδικό εξώστη, ο οποίος είναι ορατός σχεδόν από παντού. Τα αγάλματα αυτά κοσμούσαν την νότια πλευρά του Ερεχθείου (Παντερμαλής κ.α, 2013).

4.9 5^{ος} αι. π.Χ – 5^{ος} αι. μ.Χ

Στην ενότητα αυτή βρισκόμαστε στο πέμπτο εκθεσιακό χώρο, με τον οποίο ολοκληρώνεται η έκθεση του Μουσείου στην βόρεια πλευρά του πρώτου ορόφου. Στην ενότητα αυτή παρουσιάζονται εκθέματα που αφορούσαν κυρίως το κοινωνικό, το θρησκευτικό και το πολιτικό χαρακτήρα του ιερού βράχου από τον 5^ο αιώνα π.Χ έως και το τέλος της αρχαιότητας. Ο χρήστης μπορεί να πλοηγηθεί στην προηγούμενη ενότητα της ιστορίας των Προπυλαίων, καθώς και να επιστρέψει πάλι πίσω στην αρχική σκηνή. Στην ενότητα του 5^{ου} αιώνα π.Χ. – 5^{ου} αιώνα μ.Χ. ο χρήστης έχει την δυνατότητα να δει εικόνα της αίθουσας καθώς και πληροφορίες σχετικά με το τι θα συναντήσει σε αυτή. Η ενότητα χωρίζεται στις εξής υποενότητες: στα αναθήματα των Κλασικών – Ελληνιστικών χρόνων, στα αναθήματα των Ρωμαϊκών χρόνων και στο ιερό της Αρτέμιδος Βραυρωνίας.

Στην υποενότητα των αναθημάτων των Κλασικών – Ελληνιστικών χρόνων, παρουσιάζονται λίγα πρωτότυπα έργα που διασώθηκαν τον 5^ο αιώνα π.Χ. Σε αυτά συμπεριλαμβάνεται ένα άγαλμα καθιστής θεάς, η οποία πιθανόν να είναι η Αφροδίτη της Πανδήμου, που λατρευόταν στα δυτικά του ιερού βράχου. Ακόμη παρουσιάζεται ένα τμήμα γυναικείου προσώπου της ονομαζόμενης «Κέτιδας Barberini». Η μορφή αυτή αποδίδεται σε μια από τις δύο ερωμένες του Δία, την Ιώ ή την Καλλιστώ.

Εικόνα 46. Το «ανάγλυφο Lenormant»³⁶

Στην συνέχεια παρουσιάζεται το ανάγλυφο το οποίο είναι γνωστό ως «ανάγλυφο Lenormant». Σε αυτό απεικονίζεται η κρατική τριήρης Πάραλος που έπαιρνε μέρος σε

³⁶ Πηγή Φωτογραφίας: Παντερμαλής, Ελευθεράτου, Βλασσοπούλου όπ., σελ 275

δημόσιες και ιερές αποστολές, με τον κυβερνήτη της και τους κωπηλάτες της. Το πλοίο ονομάστηκε έτσι από τον ήρωα Πάραλο, ο οποίος πιστεύεται ότι ήταν ο εφευρέτης της ναυσιπλοΐας. Ο ίδιος εικονίζεται στην δεξιά γωνιά του ανάγλυφου. Στην συνέχεια παρουσιάζεται ένα θαυμάσιο έργο το οποίο κατασκευάστηκε από τον Αλκαμένη, ο οποίος ήταν μαθητής και συνεργάτης του Φειδία. Το έργο αυτό αφορά στα αγάλματα της Πρόκνης και του Ίτη.

Τα αφιερώματα της Ελληνιστικής εποχής είναι πάρα πολύ λίγα. Ένα εξαιρετικό έργο είναι το νεανικό πορτρέτο του Μεγάλου Αλεξάνδρου το οποίο πιθανόν δημιούργησε ο γλύπτης Λεωχάρης το 340 – 330 π.Χ.

Εικόνα 37. Το πορτρέτο του Μεγάλου Αλεξάνδρου ³⁷

Επίσης, στην ίδια κατηγορία περιλαμβάνονται κι ελάχιστες βάσεις αγαλμάτων που έφεραν ανάγλυφες παραστάσεις και επιγραφές.

Στην υποενοότητα των αναθημάτων των Ρωμαϊκών χρόνων παρουσιάζονται αφιερώματα που διασώθηκαν, όπως αγάλματα θεών, κατά κύριο λόγο της θεάς Αθηνάς. Το άγαλμα της θεάς Αθηνάς απεικονίζει μία παραλλαγή σε μάρμαρο του γνωστού χρυσελεφάντινου αγάλματος Αθηνάς Παρθένου, που φιλοτέχνησε ο γλύπτης Φειδίας για να διακοσμήσει το εσωτερικό του Παρθενώνα.

³⁷ Πηγή Φωτογραφίας: Παντερμαλής, Ελευθεράτου, Βλασσοπούλου όπ., σελ 287

Εικόνα 38. Το χρυσελεφάντινο άγαλμα της θεάς Αθηνάς, παραλλαγή σε μάρμαρο ³⁸

Στην συνέχεια, παρουσιάζονται προτομές ξένων ηγεμόνων, αυτοκρατόρων και μελών της οικογενείας τους, καθώς και προτομές φιλόσοφων, ρητόρων και ιερέων.

Στην υποενοότητα του ιερού της Αρτέμιδος Βραυρωνίας παρουσιάζονται ευρήματα που ήταν αφιερωμένα στην θεά Άρτεμι Βραυρωνία. Η θεά αυτή θεωρείτο προστάτιδα των επίτοκων, των λεχώνων και των παιδιών. Μεταξύ των εκθεμάτων που έχουν διασωθεί είναι το άγαλμα του καθιστού Ερμή, που εμφανίζεται να ακουμπά το χέρι του σε χελώνα. Σύμφωνα με την παράδοση, το όστρακο της χελώνας χρησιμοποιείτο για την κατασκευή της λύρας, του μουσικού οργάνου που εφηύρε ο ίδιος ο θεός Απόλλων. Στην ίδια κατηγορία έργων περιλαμβάνεται το κεφάλι υπερφυσικού μεγέθους που ανήκε στο άγαλμα της θεάς Αρτέμιδος, το οποίο ήταν έργο του Πραξιτέλη. Στον εσωτερικό χώρο του ιερού βρίσκονταν και άλλα αγάλματα της ίδιας θεάς καθώς και αναθήματα που αφιερώνονταν στο ιερό από γυναίκες. Αξίζει εδώ να σημειωθεί ότι η λατρεία της Αρτέμιδος Βραυρωνίας ασκείτο σχεδόν αποκλειστικά από γυναίκες. Στο χώρο υπήρχαν επίσης αντίγραφα από πρωτότυπες στήλες που είχαν τοποθετηθεί στην Βραυρώνα και περιείχαν καταλόγους με αναθήματα που είχαν αφιερωθεί στο ιερό.

³⁸ Πηγή Φωτογραφίας: Παντερμαλής, Ελευθεράτου, Βλασσοπούλου όπ., σελ 295

Εικόνα 39. Αρχαίο αντίγραφο στήλης με καταλόγους θησαυρών³⁹

Σε μια τέτοια στήλη που περιλαμβάνεται μεταξύ των σχετικών εκθεμάτων, αναγράφονται στη μία όψη χρυσά αντικείμενα, ενώ στην άλλη όψη της τα χάλκινα καθώς και ο ρουχισμός των γυναικών που είχαν κάνει αφιερώματα στο ιερό της Βραυρώνας. Το έργο αυτό πιθανόν σχετίζεται με την «αρκτηία», μια ιδιαίτερη διαδικασία για την λατρεία της Άρτεμης Βραυρωνίας, το όνομα της οποίας προέρχεται από την λέξη «άρκτος» δηλαδή αρκούδα, διότι το ζώο αυτό ήταν το αγαπημένο της θεάς (Παντερμαλής κ.α., 2013).

---

³⁹ Πηγή Φωτογραφίας: Παντερμαλής, Ελευθεράτου, Βλασσοπούλου όπ., σελ 270

Κεφάλαιο 5. Επίλογος

Στόχος της παρούσας εργασίας υπήρξε η παρουσίαση της εφαρμογής που κατασκευάστηκε ως ένας πολυμεσικός οδηγός ξενάγησης στο νέο Μουσείο της Ακρόπολης. Παράλληλα, η εργασία είχε ως σκοπό της την ανάδειξη του καίριου ρόλου που μπορούν να διαδραματίσουν οι πολυμεσικές εφαρμογές. Όπως επιχειρήθηκε να καταδειχθεί, οι εφαρμογές αυτές αποτελούν υβριδικά πεδία τα οποία κατασκευάζονται με τη χρήση διεπιστημονικών εργαλείων. Στην περίπτωση τουλάχιστον της συγκεκριμένης εφαρμογής, για την κατασκευή της απαιτήθηκε η συνδρομή γνωστικών εργαλείων από το χώρο της Ιστορίας, της Αρχαιολογίας και της Πληροφορικής.

Από τα παραπάνω μπορεί να εξαχθεί το συμπέρασμα ότι μέσω των πολυμεσικών εφαρμογών η Μουσειολογία δύναται να αποκτήσει σημαντική δυναμική, καθιστώντας τα μουσεία χώρους που αν και αφορούν στο παρελθόν, ενσωματώνουν τις τεχνολογίες του μέλλοντος. Ειδικότερα, η χρήση του προγράμματος Director είναι εξαιρετικά πρόσφορη για πολυμεσικές εφαρμογές τόσο από πλευράς κατασκευής όσο και από πλευράς χρήσης. Τα εργαλεία που επιτρέπουν τη δημιουργία λογισμικού διαλογικών πολυμέσων με βίντεο και ήχο, τη δομή της παρουσίασης η οποία προσομοιώνει μία θεατρική παράσταση, και τη χρήση εικόνων με εντυπωσιακά εφέ που προσθέτουν κίνηση στα αντικείμενα, προσφέρουν στο σχεδιαστή της εφαρμογής ένα μεγάλο εύρος δυνατοτήτων για τη δημιουργία ενός πολυμεσικού περιβάλλοντος που δυνητικά περιλαμβάνει ένα πλήθος θεματικών. Από την άλλη πλευρά, το πρόγραμμα αυτό είναι ιδιαίτερα εύχρηστο και για τους χρήστες καθ' ότι είναι εύκολο στην εφαρμογή του, κάνοντας προσιτούς σε ένα ευρύ κοινό τους θησαυρούς των μουσείων.

Σε ό,τι αφορά στις δυνατότητες για μελλοντική επέκταση της έρευνας, οι πολυμεσικές εφαρμογές με την χρήση του προγράμματος Director μπορούν να αναπτυχθούν περαιτέρω ως συστηματικό διδακτικό εργαλείο στη μέση εκπαίδευση, έτσι ώστε οι σύγχρονοι μαθητές να εξοικειώνονται με τα μουσειακά εκθέματα με ευχάριστο τρόπο. Λαμβάνοντας υπ' όψη ότι οι μαθητές της σύγχρονης εποχής είναι εξοικειωμένοι περισσότερο με την λήψη πληροφοριών από τεχνολογικά μέσα, όπως τηλεόραση και υπολογιστές παρά από παραδοσιακά εκπαιδευτικά μέσα, όπως τα βιβλία, η χρήση πολυμεσικών εφαρμογών μπορεί να εκσυγχρονίσει σημαντικά το εκπαιδευτικό περιβάλλον σύμφωνα με τις σύγχρονες μαθησιακές ανάγκες και προσλαμβάνουσες των μαθητών. Ταυτόχρονα, οι πολυμεσικές εφαρμογές μπορούν να αποδειχθούν πολύτιμα εκπαιδευτικά εργαλεία καθ' ότι συνδυάζουν την αμεσότητα στην μετάδοση πληροφοριών που έχουν τα τεχνολογικά μέσα, χωρίς όμως να επιφυλάσσουν στους εκπαιδευόμενους έναν παθητικό ρόλο όπως συμβαίνει με την τηλεόραση και τους υπολογιστές. Αντιθέτως, παρουσιάζουν εν μέρει τις αρετές ενός εκπαιδευτικού βιβλίου ως προς τα εναύσματα για δημιουργική σκέψη που προσφέρουν.

Μάλιστα, στις θεματικές των εφαρμογών μπορούν να συμπεριληφθούν εκτός από την παρουσίαση αρχαιολογικών και ιστορικών μουσείων, η παρουσίαση αρχαιολογικών χώρων, μνημειακών κτηρίων, αλλά και σύγχρονων εκθέσεων τέχνης. Έτσι, οι πολυμεσικές

εφαρμογές μπορούν να αποτελέσουν πολύτιμα μέσα για την γνωριμία των μαθητών με αριστουργήματα τόσο αρχαίας όσο και σύγχρονης τέχνης με ευχάριστο τρόπο.

Στην προοπτική μελλοντικής επέκτασης θα μπορούσε ακόμη να συμπεριληφθεί η χρήση διαδραστικών εργαλείων, έτσι ώστε οι μαθητές να εξετάζουν τις γνώσεις που αποκόμισαν από την εφαρμογή με τη μορφή τεστ. Επιπλέον η χρήση διαδραστικών εργαλείων θα μπορούσε να βρει εφαρμογή στην δημιουργία δραστηριοτήτων με τις οποίες οι μαθητές μέσης εκπαίδευσης μπορούν να εμπνευστούν από τα καλλιτεχνικά εκθέματα έτσι ώστε να πειραματιστούν με τον σχεδιασμό δικών τους δημιουργιών και να εξοικειωθούν δημιουργικά με μορφές τέχνης καλλιεργώντας ταυτόχρονα την φαντασία και την εφευρετικότητά τους.

Τέλος, οι πολυμεσικές εφαρμογές όπως προαναφέρθηκε αποτελούν υβριδικά πεδία που κατασκευάζονται με την συνδρομή εργαλείων από διαφορετικά γνωστικά πεδία. Με αυτό το δεδομένο στις προτάσεις για μελλοντική επέκταση της έρευνας μπορεί να αναφερθεί η κατασκευή εφαρμογών που αξιοποιούν εργαλεία από πεδία όπως οι Παιδαγωγικές Επιστήμες ή η Ψυχολογία. Καθ' αυτόν τον τρόπο οι πολυμεσικές εφαρμογές μπορούν να ενσωματώσουν στο κοινό στο οποίο απευθύνονται ειδικές ομάδες χρηστών, όπως για παράδειγμα παιδιά πρώιμης σχολικής ή προσχολικής ηλικίας ή ακόμη και παιδιά με μαθησιακά προβλήματα. Η προοπτική μιας τέτοιας χρήσης θα μπορούσε να αποδειχθεί εξαιρετικά πολύτιμη καθ' ότι τα τεχνολογικά μέσα μπορούν να προσφέρουν γνώσεις πολύ πιο αποτελεσματικά κι ευχάριστα σε εκπαιδευόμενους με μαθησιακές δυσκολίες απ' ότι οι παραδοσιακές πηγές μάθησης, όπως τα έντυπα βιβλία.

Συμπερασματικά, οι πολυμεσικές εφαρμογές μπορούν να χρησιμεύσουν σε ένα πλήθος εκπαιδευτικών πεδίων αναμορφώνοντας δραστικά την εκπαιδευτική πράξη και μετατρέποντάς την από στείρα παράθεση γνώσεων σε ευχάριστη και δημιουργική διαδικασία. Προς αυτήν την κατεύθυνση λοιπόν μπορούν να υπάρξουν μελλοντικές έρευνες που αξιοποιούν αυτή τη δυνατότητα διευρύνοντας σημαντικά το κοινό των μουσείων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Συγγράμματα

- Forrest, W.G. (1994), *Η Γένεση της Αθηναϊκής Δημοκρατίας. Ο χαρακτήρας της ελληνικής πολιτικής, 800 – 400 π.Χ.*, (μετάφρ. Α. Παναγόπουλος), Αθήνα: Παπαδήμα
- Βαλαβάνης, Π. (2013), *Η Ακρόπολη μέσα από το μουσείο της*, Αθήνα: Κάπον
- Κοκκορού – Αλευρά, Γ. (2011), *Η Τέχνη της Αρχαίας Ελλάδας. Σύντομη Ιστορία (1050 – 50 π.Χ.)*, Αθήνα: Καρδαμίτσα
- Παλαγγιά, Ό. (1989), *Ο γλυπτός διάκοσμος του Παρθενώνα*, Αθήνα: Καρδαμίτσα
- Παντερμαλής, Δ. κ.α. (2013), *Οδηγός Μουσείου Ακρόπολης*, Αθήνα: Εκδόσεις Μουσείου Ακρόπολης
- Ραμού – Χασιάδη, Ά. (1982), *Από τη φυλετική κοινωνία στην πολιτική*, Αθήνα: Καρδαμίτσα
- Σέρβη, Κ. (2011), *Η Ακρόπολη. Το μουσείο της Ακρόπολης*, Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών
- Τριάντη, Ι. (1998), *Το Μουσείο Ακροπόλεως*, Αθήνα: Όμιλος Λάτση

Πηγές από το διαδίκτυο με ημερομηνία

- Βενιέρη, Ι. (2012), «Ακρόπολη Αθηνών – Ιστορικό», Υπουργείο Πολιτισμού – Οδυσσεύς http://odysseus.culture.gr/h/3/gh351.jsp?obj_id=2384 (τελευταία επίσκεψη 19/06/2016)

Πηγές από το διαδίκτυο χωρίς ημερομηνία

- Μοσχονάς, Ν. (Χ.Χ.), «Η τοπογραφία της Αθήνας στη βυζαντινή και μεταβυζαντινή εποχή», Αρχαιολογία της πόλης των Αθηνών, Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, http://www.eie.gr/archaeologia/gr/chapter_more_6.aspx (τελευταία επίσκεψη 19/06/2016)
- Σώκου, Ν. κ.α. (Χ.Χ.), Μουσείο της Ακρόπολης, <http://archive.in.gr/news/events/acropolis> (τελευταία επίσκεψη 19/06/2016)

Συμβουλευτικές πηγές από το διαδίκτυο

- <http://www.parthenonfrieze.gr/#/home> (τελευταία επίσκεψη 19/06/2016)
- https://el.wikipedia.org/wiki/Ακρόπολη_Αθηνών (τελευταία επίσκεψη 21/02/2016)
- https://el.wikipedia.org/wiki/Μουσείο_Ακρόπολης (τελευταία επίσκεψη 20/02/2016)
- <http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/Parthenonas.htm> (τελευταία επίσκεψη 27/2/2016)
- <http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/Texnika.htm> (τελευταία επίσκεψη 29/02/2016)
- <http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/naoi/Athina%20Nike/Athina%20Nike1.htm> (τελευταία επίσκεψη 13/3/2016)

Βίντεο

- <https://www.youtube.com/watch?v=i4k2NUU7hJw> (τελευταία επίσκεψη 13/3/2016)
- <https://www.youtube.com/watch?v=OnKTxneYFmU> (τελευταία επίσκεψη 13/3/2016)
- https://www.youtube.com/watch?v=V15r15_BGmQ (τελευταία επίσκεψη 13/3/2016)

https://www.youtube.com/watch?v=3T7_oi985dg (τελευταία επίσκεψη 13/3/2016)
https://www.youtube.com/watch?v=HU7V_gubLKc (τελευταία επίσκεψη 13/3/2016)
https://www.youtube.com/watch?v=mzYBxex_XNw (τελευταία επίσκεψη 13/3/2016)

Φωτογραφικό άλμπουμ

Συγγράμματα

Βαλαβάνης, Π. (2013), *Η Ακρόπολη μέσα από το μουσείο της*, Αθήνα: Κάπον. σελ 22,24,25,29,31,45,53.

Παντερμαλής, Δ. κα. (2013), *Οδηγός Μουσείου Ακρόπολης*, Αθήνα: Εκδόσεις Μουσείου Ακρόπολης. σελ 19,38,39,40,41,42,44,46,49,52,59,64,66,67,69,72,75,76,77,88,89,100,114,126,129,130,132,133,138,139,140,141,144,147,148,149,151,152,153,154,156,160,161,179,180,181,182,185,238,245,249,250,253,256,257,268,269,270,271,274,275,277,287,289,295,296,297,298,299.

Πηγές από το διαδίκτυο

<http://www.thepaper.gr/wp-content/uploads/2013/03/acropolis-museum-1.jpg> (τελευταία επίσκεψη 21/02/2016)

https://www.google.gr/search?q=acropolis_2862149&rlz=1C1AOHY_elGR709GR709&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ved=0ahUKEwj3jvfDppLPahUJORQKHbu7BTgQ_AUICCGB&biw=1024&bih=647#imgrc=M7zjsR8qOpn0vM%3A (τελευταία επίσκεψη 21/02/2016)

https://www.google.gr/search?q=Mouseio+Akropolis&rlz=1C1AOHY_elGR709GR709&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ved=0ahUKEwjqldjOqJLPahXGvhQKHwA8Q_AUICCGB&biw=1024&bih=647#imgrc=ipU9HQhj-ldEvM%3A (τελευταία επίσκεψη 21/02/2016)

https://www.google.gr/search?q=%CE%BC%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%B5%CE%AF%CE%BF+%CE%B1%CE%BA%CF%81%CF%8C%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%B7%CF%82&espv=2&rlz=1C1AOHY_elGR709GR709&biw=1024&bih=647&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ved=0ahUKEwiFyrPmi8zPAhVCVRQKHQOTAR0Q_AUIBigB#imgrc=V0rUuingj8kk2M%3A (τελευταία επίσκεψη 28/02/2016)

<http://www.theacropolismuseum.gr/el/content/istoria-0> (τελευταία επίσκεψη 28/02/2016).

<http://www.parapolitika.gr/article/172493/ekdiloseis-me-dorean-eisodo-sto-mouseio-akropolis> (τελευταία επίσκεψη 28/02/2016)

<http://www.theacropolismuseum.gr/el/content/hartis-esoterikon-horon> (τελευταία επίσκεψη 28/02/2016)

https://www.google.gr/search?q=Mouseio+Akropolis&rlz=1C1AOHY_elGR709GR709&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ved=0ahUKEwjqldjOqJLPahXGvhQKHwA8Q_AUICCGB&biw=1024&bih=647#imgrc=1IvCeDV9pfGHfM%3A (τελευταία επίσκεψη 01/03/2016)

<http://www.theacropolismuseum.gr/el/content/i-aitoysa-ton-klityon-tis-akropolis> (τελευταία επίσκεψη 11/03/2016)

<http://www.theacropolismuseum.gr/el/content/i-aitoysa-ton-arhaikon-ergon> (τελευταία επίσκεψη 22/03/2016)

<http://www.theacropolismuseum.gr/el/content/o-ekatompedos> (τελευταία επίσκεψη 22/03/2016)

http://www.theacropolismuseum.gr/el/content/o-arhaios-naos	(τελευταία επίσκεψη 22/03/2016)
http://www.theacropolismuseum.gr/el/content/i-aithoysa-toy-parthenona	(τελευταία επίσκεψη 10/04/2016)
http://www.theacropolismuseum.gr/el/content/mnimeio	(τελευταία επίσκεψη 10/04/2016).
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/metopes.htm	(τελευταία επίσκεψη 10/04/2016)
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/An.m/an.m.htm	(τελευταία επίσκεψη 10/04/2016)
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/An.m/an.m1.htm	(τελευταία επίσκεψη 10/04/2016)
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/An.m/an.m2.htm	(τελευταία επίσκεψη 10/04/2016)
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/An.m/an.m3.htm	(τελευταία επίσκεψη 10/04/2016)
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/An.m/an.m4.htm	(τελευταία επίσκεψη 10/04/2016)
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/An.m/an.m5.htm	(τελευταία επίσκεψη 10/04/2016)
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/An.m/an.m6.htm	(τελευταία επίσκεψη 10/04/2016)
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/An.m/an.m7.htm	(τελευταία επίσκεψη 10/04/2016)
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/An.m/an.m8.htm	(τελευταία επίσκεψη 10/04/2016)
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/D.m/d.m.htm	(τελευταία επίσκεψη 10/04/2016)
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/D.m/d.m1.htm	(τελευταία επίσκεψη 10/04/2016)
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/D.m/d.m2.htm	(τελευταία επίσκεψη 10/04/2016)
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/D.m/d.m3.htm	(τελευταία επίσκεψη 10/04/2016)
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/D.m/d.m4.htm	(τελευταία επίσκεψη 10/04/2016)

http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/D.m/d.m5.htm επίσκεψη 10/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/D.m/d.m6.htm επίσκεψη 10/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/D.m/d.m7.htm επίσκεψη 10/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.m/n.m.htm επίσκεψη 10/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.m/n.m1.htm επίσκεψη 10/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.m/n.m2.htm επίσκεψη 10/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.m/n.m3.htm επίσκεψη 10/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.m/n.m4.htm επίσκεψη 10/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.m/n.m5.htm επίσκεψη 10/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.m/n.m6.htm επίσκεψη 10/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.m/n.m7.htm επίσκεψη 10/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.m/n.m8.htm επίσκεψη 10/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.m/n.m9.htm επίσκεψη 10/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.m/n.m10.htm επίσκεψη 10/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.m/n.m11.htm επίσκεψη 10/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.m/n.m12.htm επίσκεψη 10/04/2016)	(τελευταία

ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ: ΜΕΛΕΤΗ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΟΛΥΜΕΣΙΚΗΣ
ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.m/n.m13.htm επίσκεψη 10/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.m/n.m14.htm επίσκεψη 10/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.m/n.m15.htm επίσκεψη 10/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.m/n.m16.htm επίσκεψη 10/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.m/n.m17.htm επίσκεψη 10/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.m/n.m18.htm επίσκεψη 10/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.m/n.m19.htm επίσκεψη 10/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.m/n.m20.htm επίσκεψη 10/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.m/n.m21.htm επίσκεψη 10/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.m/n.m22.htm επίσκεψη 10/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.m/n.m23.htm επίσκεψη 10/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.m/n.m24.htm επίσκεψη 10/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.m/n.m25.htm επίσκεψη 10/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.m/n.m26.htm επίσκεψη 10/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.m/n.m27.htm επίσκεψη 10/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.m/n.m28.htm επίσκεψη 10/04/2016)	(τελευταία

ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ: ΜΕΛΕΤΗ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΟΛΥΜΕΣΙΚΗΣ
ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.m/n.m29.htm επίσκεψη 10/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.m/n.m30.htm επίσκεψη 10/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.m/n.m31.htm επίσκεψη 10/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.m/n.m32.htm επίσκεψη 10/04/2016)	(τελευταία
http://www.theacropolismuseum.gr/el/content/ta-aetomata-2/1 16/04/2016)	(τελευταία επίσκεψη 16/04/2016)
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/An.ae/an%20aetoma.htm (Τελευταία επίσκεψη 16/04/2016)	
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/An.ae/an.ae1.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/An.ae/an.ae2.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/An.ae/an.ae3.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/An.ae/an.ae4.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/An.ae/an.ae5.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/An.ae/an.ae6.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/An.ae/an.ae7.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/An.ae/an.ae8.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/An.ae/an.ae9.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://www.theacropolismuseum.gr/el/content/ta-aetomata-2 16/04/2016)	(τελευταία επίσκεψη 16/04/2016)

http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/D.ae/d.ae.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/D.ae/d.ae1.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/D.ae/d.ae2.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/D.ae/d.ae3.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/D.ae/d.ae4.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/D.ae/d.ae5.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/D.ae/d.ae6.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/D.ae/d.ae7.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/D.ae/d.ae8.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/D.ae/d.ae9.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://www.theacropolismuseum.gr/el/content/i-zoforos-0 (τελευταία επίσκεψη 16/04/2016)	
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/zoforos.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/An.z/anat.z-1.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/An.z/anat.z-2.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/An.z/anat.z-3.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/An.z/anat.z-4.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/An.z/anat.z-5.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία

http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/An.z/anat.z-6.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/An.z/anat.z-7.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/An.z/anat.z-8.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/Dyt.z/dyt.z.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/Dyt.z/dyt.z1.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/Dyt.z/dyt.z2.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/Dyt.z/dyt.z3.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/Dyt.z/dyt.z4.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/Dyt.z/dyt.z5.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/Dyt.z/dyt.z6.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/Dyt.z/dyt.z7.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/Dyt.z/dyt.z8.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/Dyt.z/dyt.z9.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/Dyt.z/dyt.z10.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/Dyt.z/dyt.z11.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/Dyt.z/dyt.z12.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία

http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/Dyt.z/dyt.z13.htm	(τελευταία επίσκεψη 16/04/2016)
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/Dyt.z/dyt.z14.htm	(τελευταία επίσκεψη 16/04/2016)
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/Dyt.z/dyt.z15.htm	(τελευταία επίσκεψη 16/04/2016)
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/Dyt.z/dyt.z16.htm	(τελευταία επίσκεψη 16/04/2016)
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/B.z/b.z.htm	(τελευταία επίσκεψη 16/04/2016)
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/B.z/b.z1.htm	(τελευταία επίσκεψη 16/04/2016)
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/B.z/b.z2.htm	(τελευταία επίσκεψη 16/04/2016)
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/B.z/b.z3.htm	(τελευταία επίσκεψη 16/04/2016)
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/B.z/b.z4.htm	(τελευταία επίσκεψη 16/04/2016)
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/B.z/b.z5.htm	(τελευταία επίσκεψη 16/04/2016)
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/B.z/b.z6.htm	(τελευταία επίσκεψη 16/04/2016)
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/B.z/b.z7.htm	(τελευταία επίσκεψη 16/04/2016)
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/B.z/b.z8.htm	(τελευταία επίσκεψη 16/04/2016)
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/B.z/b.z9.htm	(τελευταία επίσκεψη 16/04/2016)
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/B.z/b.z10.htm	(τελευταία επίσκεψη 16/04/2016)
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/B.z/b.z11.htm	(τελευταία επίσκεψη 16/04/2016)

http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/B.z/b.z12.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/B.z/b.z13.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/B.z/b.z14.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/B.z/b.z15.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/B.z/b.z16.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/B.z/b.z17.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/B.z/b.z19.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/B.z/b.z21.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/B.z/b.z23.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/B.z/b.z24.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/B.z/b.z26.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/B.z/b.z27.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/B.z/b.z28.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/B.z/b.z29.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/B.z/b.z30.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/B.z/b.z31.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία

http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/B.z/b.z33.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/B.z/b.z34.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/B.z/b.z35.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/B.z/b.z36.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/B.z/b.z37.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/B.z/b.z38.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/B.z/b.z39.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/B.z/b.z40.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/B.z/b.z41.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/B.z/b.z42.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/B.z/b.z43.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/B.z/b.z44.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/B.z/b.z45.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/B.z/b.z46.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/B.z/b.z47.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.z/n.z.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία επίσκεψη 16/04/2016)

ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ: ΜΕΛΕΤΗ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΟΛΥΜΕΣΙΚΗΣ
ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.z/n.z1.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.z/n.z2.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.z/n.z3.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.z/n.z4.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.z/n.z5.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.z/n.z6.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.z/n.z7.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.z/n.z8.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.z/n.z9.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.z/n.z10.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.z/n.z11.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.z/n.z12.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.z/n.z13.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.z/n.z14.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.z/n.z15.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.z/n.z16.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία

ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ: ΜΕΛΕΤΗ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΟΛΥΜΕΣΙΚΗΣ
ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.z/n.z17.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.z/n.z18.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.z/n.z19.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.z/n.z20.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.z/n.z21.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.z/n.z23.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.z/n.z24.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.z/n.z25.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.z/n.z26.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.z/n.z27.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.z/n.z28.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.z/n.z29.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.z/n.z31.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.z/n.z32.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.z/n.z33.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία
http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.z/n.z34.htm επίσκεψη 16/04/2016)	(τελευταία

- <http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.z/n.z35.htm> (τελευταία επίσκεψη 16/04/2016)
- <http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.z/n.z36.htm> (τελευταία επίσκεψη 16/04/2016)
- <http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.z/n.z37.htm> (τελευταία επίσκεψη 16/04/2016)
- <http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.z/n.z38.htm> (τελευταία επίσκεψη 16/04/2016)
- <http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.z/n.z41.htm> (τελευταία επίσκεψη 16/04/2016)
- <http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.z/n.z43.htm> (τελευταία επίσκεψη 16/04/2016)
- <http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.z/n.z44.htm> (τελευταία επίσκεψη 16/04/2016)
- <http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.z/n.z45.htm> (τελευταία επίσκεψη 16/04/2016)
- <http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.z/n.z46.htm> (τελευταία επίσκεψη 16/04/2016)
- <http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/parthenonas/N.z/n.z47.htm> (τελευταία επίσκεψη 16/04/2016)
- <http://www.theacropolismuseum.gr/el/content/o-naos-tis-athinas-nikis/3> (τελευταία επίσκεψη 20/04/2016)
- <http://www.theacropolismuseum.gr/el/content/erehtheio/1> (τελευταία επίσκεψη 20/04/2016)
- <http://www.theacropolismuseum.gr/el/content/erehtheio/2> (τελευταία επίσκεψη 20/04/2016)

Τέλος θα ήθελα να ευχαριστήσω πάρα πολύ το προσωπικό του φωτογραφικού αρχείου του Μουσείου Ακρόπολης για τις φωτογραφίες των βόρειων μετοπών που μου προσκόμισαν μέσω e-mail.